

BETÆNKNING
OM
EN NY LOVGIVNING OM
PERSONNAVNE

AFGIVET AF
DET AF JUSTITSMINISTERIET DEN 20, MARTS 1952
NEDSATTE UDVALG

135766

ex. 2

BETÆNKNING NR. 254

1950

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	5
I. Almindelig historisk oversigt	7
II. Gældende dansk ret	11
A. Erhvervelse af slægtsnavn	11
B. Forandring af slægtsnavn	13
C. Fornavn	16
D. Navnebeskyttelse	18
III. Norsk og svensk ret	20
1. Norsk ret	20
2. Svensk ret	22
IV. Udvalgets hovedsynspunkter	27
1. Erhvervelse af slægtsnavn ved fødsel	27
2. Erhvervelse af slægtsnavn ved ægteskab	29
3. Erhvervelse af slægtsnavn ved navnebevis	31
4. Fornavn	33
5. Navnebeskyttelse	33
V. Udkast til lov om personnavne	36
VI. Bemærkninger til lovforslaget	40
VII. De nordiske udvalgs lovudkast opstillet som paralleltekster	53
VIII. Bilag til betænkningen	83
1. P. M. udarbejdet af kgl. ordenshistoriograf, administrator, dr. phil. Albert Fabritius	85
2. Lov om navneforandring af 22. april 1904	93
3. Justitsministeriets cirkulære af 24. juni 1927 om behandling af andragender om navneforandring ved kongelig bevilling.	97
4. Justitsministeriets cirkulære af 26. juni 1946	101
5. Justitsministeriets cirkulære af 28. februar 1956	104
6. Justitsministeriets cirkulære af 20. november 1957	105

Indledning.

Ved skrivelse af 20. marts 1952 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at udarbejde forslag til en ny lovgivning om personnavne, herunder navnlig om ret og pligt til at føre bestemte familienavne, om gift kvindes familienavn, om ret til at vælge fornavne, om navneforandring, om beskyttelse af familienavne og eventuelle andre spørgsmål, der står i forbindelse med disse emner.

Som formand for udvalget beskikkedes kontorchef i justitsministeriet O. Bilfeldt, og udvalget kom iøvrigt til at bestå af professor, dr. juris. O. A. Borum, daværende fuldmægtig i justitsministeriet Poul Gaarden, ekspeditionssekretær i kirkeministeriet Arne Truelsen og nu afdøde kontorchef, cand. mag. Gunnar Knudsen.

Efter kontorchef Gunnar Knudsens død blev professor, dr. phil. J. Brøndum-Nielsen beskikket som medlem af udvalget den 13. april 1953, og ved justitsministeriets skrivelse af 16. april 1955 blev genealogen, kgl. ordenshistoriograf, administrator, dr. phil. Albert Fabritius udnævnt som nyt medlem. Senere er kontorchef Bilfeldt ved justitsministeriets skrivelse af 7. april 1959 efter anmodning blevet fritaget for hvervet som formand for og medlem af udvalget, og samtidig er justitsministeriets kommitterede i lovgivningsspørgsmål Poul Gaarden blevet beskikket som formand i hans sted.

Udvalget blev ved sin nedsættelse bemyndiget til at træde i forbindelse med tilsvarende udvalg, der evt. senere måtte blive nedsat i de øvrige nordiske lande, idet man anså det værdifuldt, om der kunne tilvejebringes såvidt muligt ensartede forslag til de enkelte landes lovgivning på dette område.

Spørgsmålet om en fælles nordisk revision af navnelovgivningen har iøvrigt flere

gange været overvejet på de årlige møder mellem de faste delegerede for nordisk lovsamarbejde såvel som på de nordiske justitsministermøder.

På justitsministermødet i 1955 blev der fra finsk side givet udtryk for, at en revision af navnelovgivningen i Finland ikke ansås påkrævet. Den islandske justitsminister erklærede, at Island på grund af sin særlige navneskik næppe ville have særlig interesse i at deltage i et samarbejde. Både den norske og svenske justitsminister var imidlertid rede til at sende repræsentanter til en drøftelse af et sådant samarbejde, hvis der fra dansk side blev taget initiativ til afholdelse af et møde om spørgsmålet.

På den baggrund blev der den 11. maj 1956 afholdt et møde i København mellem repræsentanter for justitsministerierne i Danmark, Norge og Sverige. På mødet blev der givet udtryk for, at det måske nok ikke ville være muligt at skabe nogen egentlig retsenhed på området, men at det ville være af meget stor værdi, hvis man kunne nå frem til at lægge samme principper til grund i de 3 lande. Såvel fra norsk som svensk side erklærede man sig villig til at gå ind i et egentligt samarbejde, og man ville både i Norge og Sverige snarest søge nedsat komitéer, der kunne stille forslag om revision af navnelovgivningen.

I henhold til dette tilsagn blev der i sommeren 1956 nedsat navnelovskomiteer såvel i Norge som Sverige.

Den norske komité fik følgende sammensætning:

höyesterettsdommer K. Gaarder,
ekspedisjonssjef G. Sverdrup-Thygeson,
stortingsmann, gårdbruker Lars Ramdal,

fru Gerd Nilsen og
konsulent Elisabeth Schweigaard Selmer
(komitéens sekretær).

Den svenske komité kom til at bestå af :
justitierådet G. Bomgren,
f. d. överdirektören Karin Kock,
professor Carl Ivan Ståhle,
generaldirektören Å. von Zweigberk og
t. f. assessoren J. Gehlin (komitéens se-
kretær).

Repræsentanter for de 3 udvalg har si-
den været samlet til 3 fællesmøder, der har
været afholdt i København 5-6. marts
1958, i Stockholm 3-5. december 1958 og
i Oslo 11-12. juni 1959.

Som resultat af det danske udvalgs ar-
bejde og forhandlingerne med navnelovs-
komitéerne i Norge og Sverige foreligger
nærværende betænkning, hvortil der slutter
sig et lovudkast med bemærkninger.

Varetagelsen af udvalgets sekretærfor-
retninger har været overdraget fuldmægtig
i justitsministeriet Hans Kaa.

København i februar 1960.

O. A. Borum

J. Brøndum-Nielsen

Albert Fabritius

Poul Gaarden
formand

Arne Truelsen

Hans Kaa

I.

Almindelig historisk oversigt.

Personnavnet, der betegner og adskiller de enkelte personer, består i vore dages civiliserede samfund af flere bestanddele. Fornavnet er den enkeltes individuelle kendingsnavn. Familienavnet eller slægtsnavnet, der forholdsvis sent er kommet i brug i de nordiske lande, kendetegner medlemmer af en bestemt familie eller slægt.

Allerede i det gamle Rom havde man en fast opbygget, systematisk navneskik. Enhver romersk borger førte 3 navne, f. eks. Publius *Ovidius* Naso og Quintus *Horatius* Flaccus. Det første af disse navne (præmomen) betegnede den enkelte person, det andet (nomen) slægten. Det tredje (cognomen) var oprindelig et rent personligt tilnavn, som regel dannet efter en egenskab hos bæreren, (Naso o: ham med næsen, Flaccus o: en, der hænger med ørene). Senere gik cognomen imidlertid over til at blive arveligt og kom da til at angive den enkelte familie inden for slægten.

Det er iøvrigt sandsynligt, at man oprindelig rundt om i de forskellige lande har klaret sig med fornavnet alene. Dette kan dog ikke længe have strakt til som en fyldestgørende individualisering, efterhånden som slægterne voksede, og handel og samfærdsel udviklede sig.

I Frankrig, Tyskland og England var det således allerede tidligt i middelalderen almindeligt at knytte et tilnavn til fornavnet som ekstra kendetegn.

Tilnavnene dannedes på forskellig måde, f. eks. efter vedkommendes hjemsted, beskæftigelse, udseende eller efter egenskaber hos bæreren. Disse tilnavne, der udviklede sig til forskellige tider i de forskellige lande,

var oprindelig knyttet til den enkelte person. Efterhånden gik de imidlertid over til at blive arvelige og blev således grundlaget for dannelsen af de senere familienavne eller slægtsnavne.

Også i Danmark kendte man allerede fra den aridste historiske tid eksempler på, at man kunne føje et tilnavn eller kendingsnavn til fornavnet, jfr. herved betænkningen »Dansk Navneskik« fra 1899. Det kunne være faderens, sjældnere moderens, fornavn med tilføjelse af en endelse, der betegnede afstamning, f. eks. Harald Gormsøn, Svend Estridsøn, Peder Bodilsøn. Tilnavnet kunne også dannes efter en egenskab eller ejendommelighed hos vedkommende. Kong Harald, der på Jellingestenen betegnes som Gormsøn, kaldtes således i almindelighed Harald Blaataand.

Tilnavnene var oprindelig rent personlige. Fire generationer af en sjællandsk stormandsæt i middelalderen hed således: Skjalm Hvide, Asser Rig, Esbern Snare og Niels Mule.

I adelsslægterne finder man imidlertid allerede i middelalderen eksempler på, at et barn, der opkaldes efter en slægtning, f. eks. en bedstefader, også har fået denne slægtnings tilnavn. Som det først kendte tilfælde af denne art nævner »Dansk Navneskik« Esbern Snares sønnesøn, der fik navnet Esbern Snerling, den lille Esbern Snare. Det er antagelig denne opkaldesskik, der har dannet grundlag for skabelsen af de senere arvelige tilnavne.

I løbet af det 14. og 15. århundrede blev det mere og mere almindeligt med arvelige tilnavne i de adelige familier.

På Frederik den Førstes tid skulle man således være nået dertil, at 5/6 af adelslægterne havde arvelige tilnavne, og ved et kongebrev, der blev godkendt på Herredagen i Odense i december 1526, blev det pålagt alle adelige slægter at antage faste slægtsnavne.

Bestemmelsen lyder således: Wille wii och saa, at alle riddermendts mend her udi Danmarcks riige, som icke haftwe stadfeste tiillnaffnn, skulle tage och udwelye thennom stadige tiillnaffnn udi saa maade, at the, som føre eens skyoldh och hielm, skulle haffwe eens tiillnaffnn, paa thet at mand udi framtidenn kand spørge, huilckenn nogen erligh rittherligh gerning gjør i marc-kenn eller anderstadts, som udi andre christelige koningeriige sidt er.«

Omtrent samtidig med, at adelen således fik pligt til at antage faste tilnavne eller slægtsnavne, begyndte også de lærde at antage særprægede tilnavne. Som regel anvendte man navnet på fødestedet, hyppigt i den latiniserede form, f. eks. Pontoppidan (Broby), Scavenius (Skagen).

Mange af disse tilnavne gik efterhånden over til at blive arvelige slægtsnavne.

I løbet af det 17. århundrede blev det mere og mere udbredt med faste slægtsnavne, også inden for den almindelige borgerstand. Fra omkring år 1700 havde således hele embedsstanden og de bedre stillede borgere i København og alle større købstæder antaget rigtige familienavne. Som sådanne anvendtes oftest landsbynavne — med dansk eller fremmed skrivemåde. Det var på denne tid (1700-1750) ganske almindeligt at tage sin mødrene slægts efternavn. Denne udvikling synes at være standset omkring 1750, idet det nu blev reglen, at familienavnet nedarvedes på mandssiden, jfr. nærmere nedenfor, bilag 1 side 85 f.

Samtidig opstod der en ny form for dannelsen af familienavne. Man begyndte at gøre -sen navnene til arvelige familienavne. Denne navnedannelse var særlig almindelig blandt de mange landboere, der på denne tid flyttede ind til byerne. Efter oplysning i »Dansk Navneskik« havde -sen navnene

dog ikke blot tilnærmelsesvis en sådan udbredelse på denne tid, som det er tilfældet i vore dage.

Brugen af faste familienavne trængte imidlertid langt fra igennem overalt. På landet fortsatte man således som hidtil med skiftende tilnavne, som regel dannet af faderens fornavn med tilføjelse af -sen.

Et første forsøg fra statens side på en generel indgriben i navnedannelsen skete i Struenseetiden ved et reskript af 1. november 1771, der dog kun gjaldt for hertugdømmet Slesvig. Det udtales heri, at præsten ved dåben fremtidig også skulle nævne børnenes slægtsnavn, og at dette slægtsnavn, der nu var overladt til forældrenes valg, herefter skulle forblive uforandret.

Der gik over 50 år, inden der blev givet tilsvarende regler for den øvrige del af landet. Dette skete først ved dåbsforordningen af 30. maj 1828. I forordningens § 18 udtales det: »løvrigt bør hvert Barn ved Daaben benævnes ej alene med Fornavn, men og med det Familie- eller Stamnavn, som det i Fremtiden bør bære.«

Ved et kancellicirkulære af 4. oktober 1828 blev der givet nærmere vejledning til forståelse af bestemmelsen i dåbsforordningens § 18. I cirkulæret hedder det: »At det i Familier, som intet fast Familienavn endnu have antaget, maa beroe på Faderen, om han vil lade sit Barn kaldes med det samme Tilnavn, han selv har baaret, eller lade dette Tilnavn danne af sit Fornavn paa den hidtil brugelige Maade, eller tillægge det et fast Navn efter det Sted, hvortil han hører, dog at dette Valg bortfalder, naar han har ældre levende Børn, da de yngre Børn bør gives samme Tilnavn, som de ældre allerede have, og at det, et Barn af Faderen eengang bestemte Tilnavn ogsaa bør være Regel for hans tilkommende Børn, samt at dette Navn bliver at vedligeholde i Familien, hvis ingen Bevilling til Afvigelse erhverves.«

Det siges desuden i cirkulæret, at et barn uden for ægteskab ikke uden den opgivne faders samtykke må døbes med hans familienavn, men at det bør have navn efter

moderen, hvilket denne dog kan lade danne enten efter et af hendes fornavne eller af dets fødested.

Ved en senere skrivelse af 22. oktober 1829 lempede kancelliet noget på disse regler, og overlod det i realiteten til præsten og forældrene at skabe så gode navne som muligt i den første generation efter dåbsforordningen, idet det forudsattes, at det frie navnevalg herefter ville høre op. Et pigebarns tilnavn måtte dog ikke dannes ved tilføjelse af »datter«, men skulle være det samme, som var givet eller ville blive givet hendes brødre.

De allerfleste steder gik det imidlertid således, at børnene blev døbt med -sen navne, og dannelsen af en ganske overvældende mængde af almindelige familienavne på -sen blev følgen af de nye regler. Mange steder fortsatte, præsterne endda med at døbe børnene med skiftende -sen navne, og den 8. august 1856 måtte kultusministeriet udsende en rundskrivelse, hvori det indskærpedes, at det familienavn, der var valgt efter 1828, nu var bindende for alle følgende slægtled.

Navnene på -sen blev efterhånden så talrige, at de kun dårligt tjente deres formål at skelne den ene fra den anden. Der rejste sig en hel bevægelse i befolkningen for at komme bort fra disse navne, og i 70—80- og 90'erne blev der fremsendt flere adresser til rigsdagen og fremsat private lovforslag, jfr. herom nærmere »Dansk Navneskik«, kap. 1.

Ved behandlingen af et af disse lovforslag vedtoges der en dagsorden, der opfordrede regeringen til at nedsætte en kommission, der skulle tilvejebringe det fornødne videnskabelige grundlag for udarbejdelse af en navnelov. Den 4. maj 1898 nedsatte justitsministeriet derefter en kommission bestående af professor, dr. theol. Frederik Nielsen, professor, dr. juris. J. C. H. Steenstrup og docent, dr. phil. Axel Olrik. Kommissionen fik til opgave at tilvejebringe »det fornødne materiale til bedømmelse af tilnavnenes nationale betydning og udbredelse samt måden, hvorpå deres overførelse i

slægterne har fæstnet sig ad sædvanemæssig vej, særlig hvorledes og i hvilken grad de er knyttet til besiddelse af faste ejendomme, samt de øvrige forhold, der måtte komme i betragtning ved spørgsmålet om, hvorvidt og eventuelt efter hvilke regler, der måtte kunne tilstedes retlig adgang til at optage dem som slægtsnavn uden at komme retligt bestående slægtsnavne efter traditionelle regler for nær.«

Kommissionen udførte et stort arbejde, idet den tilvejebragte fyldige oplysninger fra alle egne i landet om tilnavnenes karakter og udbredelse. Det konstateredes herved, at der navnlig på landet fandtes et særpræget og rigt navneforråd, som kunne udnyttes ved bekæmpelse af -sen navnene.

I kommissionen, der afgav betænkning i februar 1899, var man enig om, at de i befolkningen levende tilnavne burde lovfæstes i videst muligt omfang. Flertallet (Nielsen og Steenstrup) ville henlægge afgørelsen i navnesager til justitsministeriet, medens mindretallet (Olrik) foreslog, at der skulle oprettes et særligt navneråd, bestående af 3 personer, hvis afgørelse skulle kunne indbringes for ministeriet.

I rigsdagssamlingen 1900—1901 fremsatte justitsministeren på grundlag af betænkningen et lovforslag om navneforandring, der i det væsentlige gik ud på at åbne en lovbestemt adgang til efter visse almindelige regler at antage sådanne slægtsnavne, som faldt inden for nærmere afgrænsede grupper (stednavne, slægtskendingsnavne og gårdsnavne).

Forslaget blev dog ikke gennemført, men som en midlertidig nødforanstaltning endes man under forhandlingerne om finansloven for finansåret 1903—04 om at bemyndige justitsministeren til inden for nærmere grænser, der skulle fastsættes ved kgl. resolution, at gennemføre en særlig let adgang til navneforandring derved, at politimestrene (i København overpræsidenten) skulle kunne udfærdige navnebeviser. Ved kgl. resolution af 26. maj 1903, jfr. justitsministeriets bekendtgørelse nr. 107 af 30. maj 1903, blev det derefter bestemt, at

overpræsidenten i København og vedkommende underøvrighed uden for København skulle kunne udfærdige navnebevis på navne, der var opført i en særlig ny navnebog. Denne navnebog, der var blevet udarbejdet af professor Steenstrup og docent Verner Dahlerup, indeholdt en fyldig samling af danske navne, som antoges ikke at være båret af nogen endnu levende familie.

I rigsdagssamlingen 1903-04 fremsatte justitsministeren et nyt forslag til lov om navneforandring, der efter at være undergået forskellige ændringer, blev gennemført som lov nr. 89 af 22. april 1904 om navneforandring.

Forslaget adskilte sig på 2 væsentlige punkter fra det tidligere forslag. På den ene side indførtes større frihed i valget af familienavn, idet man overlod valget til ansøgerens eget skøn med visse lovbestemte indskrænkninger. På den anden side blev disse indskrænkninger fastsat på en sådan måde, at der ydedes en effektiv beskyttelse af bestående slægtsnavne. Når bæreren af et eksisterende slægtsnavn blot gjorde sig den ringe ulejlighed inden en vis frist at tage forbehold over for justitsministeriet, skulle

navnet være unddraget fra fri tilegnelse. Endvidere fandt man at burde beskytte navne, der havde været båret af personer, der havde gjort sig fortjent af fædrelandet. For at der ikke skulle finde omgåelse sted, blev der tilføjet en bestemmelse om, at det navn, der ønskedes antaget, måtte adskille sig fra de beskyttede navne på en sådan måde, at der var tilstrækkelig tydelig forskel. Desuden måtte navnet ikke være upassende og ikke stride mod dansk sprogtone.

Navneforandring til et beskyttet slægtsnavn skulle fremdeles kunne ske ved kgl. bevilling i overensstemmelse med de hidtil fulgte regler. Denne bestemmelse blev suppleret derhen, at der skulle være adgang til som slægtsnavn at få tillagt det tilnavn, hvorunder vedkommende selv eller hans fader eller farfader havde været almindelig kendt på egnen, uanset om navnet var beskyttet eller ej.

Som en anden nydannelse ville man gennemføre et effektivt værn for de beskyttede navne ved at indføre en straffebestemmelse for den, der benyttede et ham ikke retlig tilkommende slægtsnavn som sit, jfr. lovens § 8.

Gældende dansk ret.

Medens der ved navneloven fra 1904 blev gjort op med spørgsmålet om navneforandring, findes der ikke nogen almindelig lov indeholdende regler om erhvervelse og fortabelse af familienavn og om fornavn. Der skal derfor her gives en kort oversigt over de forskellige nugældende bestemmelser om personnavne.

A. Erhvervelse af familienavn.

1. Ved fødsel.

Ægtebarn får faderens familienavn. Dette er ikke udtrykkelig lovfæstet, men er fast antaget i praksis, ligesom det stemmer med udtalelserne i det ovenfor citerede kancellicirkulære af 4. oktober 1828. Det agnatiske princip følges således helt for børn, der er født i ægteskab.

Fastsås det senere, at moderens mand ikke er fader til et barn, der er indført i ministerialbogen (personregistret) som ægtebarn af ham, mister barnet derved retten til mandens navn.

Barn uden for ægteskab kunne tidligere ikke få faderens navn uden dennes udtrykkelige samtykke, men skulle bære moderens navn eller et passende navn, dannet efter fødestedet eller moderens fornavn. Dette er ændret ved lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab. Efter lovens § 2 har barnet uden for ægteskab nu ret til at få tillagt enten moderens - eller hvis faderskabet er fastslået - faderens familienavn. Afgørelsen af, hvilket navn barnet skal have, træffes alene af den, der har forældremyndigheden, altså normalt af mode-

ren. Hvis faderskabet ikke er fastslået, får barnet moderens familienavn, og der er ingen mulighed for, at det kan få en blot bidragspligtig navn. Hvis barnet får moderens familienavn, vil det efter gældende dansk ret sige, at det får hendes pigenavn og ikke hendes eventuelle giftenavn.

I lovens § 2, stk. 2, er der tillagt barnet selv en vis bestemmelsesret, idet det mellem det 18. og 22. år ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) kan ændre sit navn til den anden af forældrenes familienavn. Er barnet ikke fyldt 21 år, skal det dog have samtykke til navneforandringen fra den af forældrene, som havde forældremyndigheden før det 18. år.

Hvis moderen til et barn uden for ægteskab indgår ægteskab med den mand, der ifølge anerkendelse eller i henhold til dom er fader til barnet, bliver det legitimeret som ægtebarn ved ægteskabets indgåelse og får derved faderens familienavn. Er manden alene anset bidragspligtig, bliver barnet segtebarn, såfremt manden ved vielsen eller senere skriftlig anerkender barnet som sit til ministerialbogen (personregistret), jfr. § 5 i lov nr. 132 af 7. maj 1937 om ægtebørn.

2. Ved adoption.

Efter § 10 i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption får adoptivbarnet adoptantens familienavn ved adoptionen, medmindre det under særlige omstændigheder bestemmes, at det skal beholde sit eget navn eller bære begge navne i forening.

Det er det almindelige, at barnet får adoptantens familienavn. Er adoptanten en enke eller fraskilt hustru, får barnet det navn, hun selv bærer, hvad enten det er hendes pigenavn eller et navn, hun har erhvervet ved ægteskab.

Hvis der gives en rimelig begrundelse, kan barnet få lov til at beholde sit eget navn eller få et sammensat familienavn, således at dets eget navn ved en bindestreg forbindes med adoptantens navn. Efter bevillingspraksis gives der dog ikke tilladelse til at forbinde 2 -sen navne med bindestreg.

Ophæves adoptivforholdet, mister barnet det navn, det har fået ved adoptionen, medmindre det af justitsministeriet eller retten udtrykkelig bestemmes, at barnet må beholde adoptantens navn, jfr. adoptionslovens § 22.

3. Ved ægteskab.

Hustruen får ved ægteskabets indgåelse ret til at føre mandens familienavn. Dette følger forudsætningsvis af bestemmelsen i navnelovens § 5 om, at den fraskilte kvinde ved øvrighedsbevis kan få tilladelse til at genoptage sit pigenavn, og af §§ 49 og 74 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning, hvorefter hustruen i visse tilfælde af omstødelse og skilsmisse kan miste retten til mandens navn.

Derimod kan man ikke i disse bestemmelser indlægge, at den gifte kvinde også skulle være forpligtet til at bære mandens familienavn. Det var før navneloven af 1904 antaget, at en gift kvinde var berettiget til at bruge sit pigenavn som familienavn. Dette er således udtalt i en dom afsagt af Højesteret d. 28. maj 1879, og der har ikke været tilsigtet nogen ændring heri, hverken ved reglen i navnelovens § 5 eller ved bestemmelserne i ægteskabslovens §§ 49 og 74. Der henvises herved til rigsdagsforhandlingerne om navnelovens § 5, jfr. R. T. 1903-04, Foketingets forhandlinger, sp. 4676. Hustruen kan altså vælge, om hun vil føre sit pigenavn eller mandens

navn som familienavn. Hvis hun fører mandens navn, er der ikke noget i vejen for, at hun rent faktisk kan bruge pigenavnet foran dette, dog uden bindestreg mellem de 2 navne. Der kræves ikke nogen offentlig godkendelse for, at en gift kvinde kan beholde pigenavnet eller genantage dette, hvis hun tidligere har besluttet sig for mandens navn. Hvis hun ønsker det, kan hun ved anmeldelse til folkeregistret i bopælskommunen få udfærdiget et bevis for, at hun fører sit pigenavn, og dette vil ofte være praktisk for hende, og nødvendigt, hvis hun f. eks. ønsker pas lydende på pigenavnet.

Uanset at ægteskabet opløses, er hustruen i almindelighed berettiget til fortsat at bære mandens familienavn. På den anden side er der intet til hinder for, at hun nu kan vende tilbage til pigenavnet. I tilfælde af skilsmisse har hun efter navnelovens § 5 en særlig adgang til hos politimesteren (i København overpræsidenten) at få udfærdiget et øvrighedsbevis, der viser, at hun har genantaget sit pigenavn. Under forudsætning af, at hendes forældre og søskende samtykker heri, kan denne navneforandring også omfatte hendes børn, hvis de er under 18 år og undergivet hendes forældremyndighed. Børn over 18 år kan medtages, hvis de var undergivet hustruens forældremyndighed, da de fyldte 18 år, og selv samtykker heri.

Bliver ægteskabet omstødt, kan manden efter ægteskabslovens § 49 forlange det bestemt i dommen, at hustruen ikke fortsat må bære hans navn, hvis hun var bekendt med omstødelsesgrunden ved ægteskabets indgåelse. Samme ret har manden efter lovens § 74, hvis ægteskabet efter hans begæring bliver opløst ved skilsmisse på grund af forhold, for hvilke hustruen væsentlig bærer skylden. Denne sidste bestemmelse kan anvendes, hvad enten skilsmissen meddeles ved dom eller bevilling, men den er kun sjældent blevet benyttet i praksis.

Når en enke eller fraskilt kvinde indgår nyt ægteskab, fortaber hun dermed retten til den første mands navn. Dette er ikke

udtrykkeligt udtalt i nogen lovbestemmelse, men er fast antaget i retspraksis. Opløses det nye ægteskab igen, er der dog en mulighed for, at hun ved kgl. bevilling kan få tilladelse til påny at føre den første mands navn, hvis han samtykker deri, og der iverigt findes at være særlige grunde, der taler for navneforandringen.

B. Forandring af familienavn.

1. Navnerettelse.

Børn uden for ægteskab har efter § 2, stk. 2, i lov nr. 131 af 7. maj 1937 en særlig adgang til ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) at få familienavnet rettet til det navn, som føres af den anden af forældrene. Indgår moderen ægteskab med en anden end barnets fader, kan stedfaderen efter § 2, stk. 3, på tilsvarende måde med moderens samtykke få barnets navn rettet til sit navn. Hvis barnet bærer faderens navn og ikke er fyldt 18 år, kræves der dog samtykke fra ham eller tilladelse fra overøvrigheden. Reglen om navneforandring til stedfaders navn ved rettelse kan kun benyttes een gang. Hvis moderens ægteskab med stedfaderen opløses, efter at barnet har fået hans navn, kan det således kun ved kgl. bevilling få navneforandring til det familienavn, som føres af en eventuel stedfader nr. 2, som moderen senere gifter sig med.

Bortset fra disse specielle regler kan navneforandring ske ved rettelse af ministerialbogen (personregistret), når der er begået fejl ved navngivelsen, idet der er tillagt barnet et andet navn, end det skulle have efter de gældende regler, eller navnet er blevet stavet forkert.

En rettelse af den art kræver resolution fra kirkeministeriet, eller f. s. v. angår de sønderjyske landsdele, fra justitsministeriet. Normalt vil en rettelse forudsætte en ansøgning fra den pågældende.

2. Øvrighedsbevis.

Som ovenfor nævnt var hovedformålet med navneloven af 1904, der findes aftrykt som bilag nr. 2, jfr. s. 93—95, at begrænse anvendelsen af de alt for almindelige navne på -sen og skaffe så mange som muligt et særpræget familienavn. Der blev derfor ved siden af bevillingsvejen indført en særlig let adgang til at få navneforandring ved et af øvrigheden (politimesteren eller i København overpræsidenten) udfærdiget navnebevis, for hvilket der kun skulle betales et gebyr af 4 kr.

Som det fremgår af § 9, var de fleste af bestemmelserne i loven oprindelig tidsbegrænsede, men loven er nu i sin helhed forlænget indtil videre ved lov nr. 66 af 19. februar 1941.

Navneforandring ved øvrighedsbevis kan kun fås een gang, og det er en betingelse, at ansøgeren har dansk indfødsret, jfr. lovens § 1. Derimod kræves det ikke, at han har bopæl her i landet. For danske statsborgere, der er bosat i udlandet, kan der udfærdiges øvrighedsbevis af justitsministeriet, jfr. § 4. Ægtefæller, hvis ægteskab ikke er endeligt opløst, kan kun få navneforandring ved øvrighedsbevis, hvis de begge andrager derom. Da det er hustruens giftenavn, ikke pigenavnet, der ændres ved øvrighedsbeviset, nævnes hun dog ikke i beviset, der kun nævner manden og eventuelle børn.

Hvis ansøgeren har børn under 18 år, der bærer hans navn, og som han har forældremyndigheden over, skal navneforandringen også omfatte dem, hvilket vil sige, at de selvstændigt skal nævnes i beviset. Har ansøgeren børn over 18 år, kan de medtages, hvis de var undergivet hans forældremyndighed, da de fyldte 18 år, og selv samtykker i navneforandringen.

Valget af det nye navn er principielt overladt til ansøgeren selv. Heri gøres der dog nogle væsentlige begrænsninger, der har det dobbelte formål dels at beskytte andres ret til bestemte navne, dels at lede navneudviklingen i en heldig retning. Efter navnelovens

§ 2 kan der ikke udfærdiges øvrighedsbevis på forbeholdte navne eller navne, der ligger for nær på et forbeholdt navn. Desuden tillades ikke navne, der er upassende, eller som strider mod dansk sprogtone.

Forbeholdte navne er:

- a) Slægtsnavne, der tilkommer personer, som inden den 1. juli 1905 ved anmeldelse til justitsministeriet har forbeholdt navnet. Det var tilstrækkeligt til at opnå denne beskyttelse, at blot en enkelt af de personer, der bar navnet, foretog en sådan anmeldelse. Er det forbeholdte navn et sammensat navn, der består af 2 ved bindestreg forbundne navne, er disse begge beskyttet ved den stedfundne anmeldelse af det sammensatte navn. Adgangen til at forbeholde et navn ved anmeldelse til justitsministeriet ophørte definitivt med udløbet af den angivne frist 1. juli 1905, og der er således ikke nogen mulighed for, at en person, hvis navn ikke er forbeholdt, kan få dette beskyttet ved nu at indgive en anmeldelse til ministeriet.
- b) Slægtsnavne, der er erhvervet ved øvrighedsbevis eller kgl. bevilling efter den 1. juli 1905. Denne regel medfører, at senere meddelte navne automatisk opnår beskyttelse mod, at andre kan tilegne sig dem ved øvrighedsbevis.
- c) Berømte navne, eller som loven udtrykker det, navne, som har været båret af personer, der har gjort sig fortjent af fædrelandet, og som ikke er almindelige slægtsnavne.
- d) Navne på faste ejendomme her i landet, når ejeren har anmeldt navnet over for justitsministeriet inden den 1. juli 1905.

Efter lovens § 3 skal justitsministeriet lade trykke en fortegnelse over alle forbeholdte familienavne, og der udgives hvert år et tillæg til fortegnelsen, indeholdende de navne, der er blevet forbeholdt siden sidste tillæg. Endvidere fører justitsministeriet et kartotek over alle forbeholdte navne.

Ansøgning om navneforandring ved øvrighedsbevis indgives til politimesten, eller i

København overpræsidenten, på det sted, hvor ansøgeren bor. Ved justitsministeriets cirkulære nr. 140 af 26. august 1916 er det imidlertid foreskrevet, at der ikke må udfærdiges noget øvrighedsbevis på et nyt navn, før spørgsmålet om, hvorvidt navnet overhovedet kan gives, har været forelagt justitsministeriet til resolution. Baggrunden for denne regel var, at det for at opnå den nødvendige ensartethed i praksis havde vist sig, at man måtte centralisere de ofte vanskelige afgørelser af, hvorvidt et navn kunne siges at stride mod dansk sprogtone eller ligge for nær op ad et forbeholdt navn. Med hjemmel i navnelovens § 2, sidste stk., er der iøvrigt af justitsministeriet nedsat et særligt personnavneudvalg, der yder ministeriet sagkyndig bistand i tvivlsomme sager af den art.

3. Navne bevilling.

Navne, der ikke kan erhverves ved øvrighedsbevis, kan i visse tilfælde fås ved bevilling. Efter navnelovens § 6 skal navneforandring således fremdeles kunne ske ved kgl. bevilling overensstemmende med de hidtil fulgte regler. Før navneloven kunne navnebevillinger udfærdiges med hjemmel i grundlovens § 27. ifr. § 25 i grundloven af 5. juni 1953, hvorefter kongen kan meddele sådanne bevillinger, som var i brug før den 5. juni 1849.

Ved det tidligere citerede kancellicirkulære af 4. oktober 1828 var det som anført foreskrevet, at det efter dåbsforordningen af 30. maj 1828 antagne familienavn »bliver at vedligeholde i familien, hvis ingen bevilling til afvigelse erhverves.«

Navnebevillinger såvel til ændring af familienavn som af fornavn, jfr. herom nærmere nedenfor side 17-18 under afsnit C, pkt. 3 b, meddeles ad mandatum af justitsministeriet eller i visse tilfælde, hvor bevilling udfærdiges ret kurant, af vedkommende overøvrighed. Gebyret for udfærdigelsen af en navnebevilling er 40 kr. Hvis ansøgeren er uformuende, kan bevillingen undertiden meddeles gratis.

Medens man har ret til at få udfærdiget øvrighedsbevis på et navn, der kan erhverves på denne enkle måde, når man opfylder de personlige betingelser herfor, har man ikke noget krav på at få meddelt en navnebevilling, der i hvert fald i princippet er en nådesakt. På den anden side antages det ikke, at administrationen af de ovennævnte bestemmelser i navneloven og grundloven er bundet til kun at udfærdige navnebevillinger i sådanne tilfælde, hvor det kan påvises, at bevillinger har været udfærdiget eller ville være blevet det før den 5. juni 1849. Bestemmelserne giver den fornødne hjemmel til meddelelse af navnebevillinger, men skønnet over, hvornår en bevilling bør gives, må inden for visse grænser være overladt ministeriet, uden at dette kan være bundet til fortsat at følge tidligere retningslinier. I ministeriet har der imidlertid dannet sig en ret fast praksis for, i hvilke tilfælde navnebevilling bør meddeles. Tid efter anden er denne praksis blevet ændret, som regel således at man har lempet de hidtidige fulgte regler.

Det er således justitsministeriets praksis, der er afgørende for, hvornår og under hvilke nærmere betingelser en navnebevilling vil kunne udfærdiges. Ved ministeriets cirkulærer nr. 65 af 24. juni 1927, nr. 182 af 26. juni 1946, nr. 30 af 28. februar 1956 og nr. 187 af 20. november 1957, der er aftrykt som bilag nr. 3-6, er der nu givet udførlige oplysninger om de hovedregler, ministeriet følger i bevillingssagerne. Et andragende om navneforandring kan herefter dels støttes på, at andrageren har en særlig tilknytning til det ansøgte familienavn, dels at han har tilvejebragt samtykke til navneforandring fra de her i landet boende berettigede bærere af navnet.

Det hyppigst forekommende tilfælde af navneforandring på grund af en tilknytning til et andet navn er bevilling til at føre moders pigenavn alene eller foran det hidtidige familienavn, forbundet med dette ved en bindestreg, samt bevilling for ægtebarn til stedfaders navn og bevilling for plejebarn til plejeforældrenes navn. I disse sa-

ger meddeles der bevilling ret kurant, og ved 2 kgl. resolutioner af henholdsvis 25. juni 1946 og 24. februar 1956, jfr. nærmere de omtalte navne-cirkulærer fra 1946, 1956 og 1957, er det nu bestemt, at bevillinger af den art skal kunne udleveres af overøvrigheden.

Som det fremgår af navne-cirkulæerne fra 1927 og -46 har det oprindeligt været det almindelige at fremme sagerne om antagelse af moderens familienavn således, at man gav bevilling til at føre moderens navn foran ansøgerens hidtidige familienavn, forbundet med dette ved en bindestreg.

Borset fra de foran nævnte tilfælde, hvor bevilling til navneforandring kan udleveres af overøvrigheden, kan justitsministeriet udfærdige bevilling for en person til at føre et familienavn, som han iøvrigt har en særlig tilknytning til.

En sådan tilknytning kan f. eks. bestå i, at der foreligger navnehævd. Hertil kræves efter praksis, jfr. cirkulæret fra 1927, afsnit II, pkt. 1, at ansøgeren og hans mandlige ascendens har været kaldt ved og alene kendt under navnet siden ca. 1885. Når man netop har valgt året 1885, står dette i forbindelse med den ved navneloven af 1904, jfr. lov nr. 76 af 1. april 1905, givne tidsbegrænsede adgang til at få udfærdiget hævdsøvrighedsbevis for den, der i 20 år fra før lovens ikrafttræden havde været kendt under et bestemt tilnavn eller kende-navn i slægten. Da man har ment at burde blive stående ved dette årstal, og da beviset for navnehævden skal godtgøres ved at-terester fra nulevende personer, er navneforandring under påberøelse af hævde efterhånden blevet en forholdsvis sjældnen foreteelse.

Som et andet tilfælde af navneforandring på grund af en særlig tilknytning kan også nævnes bevilling til fordanskning af fremmedartede navne. Selvom det nye navn måske ikke i og for sig er stemmende med dansk sprogtone, vil andragendet ofte kunne imødekommes alligevel, når navnet dog fra et sprogligt synspunkt er en forbedring i forhold til det tidligere.

Desuden kan en person, der er bortadopteret, få bevilling til sit oprindelige familienavn, ligesom en 2. gang gift kvinde kan få tilladelse til påny at føre den første mands navn efter opløsning af det andet ægteskab. Hertil kræves der dog særlige grunde, f. eks. at hun fra det første ægteskab har børn, der fører den 1. mands navn.

Endvidere vil man i visse tilfælde kunne få bevilling til at føre sin farmoders pigenavn som familienavn.

Der henvises iøvrigt til opregningen i navnecirkulæret fra 1927, idet det dog bemærkes, at denne ikke er og ikke kan være udtømmende, da det naturligvis ikke på forhånd er muligt nøje at afgrænse alle tilfælde, hvor der kan være en sådan ganske særlig tilknytning til et navn, at det kan være rimeligt at fremme en sag om navneforandring til navnet.

Selvom en person ikke har nogen tilknytning til et beskyttet navn eller et navn, der meget ligner et sådant, er der dog en mulighed for, at han kan få bevilling til at føre navnet, hvis han skaffer samtykke til navneforandringen fra de personer, for hvem navnet er beskyttet, jfr. nærmere herom afsnit II, pkt. 2 i navnecirkulæret fra 1927. Hvis navnet er forbeholdt ved anmeldelse, kræves der samtykke fra samtlige her i landet bosatte personer over 18 år, der bærer navnet, samt fra disse personers hustruer. Er navnet ikke forbeholdt ved anmeldelse, men alene beskyttet som følge af, at der efter den 1. juli 1905 er udfærdiget øvrighedsbevis eller bevilling på navnet, kræves der ikke samtykke fra alle, der bærer navnet, men alene fra de personer, der omfattes af øvrighedsbeviset eller navnebevillingen, samt fra disse personers efterkommere over 18 år og de pågældendes eventuelle hustruer.

Som regel vil det imidlertid være en særdeles vanskelig opgave at skaffe de fornødne erklæringer til en navneforandring på samtykkegrundlag. Dette gælder dog ikke de ret almindelige tilfælde, hvor en person har fået et nyt familienavn ved øv-

righedsbevis, og hvor hans nærmeste slægtninge senere med hans samtykke søger om bevilling til at føre samme familienavn som han.

C. Fornavn.

Ethvert barn skal have eet eller flere fornavne, der bestemmes af forældrene i ffrøning, hvis de begge har del i forældremyndigheden, og ellers af den, der har forældremyndigheden over barnet.

1. Navngivelsen.

Navngivelsen kan ske enten ved dåb i folkekirken eller et af de her i landet anerkendte trossamfund eller ved anmeldelse til ministerialbogen (kirkebogen) i bopælssoget. Såfremt barnet ikke er døbt forinden, skal det efter loven af 4. marts 1857 om forandring i forordningen om dåben af 30. maj 1828 navngives ved anmeldelse til ministerialbogen inden 1 år efter fødslen. Tilhører forældrene ikke noget af de her i landet anerkendte trossamfund, gælder der egentlig en frist på 8 uger, jfr. herved § 10 i loven af 13. april 1851 om ægteskabsindgåelse udenfor de anerkendte trossamfund eller mellem ægtefæller af forskellige trossamfund m. v. I praksis anses det dog nu i alle tilfælde fyldestgørende, at navngivelsen sker inden 1 år efter fødslen.

I Sønderjylland gælder der særlige regler på dette område, idet navngivelsen her altid skal ske til personregistret og inden en frist af 2 mdr., jfr. § 17 i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 329 af 15. december 1937 om førelsen af de borgerlige personregistre i de sønderjyske landsdele, som ændret ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 32 af 25. februar 1944. Det bemærkes herved, at den almindelige tyske ordning med førelse af borgerlige personregistre, der var indført i Slesvig-Holsten den 1. oktober 1874, var gældende i de sønderjyske landsdele ved disses genforening med Danmark. Ordningen blev opretholdt ved lov nr. 258 af 28. juni 1920, der indførte dansk

person-, familie- og arveret i Sønderjylland. I motiverne til loven anførtes det, at der var god grund til at beholde disse registre, der i virkeligheden var bedre end de tilsvarende registre i den øvrige del af kongeriget.

Spørgsmålet om at ophæve de i Sønderjylland gældende særlige regler om førelse af personregistre er behandlet i en betænkning, der er afgivet i 1951 af et af justitsministeriets nedsat udvalg, der havde til opgave at udarbejde forslag til en ny lov om civilstandsregistrering. Betænkningen har dog i hvert fald ikke endnu ført; til fremsættelse af noget lovforslag.

2. Hvilke fornavne kan vælges.

Med hensyn til, hvilke fornavne der kan vælges, har vi kun reglen i dåbsforordningens § 18, hvorefter præsten skal påse, »at intet upassende navn, som vedkommende kunne falde på at foreslå, gives noget barn.« Denne regel er i praksis blevet fortolket nogenlunde på samme måde som § 17 i den nedenfor omtalte norske navnelov af 9. februar 1923, hvorefter der ikke må vælges noget fornavn, der kan befrygtes at blive til byrde for den, der bærer det. Der må således ikke godkendes navne, der kan virke latterlige eller iøvrigt blive til ulempe for barnet senere hen i livet. Der må derfor heller ikke gives en pige et drengenavn eller omvendt. Det kan dog undertiden være særdeles vanskeligt at drage en skarp grænse mellem drenge- og pigenavne. Der er intet i vejen for, at der kan gives barnet et nydannet navn, hvis dette da ikke er upassende. Er præsten i tvivl om, hvorvidt et sådant nyt navn bør godkendes, skal spørgsmålet; forelægges kirkeministeriet. Inden dette træffer afgørelse i sager af den art, vil der som regel blive indhentet en erklæring fra det tidligere nævnte, af justitsministeriet nedsatte personnavneudvalg.

Efter de nugældende regler er der intet til hinder for, at der som fornavn (mellemsnavn) kan tillægges et barn en andens beskyttede familienavn, uanset om barnet el-

ler dets familie har tilknytning af nogen art til dette navn. Selv om mellemsnavnet juridisk set er et fornavn og ikke nogen bestanddel af barnets familienavn, synes der dog med rette at have været; rejst kritik af denne ordning.

3. Ændring af fornavne.

a. Tillæggelse af nye fornavne ved dåb eller fremstilling efter hjemmedåb.

Hvis et barn først er borgerlig navngivet og derefter døbes, kan der ved dåben tillægges det et nyt fornavn. Denne regel støttes på en analogislutning fra bestemmelsen i kirkeritualet af 25. juli 1685 kap. II, art. 4, jfr. bekendtgørelse nr. 201 af 26. juli 1912, hvor det er bestemt, at der ved dåb af voksne personer skal gives den pågældende et nyt navn.

Efter kirkeministeriets praksis kan det endvidere efter ansøgning til ministeriet i hvert enkelt tilfælde tillades, at der i forbindelse med fremstilling i kirken af et hjemmedøbt barn tillægges dette et eller flere nye fornavne. Det er dog en forudsætning for meddelelse af en sådan tilladelse, at der på grund af de med hjemmedåben forbundne omstændigheder ikke har været levnet forældrene tilstrækkelig tid til at overveje, hvilke navne barnet skulle bære.

Disse særlige regler om tillæggelse af nye navne i forbindelse med dåb eller fremstilling til dåbens publication gælder ikke for børn, der er navngivet i Sønderjylland.

b. Ændring af fornavn ved bevilling.

Medens der tidligere kun meddeltes bevilling til fornavnsændringer, når ganske særlige grunde talte derfor, jfr. pkt. 16 i navnecirkulæret fra 1927, er adgangen til at bortkaste eller antage nye fornavne nu i realiteten givet helt fri. Dog udfærdiges der ikke bevilling til nye fornavne, der findes upassende, og som alt overvejende hovedregel må der i hvert fald bevares et af de oprindelige fornavne.

Denne lempelige adgang til ved bevilling, der meddeles mod sædvanligt gebyr 40 kr.,

at få tilladelse til at føre nye fornavne gælder imidlertid kun, når der er tale om navne, der efter deres oprindelse er egentlige fornavne. For ikke at krænke andres ret til beskyttede navne, er bevillingsmyndighederne derimod — i modsætning til, hvad der som omtalt gælder ved dåb og navngivelse — yderst tilbageholdende med at give bevillinger til som fornavne (mellemlavne) at føre familienavne, der er forbeholdt. Ansøgninger herom kan kun forventes imødekommet, hvis andrageren har en særlig tilknytning til navnet, f. eks. at det er hans moders pigenavn, hans faders eller moders mellemlavn, evt. hans stedfaders mellemlavn, jfr. herved navnecirculæerne fra 1956 og 1957.

D. Navnebeskyttelse.

Efter loven fra 1904 er de forbeholdte familienavne, altså navne, der er forbeholdt ved anmeldelse til justitsministeriet inden den 1. juli 1905, eller som er meddelt ved øvrighedsbevis eller bevilling efter denne dato, unddraget fra fri tilegnelse ved øvrighedsbevis. Derimod vil sådanne navne evt. kunne fås ved kgl. bevilling, hvis betingelserne herfor iøvrigt findes at være til stede.

Før navneloven fandtes der ingen bestemmelser i dansk ret, hvorpå den enkelte kunne støtte sin ret til et bestemt navn, jfr. »Dansk Navneskik«, s. 131.

I lovens § 8 har man imidlertid nu fået en regel, hvorefter den, der benytter et ham ikke retlig tilkommende slægtsnavn som sit, straffes med bøde.

I motiverne til bestemmelsen, jfr. R. T. 1903-04, till. A., sp. 2466, anføres det, at en betryggende navneordning har krav på et sådant værn fra statens side. Bestemmelsen har da også et dobbelt formål. I første række tager den vel efter sin ordlyd sigte på navnepligten, altså pligten over for det offentlige til ikke som familienavn at benytte noget andet navn end det, der med rette tilkommer en. Ved reglen ydes der imidlertid samtidig den private navneret en

effektiv beskyttelse. Såfremt bæreren af et forbeholdt navn bliver opmærksom på, at en anden uden hjemmel bruger navnet som sit slægtsnavn, kan han ved anmeldelse til politiet sikre sig, al: forholdet bliver nærmere undersøgt. Efter praksis bliver bestemmelsen tilmed kun yderst sjældent benyttet uden forudgående anmeldelse fra en, hvis ret til det pågældende familienavn er krænket, idet reglen formentlig med rette administreres med forsigtighed af politiet, der kun sjældent indleder strafferetlig forfølgning af egen drift i den slags sager.

Bestemmelsen i navnelovens § 8 er således et klart eksempel på statens anerkendelse af en privat navneret. Samme synspunkt har fundet udtryk i flere andre bestemmelser.

I § 10, stk. 1, i lov nr. 23 af 1. marts 1889 om handelsregistre, firma og prokura siges det således, at ingen uden hjemmel må optage andenmands navn eller navnet på andenmands faste ejendom i sit firma.

En lignende regel findes i § 2, stk. 2, i lov nr. 123 af 15. april 1930 om aktieselskaber, hvorefter andenmands navn, navnet på andenmands faste ejendom, hans firma, varemærke eller lignende ikke uden hjemmel må optages i et aktieselskabs navn.

Endvidere er det i § 13, stk. 1, i lov nr. 101 af 7. april 1936 om varemærker udtrykkeligt fastslået, at den, der uhjemlet anbringer en andens navn på varer, der falbydes, efter søgsmål fra den forurettedes side ved dom kan kendes uberettiget til at bruge navnet. Efter § 13, stk. 2, kan en sådan uberettiget brug af en andens navn i visse tilfælde straffes med bøde eller hæfte.

En tilsvarende bestemmelse findes i § 9 i lov nr. 98 af 29. marts 1924 om bestemmelser mod uretmæssig konkurrence og varebetegnelse, jfr. lovekendtgørelse nr. 80 af 31. marts 1937. Herefter er det enhver forbudt i erhvervsøjemed at benytte et navn, der ikke tilkommer ham. Forsætlig overtrædelse af dette forbud straffes med bøde.

Det er et i lovgivningen uløst spørgsmål,

om en person, der føler sin ret til et bestemt familienavn krænket derved, at der af myndighederne er udfærdiget øvrighedsbevis eller bevilling på navnet, kan få spørgsmålet prøvet ved domstolene. Det antages imidlertid, at man i navnesager har samme kontrol med forvaltningen som ved andre forvaltningsakter. Det vil sige, at domstolene ikke kan efterprøve hensigts-

mæssigheden af et skøn, der er henlagt til administrationen. Er administrationens afgørelse derimod bundet til bestemte forudsætninger, kan retten efterprøve, om de administrative myndigheder har holdt sig disse forudsætninger efterrettelig. Skulle der f. eks. blive udfærdiget øvrighedsbevis på et forbeholdt navn, må beviset ved dom kunne kræves annulleret.

III.

Norsk og svensk ret.

1. Norsk ret.

Indtil 1923 havde man i Norge kun enkelte spredte regler om personnavne. Iøvrigt var man henvist til at søge oplysning i sædvane og retspraksis om, hvad der var gældende ret på dette område. Specielt fandtes der ingen bestemmelser om faste familienavne, og på landet forekom det hyppigt, at nogen manglede slægtsnavn.

Ved lov nr. 2 af 9. februar 1923 om personnavne, der trådte i kraft den 1. juli s. å., har man imidlertid nu fået hele emnet kodificeret.

Navnelovens hovedformål var at gennemføre en ordning, hvorefter enhver skulle have et fast slægtsnavn, som kun skulle kunne ændres i henhold til bestemte love, f. eks. ved indgåelse af ægteskab og ved navnebevilling. Ved lovens § 6 blev det således bestemt, at ethvert barn, der fødes, skal have et slægtsnavn, idet det er pålagt forældrene at vælge et slægtsnavn for det, såfremt det ikke har erhvervet et sådant ved fødslen. Dette kan f. eks. være tilfældet, når faderen, eller for barn født uden for ægteskab moderen, ikke selv har noget slægtsnavn.

Derimod blev der ikke pålagt personer, der er født før lovens ikrafttræden, nogen pligt, men kun en ret til at antage et fast slægtsnavn. Ved lovens § 5 åbnedes der adgang til, at personer, der mangler slægtsnavn, og som er født før den **1. juli** 1923, kan antage et slægtsnavn ved anmeldelse til folkeregistret, hvis de selv ønsker det. Efter denne regel kan som slægtsnavn antages enten navnet på en gård, som anmelderen selv eller hans forældre ejer eller bru-

ger, eller det patronymikon, som faderen — for personer født uden for ægteskab morfaderen - benytter som efternavn.

Herefter kan der formentlig stadig tænkes at være nordmænd bosat i landdistrikterne, der ikke har noget fast slægtsnavn, men som kan veksle frem og tilbage mellem forskellige efternavne, medens noget lignende dog næppe forekommer længere i byerne.

Navneloven af 1923 indeholder udførlige regler om slægtsnavne og andre efternavne, om fornavne og navnets retlige beskyttelse.

Slægtsnavn kan erhverves ved fødsel, adoption, ægteskab, antagelse for den, der mangler slægtsnavn, samt ved bevilling eller hævd.

Ægtebarn får faderens slægtsnavn, medens *barn uden for ægteskab* kan få enten moderens eller faderens slægtsnavn. Faderens navn kan barnet uden for ægteskab dog kun få, hvis faderskabet er fastslået, jfr. lovens § 2.

Det bemærkes, at barn uden for ægteskab, der tillægges moderens navn, får det slægtsnavn, som hun fører, ganske uanset om dette er hendes pigenavn eller et giftenavn.

Adoptivbarn får ved adoptionen adoptantens slægtsnavn, medmindre det bestemmes i bevillingen, at det skal beholde sit eget navn eller evt. bære begge navne i forening. Ved ophævelse af adoptivforholdet mister adoptivbarnet det ved adoptionen erhvervede slægtsnavn, medmindre det udtrykkelig bestemmes, at det fortsat skal have ret til at føre adoptantens navn.

Hustruen får ved ægteskabs indgåelse mandens slægtsnavn, jfr. navnelovens § 4, stk. 1. Hun kan derfor kun beholde eller genantage det hende som ugift tilkommande slægtsnavn (pigenavnet), såfremt dette tillades hende ved bevilling, der dog nu meddeles kurant, efter at loven i 1949 er blevet noget ændret på dette punkt. Derimod har hun ret til at bruge sit pigenavn foran mandens navn, men pigenavnet bliver ikke derved nogen del af slægtsnavnet.

Opløses ægteskabet, kan hustruen genantage sit pigenavn, men er normalt berettiget til at beholde mandens navn. Hvis et ægteskab efter mandens påstand bliver opløst ved dom, kan han dog få hende fradømt retten til sit navn, hvis der er noget væsentligt at bebrejde hende.

Bevilling til at antage eller forandre slægtsnavne meddeles efter lovens § 7 af kongen eller den, han dertil bemyndiger.

Ved kgl. resolution af 9. marts 1923 er der meddelt justisdepartementet bemyndigelse til at udfærdige sådanne bevillinger.

For bevillingen betales der som hovedregel et gebyr på 40 kr. I visse tilfælde er betalingen dog kun 10 kr., og hvis andrageren er uformuende, kan bevillingen udfærdiges gratis.

Er ansøgeren gift, kræves der samtykke fra hustruen, da bevillingen også omfatter hende og ægteparrets børn under 18 år, der bærer ansøgerens navn. Er ansøgeren under 18 år, må han have samtykke fra dem eller den, der har forældremyndigheden, eller disse må søge på hans vegne.

Om udfærdigede navnebevillinger skal der indrykkes meddelelse i »Norsk Lysingsblad«.

Mener nogen, at hans ret er krænket ved en navnebevilling, kan han inden en frist af 3 år fra dennes bekendtgørelse få spørgsmålet prøvet ved domstolene. Undtagelsesvis kan justisdepartementet tillade anlægelse af retssag inden for en frist af 10 år. Efter motiverne skal undtagelsesreglen f. eks. kunne komme til anvendelse i tilfælde, hvor den berettigede i flere år har opholdt sig i udlandet.

I lovens §§ 8-10 er der fastsat bestemte grænser for bevillingsmyndighedens skøn over, hvornår en bevilling bør udfærdiges.

Bevilling bør således i almindelighed ikke gives til navne med udenlandsk klang eller skrivemåde og ej heller til navne, som er mere udbredte, eller navne, der er i brug som fornavne og ikke efter deres oprindelse er slægtsnavne. Hvis departementet er i tvivl om, hvorvidt et nydannet navn kan betragtes som norsk, vil spørgsmålet blive forelagt 2 særlige sprogkyndige konsulenter til udtalelse.

Reglen om, at der i almindelighed ikke må gives bevilling til navne, der hører til de mere udbredte, overholdes ikke så strengt i praksis. I realiteten vil der blive givet bevilling, hvis ansøgeren har en rimelig tilknytning til et sådant navn.

Sondringen mellem mere udbredte eller mere almindeligt forekommende slægtsnavne og andre spiller iøvrigt en stor rolle for norsk navneret. Kun de navne, der ikke hører til de mere udbredte, er retsbeskyttet af hensyn til de personer, der bærer dem. Sådanne navne kan kun fås ved bevilling i de i § 10 nærmere opregnede undtagelsestilfælde. Det drejer sig f. eks. om navne, der har været i brug i ret opstigende linie på fadersiden, om stedfaders, plejeforældres eller adoptivforældres navn eller om moders pigenavn, hvor hun har genantaget dette efter ægteskabets opløsning.

Hvis den, der søger om tilladelse til at føre et retsbeskyttet navn, ikke har en sådan tilknytning til dette, som nævnt i § 10, må han tilvejebringe samtykke til navneforandringen fra samtlige bærere af navnet.

Afgørelsen af, om et navn ikke hører til de mere udbredte og altså er beskyttet, kan ofte være vanskelig, men administrationens skøn i sådanne sager kan efterprøves af domstolene.

Efter bestemmelsen i navnelovens § 16, der er en overgangsregel, kan et navn desuden erhverves ved hævding af den, der efter sit fyldte 18. år i god tro har brugt navnet som slægtsnavn i 20 år, uden at der har været anlagt sag mod ham for at få ham

fradømt navnet. Hævdstiden skal dog være begyndt at løbe før lovens ikrafttræden den 1. juli 1923.

Hvor et navn er erhvervet ved hævd, skal der ikke meddeles bevilling til navnet. Ved at hævdten er vundet, er navnet uden videre at anse som den pågældendes rette slægtsnavn, som han således endog er forpligtet til at bære. Da det imidlertid ofte kan være vanskeligt for ham at legitimere sig, vil han ved henvendelse til justisdepartementet kunne få udfærdiget en erklæring om, at der ikke fra myndighedernes side haves noget imod, at han bruger navnet.

Fornavn skal vælges ved anmeldelsen om barnets fødsel, men kan ændres ved anmeldelse til dåb. I særlige tilfælde kan der senere meddeles bevilling til fornavnsændring.

Efter § 17 gælder der visse indskrænkninger i adgangen til at vælge fornavne. Der må således ikke tillægges et barn et navn, der kan befrygtes at blive til byrde for den, der bærer det, og der må heller ikke anvendes fornavne, der er i brug som slægtsnavne. Dog kan moderens pigenavn anvendes som fornavn (mellemlavn) ved siden af et andet fornavn.

Med hensyn til *navnets retsbeskyttelse* gælder reglen i § 20, hvorefter ingen uden hjemmel i loven må ændre sit navn eller dets skrivemåde. Overtrædelsen heraf straffes efter straffelovens § 337. Det er dog yderst sjældent, at straffebestemmelsen bliver benyttet. Derimod er det ikke ualmindeligt, at personer, der føler retten til deres slægtsnavn krænket af en anden, anlægger civil sag mod ham for at få ham kendt uberettiget til fortsat at bruge navnet.

2. Svensk ret.

Den ældst kendte svenske regel om personnavne findes i riddarhusordningen fra 1626, der i § 23 har en bestemmelse, som minder om Frederik den Førstes ovenfor omtalte kongebrev fra 1526. Bestemmelsen indeholder følgende forbud: »Ingen tage

på annan släkts namn eller vapen, han vare levandes eller utdött, och konfundere i så måtto ätterna, utan den behålle tillnamnet, som det först haver upptaget.«

Bortset fra riddarhusordningen og nogle særregler for soldater og sømænd fandtes der helt op til år 1900 ikke nogen almindelige svenske bestemmelser om personnavne.

I 1896 henstillede generaldirektøren for det svenske fængselsvæsen Sigfrid Wieselgren imidlertid, at der blev fremsat et forslag til en lov om personnavne. Fra sit arbejde havde han erfaring for, hvor vanskeligt det kunne være at adskille de mange personer, der førte et af de almindeligste efternavne på -son, ligesom han havde fundet det stødende, at en forbyrder kunne skifte fra det ene efternavn til det andet, uden at man kunne skride ind imod det.

Efter at spørgsmålet var blevet nærmere undersøgt, udfærdigedes den 3. december 1901 den kgl. forordning om antagelse af slægtsnavne, der endnu gælder og stadig er grundpillen i svensk navneret.

Forordningen giver regler for, på hvilken måde og under hvilke nærmere betingelser man kan forandre sit slægtsnavn. I § 1, pkt. 2, indeholdes desuden en slags overgangsbestemmelse om, hvordan personer, der ikke har noget slægtsnavn, kan antage et sådant.

Forordningens § 3, stk. 1, har følgende indhold:

»Ansökan om godkännande av släktnamn må ej bifallas, där det nya namnet, så vitt känt är, bäres av annan släkt och tillika är av mere egenartad beskaffenhet eller därest detsamma kan väcka anstöt. Är fråga om förändring av mera egenartad släktnamn, må ansökan ej heller bifallas, utan så är att skäligen orsak anföres.«

Denne bestemmelse angiver en karakteristisk forskel mellem svensk ret på den ene side og dansk-norsk ret på den anden, idet den ikke blot siger, hvilke navne der kan fås navneforandring til, men også hvem der overhovedet er berettiget til at få navnefor-

andring. I princippet skal enhver ganske vist kunne få et nyt navn, men hvis ansøgeren allerede i forvejen har et »mera egenartad släktnamn«, kan han kun få tilladelse til at føre et nyt navn, hvis han kan anføre »skälig orsak« til støtte for sit andragende. Er han herefter berettiget til at få navneforandring, skal der meddeles ham tilladelse til at føre det ansøgte navn, dog ikke, hvis dette »bäres av annan släkt: och tillika är av mere egenartad beskaffenhet« eller kan vaskke anstød. Efter senere praksis afslås ansøgningen dog, så snart det søgte navn bæres af andre, d. v. s. hvad enten det er egenartet eller ej.

Medens forordningen af 1901 beskæftiger sig med spørgsmålet om ændring af slægtsnavn (eller antagelse af slægtsnavn) på samme måde som den danske navnelov af 1904, har man først senere fået almindelige svenske bestemmelser om erhvervelse af slægtsnavn ved fødsel, adoption og indgåelse af ægteskab og om fornavne.

Det var så sent som i 1915, at man fik den første svenske familieretlige bestemmelse om personnavne i loven af 12. november 1915 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Derefter fulgte lovene af 14. juni 1917 om adoption og om børn uden for ægteskab og loven af 11. juni 1920 om børn i ægteskab.

Disse love er senere afløst af föräldrabalken og gifternålsbalken, og ved siden af forordningen fra 1901 findes der i den nugældende svenske lovgivning følgende bestemmelser om personnavne: Föräldrabalken af 10. juni 1949, kap. 5, §§ 1, 2 og 3, gifternålsbalken kap. 5, § 15, kap. 10, § 8 og kap. 11, § 31 og folkbokføringsförordningen af 28. juni 1946, §§ 16 og 17 samt lov af 20. december 1946 om tillæg til kap. 3 i kyrkolagen.

Efter föräldrabalkens kap. 5 § 1 får *ægtebarn* faderens slægtsnavn. Barn, der legitimeres som ægtebarn efter det fyldte 18. år, beholder dog det slægtsnavn, som det bar før legitimationen, hvis det ikke selv bestemmer sig for at tage faderens navn. Denne begrænsning i reglen om, at ægte-

barn skal have faderens navn, er først indført ved föräldrabalken og tilsigter at undgå at lægge en unødigt tvang på den, der først legitimeres som voksen, hvor han allerede er blevet kendt under et andet navn.

Efter föräldrabalkens kap. 5, § 2, får *barn uden for ægteskab* moderens slægtsnavn. Hvis moderen er gift eller fraskilt, får barnet hendes navn som ugift.

Trods bestemmelsens formulering er den reelle hovedregel altstå, at barn uden for ægteskab får moderens navn som ugift. Kun hvis barnet er født af en enke, får det hendes giftenavn. Barn uden for ægteskab kan efter svensk ret normalt kun få faderens navn, hvis han giver sit samtykke hertil. Hvis forældrene var forlovet på avlingstiden eller senere har forlovet sig, har barnet dog en egentlig ret til faderens navn. Den, der har forældremyndigheden over barnet, kan da bestemme, om det skal have moderens eller faderens navn. Hvis moderen til et barn uden for ægteskab gifter sig med en anden end barnets fader, kan stedfaderen med moderens samtykke tillægge barnet sit navn. Er barnet over 18 år, må det dog selv samtykke i navneforandringen.

Efter föräldrabalkens kap. 5, § 3, får *adoptivbarn* adoptantens slægtsnavn ved adoptionen, hvis retten ikke bestemmer, at barnet skal beholde sit hidtidige navn eller bære dette i forening med adoptantens slægtsnavn. Det bemærkes herved, at adoptivforhold i Sverige stiftes ved beslutning af en domstol, og at retten i almindelighed ikke udtaler sig udtrykkeligt om navnespørgsmålet, medmindre barnet skal beholde sit hidtidige navn alene eller føre dette sammen med adoptantens navn.

Hvis adoptivforholdet senere ophæves, mister adoptivbarnet derved adoptantens navn, medmindre retten udtrykkelig meddeler tilladelse til, at det må beholde navnet.

Medens det oprindeligt synes at have været den almindelige ordning i Sverige, at *hustruen* fortsat bar sit pigenavn (tillnamn) efter ægteskabets indgåelse, blev det i løbet af det 19. århundrede mere og mere

almindeligt, at den gifte kvinde førte mandens navn. Navneforordningen fra 1901 bygger således også på den antagelse, at hustruen er berettiget, men ikke forpligtet, til at bære ægtefællens navn. Ved den nye giftermålsbalk fra 1920 skete der imidlertid en radikal ændring på dette punkt, idet det i lovens kap. 5, § 15, er bestemt, at hustruen ved vielsen får mandens slægtsnavn, som hun altså herefter endog er forpligtet til at bære. Hvis hun ønsker det, kan hun dog ved ægteskabets indgåelse eller nårsomhelst senere hen anmelde til kirkebogsføreren, at hun vil føre sit og mandens navn i forening. Det er tvivlsomt, om hendes navn som ugift derved bliver en del af hendes slægtsnavn, eller alene et personligt tilnavn for hende.

Opløses et ægteskab ved mandens død, er enken både berettiget og forpligtet til fortsat at føre mandens slægtsnavn eller begge navne i forening. Efter en skilsmisse er hustruen derimod berettiget til at genantage sit slægtsnavn som ugift, men hun har under ingen omstændigheder ret til et tidligere giftenavn. I tilfælde af, at ægteskabet bliver omstødt, kan det under visse omstændigheder på mandens forlangende i dommen forbydes hustruen fortsat at bære hans navn. Dette gælder først og fremmest, hvis hustruen, men ikke manden, var bekendt med omstødelsesgrunden ved ægteskabets indgåelse.

Da der i Sverige såvel som i Norge endnu kan findes personer, der ikke har noget slægtsnavn, men vel et efternavn, har den tidligere omtalte overgangsregel i navneforordningens § 1, pkt. 3, om *antagelse af slægtsnavn ved anmeldelse* til kirkebogsføreren for den, der mangler et sådant, stadig praktisk betydning. På denne måde kan i første række som slægtsnavn antages navne på -son, dannet efter faderens, farfaderens eller morfaderens fornavn. Slægtsnavnet kan dog også dannes ved tilføjelse af en anden endelse, der tilkendegiver afstamningen. Endvidere kan der som slægtsnavn anmeldes gårdsnavne under forudsætning af,

at den pågældende sædvanligvis efter stedets skik kaldes ved dette navn.

Forandring af slægtsnavn kan i visse særlige tilfælde ske ved, at kongen forordner antagelse af et nyt slægtsnavn, jfr. navneforordningens § 1, pkt. 1. Denne fremgangsmåde har dog næppe længere nogen praktisk betydning.

Den, der ellers ønsker at ændre sit slægtsnavn, må indsende ansøgning herom til navnemyndigheden, såfremt ændringen ikke kan ske blot ved en anmeldelse til kirkebogsføreren. Siden den 1. juli 1946 behandles de almindelige sager om navneforandring nu i »Statistiska Centralbyrå«, jfr. forordningens § 2, således som den er ændret ved kgl. kundgørelse af 28. juni 1946.

I overensstemmelse med det i Sverige gældende nationalitetsprincip antages det, at kun svenske statsborgere kan få navneforandring ved indgivelse af ansøgning herom til centralbureauet, og hvis en svensker har fået navneforandring i udlandet, anses navneforandringen i almindelighed kun gyldig i Sverige, hvis den efter prøvning er blevet godkendt af den svenske navnemyndighed.

Som ovenfor omtalt er der ved navneforordningens § 3 gjort en sondring mellem ansøgere, der i forvejen bærer et »mera egenartad släktnamn«, og personer, som bærer andre slægtsnavne. Efter praksis anses alle navne, der ikke ender på -son, sen, sön eller zén i denne relation for at være egenartede, uanset om de iøvrigt er almindeligt forekommende. For at få tilladelse til at ændre et egenartet slægtsnavn må ansøgeren anføre »skälig orsak«. Som sådan »skälig orsak« anses det bl. a., at det hidtidige navn er latterligt eller anstødeligt. Det tillades endvidere også, at udenlandske slægtsnavne forsvenskes. Dette gælder i første række lappiske og finske navne hos befolkningen i Nordland, men i en vis udstrækning tillades det også naturaliserede svenske statsborgere at bytte et navn, der kan være svært at udtale eller opfatte, med et mere svenskbetonet navn. I andre til-

fælde må der anføres ret stærke grunde for ønsket om navneforandring, og det er ikke muligt at sammenfatte kravene i så henseende i nogen almindelig regel. Det kan dog nævnes, at det er tilladt en forbryders slægtninge at få et andet navn end han, ligesom der også er meddelt en forbryder selv tilladelse til efter strafafsoningen at slippe af med et særpræget navn, som han er blevet berygtet under.

Hvis ansøgeren har et navn, der ender på -son, selv om dette evt. er relativt sjældent, eller han kan anføre tilstrækkelige stærke grunde for sit ønske om navneforandring bort fra et egenartet navn, må centralbureauet tage stilling til, om det nye navn kan godkendes. Hertil kræves for det første, at navnet ikke må kunne virke stødende, og efter praksis må det heller ikke være fremmed for svensk sprogbrug. Der er derfor også knyttet en sprogvitenskabelig konsulent til bureauet.

Desuden siges det i navneforordningens § 3, at hvis det nye navn er af mere egenartet beskaffenhed, må det ikke godkendes, såfremt det bæres af anden slægt. Efter praksis er dog alle eksisterende slægtsnavne, -son navnene indbefattet, nu beskyttet mod tilegnelse af andre. Bestemmelsen fortolkes endvidere således, at der ikke blot ikke kan gives tilladelse til at føre et allerede eksisterende navn, men heller ikke et navn, der har en sådan lighed hermed, at forveksling let kan ske.

Efter praksis er denne beskyttelse af de eksisterende navne imidlertid ikke til hinder for, at der kan udfærdiges navnebevis, hvis ansøgeren har en nærmere familieretlig tilknytning til den person, hvis navn han søger om at få. Medens barn uden for ægteskab som nævnt kan få stedfaders navn ved en blot anmeldelse, kan ægtebarn ved navnebevis få tilladelse til at føre stedfaders navn, ligesom der er mulighed for, at et plejebarn kan få lov til at føre sine plejeforældres navn. Endvidere kan der meddeles personer, der er født i ægteskab, tilladelse til at føre deres moders mere egenar-

tede slægtsnavn, hvis moderens nærmeste slægtninge (forældre og søskende) samtykker heri. Nævnes kan det også, at en gift mand kan få lov til at antage hustruens navn som ugift, såfremt hun selv har fået dette navn godkendt, og der ikke findes andre bærere af navnet. På samme måde kan ansøgere, der er nært beslægtede med en person, der selv har fået godkendt et nyt slægtsnavn, få tilladelse til med hans samtykke at antage samme navn. Ved forsvenskning af finsksprogede slægtsnavne er der desuden givet tilladelse til oversættelse af navnet, selv om dette allerede har været i brug som slægtsnavn i Sverige i den oversatte form.

I praksis har man imødekomet ansøgninger om tilladelse til at genoptage et slægtsnavn, der har været båret i retopstigende linie i ansøgerens slægt inden for de sidste 100 år, selv om der har eksisteret andre bærere af navnet. I disse tilfælde har det dog altid været en betingelse, at ansøgeren har manglet et slægtsnavn eller har haft et slægtsnavn med endelsen -son.

Det skal endelig nævnes, at der efter den nuværende svenske praksis er mulighed for på hævdsgrundlag at få tilladelse til som slægtsnavn at føre et navn, som ansøgeren selv og evt. hans fader før ham har været kendt ved og almindelig kendt under siden før 1912. Dette tidspunkt er blevet valgt af hensyn til, at navneforordningen af 1901 trådte i kraft den 1. januar 1902, og man har ment at burde tillade en overgangsperiode på 10 år.

Med hensyn til *behandlingen af navnesagerne* skal det nævnes, at et svensk navnebevis skal stemples med 20 kr. Er ansøgeren gift, kan andragendet kun imødekommes, hvis begge ægtefæller søger sammen. Faderens navneforandring omfatter automatisk barn i ægteskab, som endnu ikke er fyldt 18 år og står under hans forældremyndighed. Barn uden for ægteskab, som er under 18 år og bærer moders, faders eller stedfaders slægtsnavn, omfattes ligeledes uden at være nævnt særskilt i navnebeviset af nav-

neforandringen, hvis barnet bærer ansøgere-
rens navn og er undergivet hans forældre-
myndighed. Det samme gælder adoptiv-
barn, når adoptanten får navneforandring.

Fornavn skal efter folkebokføringsforord-
ningens § 16 vælges ved anmeldelsen om
barnets fødsel, hvis det ikke er blevet døbt
forinden. Fødselsanmeldelsen og dermed
navngivelsen skal ske senest 6 uger efter
fødslen. Valget af fornavn tilkommer for-
ældrene. Hvis disse er døde eller ikke er i
stand til at tage sig af sagen, tilkommer
valget den, der har omsorg for barnet.
Navnet kan ændres ved senere dåb.

Som fornavn må ikke anvendes navne,
som åbenbart kan »väcka anstöt eller åtlöje«, jfr. forordningens § 17. Man kan

altså nok få godkendt nydannede fornavne,
blot disse ikke kan vække anstød eller virke
latterlige.

Hvis ganske særlige grunde taler for det,
kan »Statistiska Centralbyrån« efter ansøg-
ning meddele tilladelse til ændring af for-
navne.

Svensk ret har *ingen straffebestemmelse*,
som direkte rammer ulovlig brug af slægts-
navne. Bortset fra adelsnavne har man i
Sverige ikke haft spørgsmålet om privatret-
lig navnebeskyttelse oppe til retslig behand-
ling. Der hersker iøvrigt stærkt delte me-
ninger om, hvorvidt selv egenartede bor-
gerlige slægtsnavne nyder nogen materiel
beskyttelse efter svensk ret.

IV.

Udvalgets hovedsynspunkter.

Som det fremgår af den foregående oversigt må de gældende danske regler om personnavne dels søges i forskellige spredte lovbestemmelser og forskrifter, dels udledes af sædvane og praksis. Udvalget har fundet det betydningsfuldt, at alle de vigtigste navneregler bliver samlet i en enkelt lov, og det udarbejdede lovforslag indeholder derfor regler om erhvervelse af familienavn (slægtsnavn), om fortabelse af familienavn, om fornavne og om navnebeskyttelse..

I det følgende gives der en almindelig oversigt over de betydeligste realitetsændringer i udvalgets forslag. Det er navnlig udkastets regler om erhvervelse af familienavn ved fødsel og ægteskab, der afviger fra gældende ret. Desuden har udvalget søgt at kodificere reglerne om navneforandring og om fornavne, ligesom man har beskæftiget sig med spørgsmålet om navnebeskyttelse.

1. Erhvervelse af slægtsnavn ved fødsel.

Efter gældende ret får ægtebarn faderens familienavn, men kan ved bevilling, der gives kurant, få moderens pigenavn som familienavn. For barn uden for ægteskab er der valgfrihed mellem moderens pigenavn og faderens navn.

Udvalget foreslår, at der både for ægtebørn og børn uden for ægteskab skal være valgfrihed mellem moderens og faderens navn.

De indvendinger, der kan rettes mod en sådan ordning, vil i første række gå ud på, at ordningen vil kunne svække den retsbeskyttelse, som de forbeholdte navne nyder.

Desuden kan det indvendes, at ordningen vil stride mod det samfundsmæssige hensyn til fasthed og orden på dette område, og at ordningen vil vanskeliggøre slægtsforskning.

Det er rigtigt, at indehaverne af et forbeholdt navn kan have en forståelig interesse i, at navnelovens regler i så ringe udstrækning som muligt tillader navnets udbredelse. Efter gældende ret vil som nævnt børn af mandlige bærere af navnet og børn uden for ægteskab af kvindelige bærere af navnet have umiddelbar ret til navnet. Denne kreds udvides ved forslaget til at omfatte ægtebørn af kvindelige bærere af navnet. Det må imidlertid herved tages i betragtning, at disse personer allerede efter den bestående ordning uden samtykke fra indehaverne af navnet kan få bevilling til at føre dette, og der sker for så vidt ingen indskrænkning i navnets retsbeskyttelse.

Over for det anførte hensyn til orden og fasthed i navnereglerne og til slægtsforskning kan anføres, at dette hensyn brydes allerede ved den bestående adgang til navneforandring — til moders pigenavn eller til et helt fremmed navn — og at den foreslåede ændring i reglerne ikke kan ventes at få nogen større betydning på dette område.

Afgørende for udvalget har været 3 synspunkter :

- 1) I arvebiologisk henseende og i social samhørighed står et barn forældrene lige nær. Det agnatiske princip hidtidige overvægt i dansk ret; har på mange områder tilsløret barnets hyppigt stærke tilknytning til den mødrene slægt. Det har været udvalgets opfattelse, at en ny

navnelov bør medvirke til en anerkendelse af denne tilknytning.

- 2) Den foreslåede ordning skaber en særdeles ønskelig ensartethed i navnereglerne for ægtebørn og børn uden for ægteskab.
- 3) Ordningen kan støtte tendensen til at søge bort fra de almindelige til de mere særprægede navne.

Når det i hvert fald i de sidste 200 år har været et almindeligt princip, at ægtebørn fik faderens familienavn (den agnatiske navneordning), har det antagelig været et udslag af den opfattelse, at manden måtte anses for familiens overhoved. Igennem de senere år har lovgivningen imidlertid i det store og hele ligestillet mand og hustru i forhold til børnene, senest ved den i 1957 gennemførte ændring i myndighedsloven, hvorefter begge forældre skal have værgeomålet for børnene. Udvalgets forslag, der i realiteten svarer til de af det norske og det svenske udvalg udarbejdede forslag, er i samklang med denne tendens til ligestilling af forældrene.

Udvalget er af den formening, at hverken offentligt hensyn til navneordningens fasthed eller privatretlige hensyn til familiernes interesse i, at deres navn beskyttes, med styrke kan anføres *mod* en ordning, der i princippet anerkender cognaternes ret til navnet på lige fod med de agnatiske slægtninge. Det vil antagelig — i hvert fald endnu i en årrække — forblive således, at det almindelige er, at hustruen bærer mandens navn, og at de ægtefødte børn fører faderens navn.

Af praktiske grunde foreslås ordningen gennemført således, at ægtebarn ved fødslen får faderens familienavn, men således at forældrene ved en simpel anmeldelse til kirkebogen eller i Sønderjylland personregistret kan ændre navnet til moderens pigenavn. På tilsvarende måde går ordningen for barn uden for ægteskab ud på, at det ved fødslen får moderens navn. Kun undtagelsesvis vil faderskabet på dette tidspunkt være fastslået, men når dette senere

er sket, kan barnets navn ændres ved anmeldelse til kirkebogen (personregistret).

Et særligt problem opstår med hensyn til, hvilket familienavn et barn født uden for ægteskab skal have, når moderen er eller har været gift. Efter gældende ret antages det, at barnet alene har ret til moderens pigenavn (medens hendes adoptivbarn har ret til hendes aktuelle navn). Efter norsk ret har barnet krav på moderens aktuelle navn, medens det efter svensk ret får moderens pigenavn.

Udvalget mener, at barnet bør have ret til det navn, som moderen bærer selv, hvad enten det er erhvervet ved giftermål, eller det er hendes pigenavn. Hensynet til barnet taler stærkt herfor. Kun ved etablering af navnefællesskab med moderen — og eventuelle hel- eller halvsøskende — undgår man, at navnet indicerer, at barnet er født uden for ægteskab, et forhold, der under tiden vil kunne virke stærkt belastende for barnet. Navnefællesskab kan ganske vist ofte opnås ved, at moderen skifter navn, men der kan for moderen være tungtvejende grunde, der taler imod at bruge denne udvej, f. eks. hensyn til ægtebørn, hensyn til hendes erhvervsvirksomhed eller til hendes kunstneriske karriere.

Hensynet til barnets tarv har på andre punkter været afgørende. Således har barnet siden 1938 haft ret til at føre faderens navn også i tilfælde, hvor faderen var gift, uden hensyn til hustruens interesse i at undgå navnefællesskabet. Også her, hvor der er tale om barnets ret til moderens navn, må hensynet til barnets tarv efter udvalgets mening gå forud for hensynet til den interesse, som moderens ægtefælle — eller hans slægt — kan have i, at hendes børn ikke får ret til at føre det navn, som hun erhvervede ved ægteskabet.

I udvalget har man dog ikke villet udelukke, at der kan forekomme enkelte tilfælde, hvor hensynet til ægtefællen vil kunne berettiggende et krav fra hans side om, at hans hustrus barn uden for ægteskab ikke må bære hans familienavn. Efter forslaget § 10 skal et barn uden for ægteskab, der

er avlet, medens moderen var gift, derfor kunne frakendes retten til ægtemandens navn, såfremt det ville være særlig krænkende for ham, at det bærer navnet.

2. Erhvervelse af slægtsnavn ved ægteskab,

I nugældende dansk lovgivning findes der ingen almindelige bestemmelser om den gifte kvindes navneføring. Det antages imidlertid, at hustruen er berettiget, men ikke forpligtet til at bære mandens familienavn. Hun kan således vælge frit mellem mandens navn og sit pigenavn, og under ægteskabet kan hun veksle frem og tilbage mellem de 2 navne, hvornår og hvor ofte hun ønsker det.

Bliver ægteskabet omstødt, kan det efter mandens påstand bestemmes i dommen, at hustruen ikke fortsat må bære hans navn, hvis hun var bekendt med omstødelsesgrunden ved ægteskabets indgåelse, jfr. ægteskabslovens § 49.

I tilfælde af skilsmisse kan det på lignende måde efter mandens påstand bestemmes i dommen eller bevillingen, at hustruen ikke mere må bære hans navn, når hun væsentlig bærer skylden for ægteskabets forlis, jfr. ægteskabsloven § 74.

Det er endvidere fast antaget, at en tidligere gift kvinde, der gifter sig igen, fortaber retten til den tidligere mands navn ved det nye ægteskabs indgåelse.

Udvalget foreslår en regel, hvorefter hustruen ved vielsen får mandens familienavn, hvis hun ikke forinden har afgivet erklæring om at ville beholde pigenavnet som familienavn.

Selv om hun har bestemt sig for pigenavnet og har indgivet anmeldelse herom, kan hun dog når som helst senere hen under samlivet antage mandens familienavn ved en lige så formløs ny anmeldelse. Har hun derimod først fået mandens familienavn, kan hun, så længe ægteskabet består, kun få pigenavnet igen ved et af overøvrigheden udfærdiget navnebevis, der dog forudsættes udstedt kurant.

Bærer en gift kvinde sin mands familienavn, kan hun imidlertid bruge pigenavnet foran dette. I modsat fald kan hun bruge mandens navn foran pigenavnet, jfr. § 4, stk. 3.

Omstødes ægteskabet, mister hustruen det familienavn, hun har erhvervet ved ægteskabet, hvis det ikke af særlige grunde tillades hende at beholde navnet, jfr. § 12, stk. 1.

Bliver ægtefællerne skilt, kan det i visse tilfælde på mandens forlangende bestemmes i dommen eller bevillingen, at hun ikke længere må bære det navn, hun har fået ved ægteskabet. Denne regel skal dog kun kunne benyttes i ganske specielle snævert begrænsede undtagelsestilfælde, hvor det på grund af hustruens forhold under ægteskabet vil være særlig krænkende for manden, at hun fortsat bærer navnet.

Gifter hustruen sig igen efter ægteskabets opløsning, mister hun derved den tidligere mands navn, hvis hun ikke forinden har fået overøvrighedens tilladelse til fortsat at bære navnet efter indgåelsen af det nye ægteskab.

Under drøftelserne i udvalget har man fundet: det utvivlsomt, at der som hidtil må være adgang for hustruen til at vælge frit, om hun som familienavn vil føre sit pigenavn eller mandens navn. En bestemmelse om, at hun ligesom i nugældende norsk og svensk ret skulle være tvunget til at antage mandens familienavn, ville føles som et tilbageskridt. På den anden side taler ordensmæssige hensyn for, at det skal anmeldes og registreres, hvilket navn hun bestemmer sig for.

Når reglerne om hustruens navneret nu skal nærmere lovfæstes, har udvalget måttet vælge mellem 2 forskellige udgangspunkter. Som principiel regel kan man lade hende beholde pigenavnet som familienavn uanset ægteskabets indgåelse, således at hun kun kan få mandens navn ved en positiv reaktion (anmeldelse) over for myndighederne. Man kan imidlertid også gå den modsatte vej og lade hende få mandens navn ved ægteskabet, hvis hun ikke siger

fra og anmelder, at hun vil bære pigenavnet som familienavn.

Rent umiddelbart kan det måske synes at stemme bedst med kvindens ligeberettigelse, at hun beholder sit pigenavn som familienavn efter giftermålet. Udvalget har dog ment at burde foretrække den hovedregel, der må formodes normalt at falde sammen med den gifte kvindes ønske, og som derfor vil kræve de færreste anmeldelser. Efter det for udvalget foreliggende er der imidlertid ikke nogen tvivl om, at det inden for overskuelig fremtid fortsat vil være sådan, at langt de fleste gifte kvinder vil foretrække at føre samme familienavn som manden.

Det bemærkes herved, at Københavns folkeregister har oplyst, at der af de i Københavns kommune boende knapt 250.000 gifte eller tidligere gifte kvinder (178.000 gifte, 36.000 enker, 19.000 fraskilte og 7.000 fraseparerede) kun er ialt ca. 10.000, der har indgivet anmeldelse om, at de vil føre deres pigenavn som familienavn. Da ca. halvdelen af disse anmeldelser først er indgivet ved ægteskabets opløsning, tyder dette således på, at der stadig kun er et fåtal af gifte kvinder, der ikke fører deres mands familienavn.

Folkeregistret har iøvrigt oplyst, at det hvert år modtager ca. 700 nye anmeldelser fra gifte, fraseparerede eller fraskilte kvinder eller enker, der ønsker at beholde eller genantage pigenavnet. Nogenlunde halvdelen af disse anmeldelser kommer fra kvinder, der ved vielsen vil beholde deres pigenavn.

Derudover modtages der ca. 50 henvendelser årligt i København fra gifte kvinder, der ønsker at bruge deres pigenavn foran mandens familienavn.

Folkeregistret har desuden anslået, at det kun modtager ca. en snes anmeldelser om året fra kvinder, der tidligere har bestemt sig for pigenavnet, men som nu ønsker at føre mandens navn. Senere anmeldelser fra samme kvinde forekommer ganske sjældent.

Udvalget har derfor foreslået en regel,

hvorefter hustruen ved vielsen får mandens familienavn, hvis hun ikke afgiver en erklæring om at ville beholde pigenavnet som familienavn, jfr. § 4, stk. 1.

Udvalget har endvidere ment, at den adgang hustruen i mangel af positive regler har i dag til at veksle frit frem og tilbage mellem de 2 familienavne, når og så ofte hun ønsker det, bør begrænses noget. Det forekommer ønskeligt, at der tilvejebringes en vis orden på dette punkt, og de foreliggende oplysninger fra Københavns folke-register tyder i og for sig på, at det skulle være muligt at nå dertil uden at kollideres med noget almindeligt behov for en modsat regel.

Udvalgene i Norge og Sverige foreslår de regler, der gælder dér, ændret, således at det fremtidig tillades hustruen at beholde sit tidligere slægtsnavn efter vielsen.

Omtrent på linie med disse udvalg stiller udvalget derfor forslag om, at hustruen må melde fra inden ægteskabets indgåelse, hvis hun vil beholde pigenavnet. I modsat fald får hun mandens familienavn ved vielsen. Selvom hun har indgivet en sådan anmeldelse, har man dog ment, at hun under samlivet bør have adgang til at antage mandens familienavn ved en ny anmeldelse. Dette vil først og fremmest få betydning i de tilfælde, hvor hun beholder pigenavnet af hensyn til et erhverv, som hun måske opgiver senere hen under ægteskabet.

Har hustruen derimod ved vielsen eller ved senere anmeldelse fået mandens familienavn, kan hun efter forslaget kun få sit pigenavn igen under ægteskabet ved bevilning eller navnebevis. Selv om et sådant navnebevis forudsættes udfærdiget kurant, finder udvalget dog at burde foreslå denne løsning for at undgå fare for forvirring i navneforholdene.

Den gifte kvinde må herefter træffe et valg mellem, om hun som familienavn vil føre mandens navn eller sit pigenavn. På den anden side må det erkendes, at hun jo har en ganske særlig tilknytning til begge disse navne. Bestemmer hun sig for man-

dens navn, kan hun have en vis interesse i over for omverdenen at kunne tilkænde-give tilknytningen til sin egen slægt. Hvis hun omvendt vælger at beholde pigenavnet som familienavn, kan det være af endnu større betydning for hende, at hun ikke er afskåret fra f. eks. i de lokale forretninger, på rejser og i selskabslivet at kunne markere sin samhörighed med manden.

Efter forslaget § 4, stk. 3, skal hustruen derfor, hvis hun har fået mandens familie-navn, kunne bruge pigenavnet foran dette. I modsat fald skal hun kunne bruge mandens familienavn foran pigenavnet, og hun må være berettiget til at få denne navne-brug angivet i sit pas. Der synes at være et praktisk behov for en sådan regel, og der findes i hvert fald ikke at være afgørende hensyn, der taler imod ordningen.

Opløses ægteskabet, står det hustruen frit for at genantage sit pigenavn ved en simpel anmeldelse til vielsesmyndigheden. På den anden side må hun som alt over-vejende hovedregel være berettiget til som hidtil at beholde giftenavnet, uanset at ægteskabet bliver opløst.

Udvalget finder dog, at omstødelsestil-fældene indtager en særstilling. Omstødel-sen medfører i princippet en ophævelse for fremtiden af ægteskabets retsvirkninger på lignende måde, som ophævelsen af en adop-tion er ensbetydende med, at adoptionen ikke har retsvirkninger fremover. Desuden er omstødelse af et ægteskab en yderst sjæl-den foreteelse, og bliver ægteskabet om-stødt, vil det normalt ske kort efter vielsen. Udvalget foreslår derfor i § 12, stk. 1, en regel, hvorefter hustruen mister giftenavnet ved en omstødelse af ægteskabet, hvis det ikke af saglige grunde ved dommen tillad-es hende at beholde navnet.

Derimod har udvalget foreslået en be-grænsning i den nuværende adgang til at frakende hustruen retten til mandens navn i tilfælde af skilsmisse. Efter forslaget § 12, stk. 2, skal dette således kun kunne ske i meget graverende undtagelsestilfælde, hvor det på grund af hustruens forhold under

ægteskabet vil være særlig krænkende for manden, at hun beholder navnet.

Det bemærkes, at der ved udtrykket pige-navn i udkastet forstås ethvert familienavn, som hustruen har erhvervet med rette på anden måde end ved ægteskab, f. eks. ved fødsel, legitimation eller adoption. Ligesom efter gældende ret taber hustruen efter ud-kastet som hovedregel retten til den tidli-gere mands navn, når hun gifter sig påny. Udvalget har imidlertid været opmærksom på, at den gifte kvinde i visse tilfælde kan have en anerkendelsesværdig interesse i fortsat at kunne bære et tidligere giftenavn, uanset om hun indgår nyt ægteskab. Man har derfor i forslaget § 12, stk. 3, villet skabe en adgang til, at overøvrigheden, når hustruen har en særlig interesse deri, kan tillade hende fortsat at bære en tidligere mands navn uanset nyt ægteskab.

Ud fra de synspunkter, der i andre hen-seender har ført til en ligestilling i navneret-lig henseende mellem mand og kvinde, har man i udvalget overvejet muligheden af en regel, der tillod mand og hustru som fælles familienavn for sig og børnene at føre en-ten mandens eller hustruens familienavn. Selv om en sådan ordning, der iøvrigt ken-des i Sovjetunionen i dag, i og for sig kunne forekomme at være en ret naturlig følge af, at børnene kan vælge mellem faderens og moderens familienavn, har man dog ikke ment at burde bryde så radikalt med den nedarvede familienavnsordning. Man vil dog ikke udelukke, at der kan forekomme tilfælde, hvor der kan foreligge sådanne særlige hensyn, at manden efter reglerne i udkastets § 8, pkt. 7, bør kunne få tilladelse til at føre hustruens familienavn, når ægtefællernes børn også bærer dette navn.

3. Erhvervelse af familienavn ved navnebevis.

Efter gældende ret er der adgang til at antage et nyt familienavn ved et »øvrighedsbevis«, der udfærdiges af politimesteren, i København af overpræsidenten. Navnet må dog ikke høre til dem, der er optaget

på fortegnelsen over forbeholdte navne eller have for stor lighed med et sådant navn. Det nye navn må heller ikke være upassende eller stride mod dansk sprog-tone. Der er desuden mulighed for at få et nyt familienavn ved kongelig bevilling, der udleveres af justitsministeriet eller overøvrigheden. Bevilling kan gives, selv om navnet er forbeholdt, men ansøgeren må have en særlig tilknytning til navnet.

Udvalget foreslår, at adgangen til at antage et nyt familienavn, der ikke er forbeholdt for andre, bibeholdes, og at adgangen til at få navneforandring på grund af særlig tilknytning til et forbeholdt navn ligeledes opretholdes. Det foreslås, at fremgangsmåden ved opnåelse af navneforandring forenkles, at kredsen af de navne, der ikke frit kan antages, udvides, samt at der foretages en kodifikation af bestemmelserne om, hvilken tilknytning til et forbeholdt navn, der kan danne grundlag for erhvervelse af navnet.

Det har for udvalget været utvivlsomt, at der fortsat må være adgang til at erhverve et nyt familienavn, når dette kan ske uden skade for indehaverne af de forbeholdte navne. Det er samfundsmæssigt ønskeligt, at der stadig er flere, der kommer bort fra navnene på -sen og får et særpræget familienavn.

Man anser det ligeledes påkrævet, at der som i den nuværende bevillingspraksis er mulighed for at tillade en person at føre et forbeholdt familienavn, som han har en sådan tilknytning til, at hensynet til andres ret må vige. Der tænkes herved navnlig på tilfælde, hvor ansøgeren har en anerkendelsesværdig interesse i at få navnefællesskab med en bestemt anden person eller familie-kreds, som f. eks. ved navneforandring til stedfaders eller plejeforældres navn.

Medens udvalget således fuldt ud vil opretholde den eksisterende adgang til at få navneforandring, finder man, at fremgangsmåden ved at opnå et nyt familienavn bør forenkles. De nugældende regler, hvor-efter navneforandring i visse tilfælde skal søges ved øvrighedsbevis, medens andre an-

søgninger kun kan fremmes ved kongelig bevilling, forekommer unødigt komplicerede. Man foreslår derfor en ensartet behandling af disse sager, således at alle ansøgninger om erhvervelse af et nyt familienavn skal indsendes til overøvrigheden, der udfærdiger et navnebevis på det ansøgte familienavn, såfremt betingelserne herfor iøvrigt skønnes at være til stede.

Den nuværende ordning, hvorefter der i almindelighed ikke kan fås tilladelse til at føre et familienavn, der er forbeholdt, eller som ligger for nær på et sådant navn, synes i det hele at have virket tilfredsstillende. Det forekommer da også åbenbart, at navne, der har opnået en beskyttelse mod fri tilegnelse af andre efter de gældende regler, må bevare denne beskyttelse i fremtiden. Udvalget finder det imidlertid ønskeligt, at der åbnes mulighed for at opnå beskyttelse af eksisterende familienavne, der af en eller anden grund ikke er kommet på fortegnelsen over forbeholdte navne. Der henvises i denne forbindelse til, at loven fra 1904 krævede, at anmeldelser om forbehold af slægtsnavne skulle indgives allerede inden den 1. juli 1905, med den virkning, at senere anmeldelser måtte afvises. Dette bevirkede, at der ikke var så få, der ikke nåede at få deres familienavn forbeholdt inden udløbet af denne ret korte frist. Hertil kommer iøvrigt, at personer, der er indvandet til landet efter 1905 ikke har eller har haft nogen mulighed for at få deres familienavn beskyttet. Efter det for udvalget oplyste modtages der da også hvert år henvendelser i justitsministeriet fra folk, der anmoder om beskyttelse for deres ikke forbeholdte familienavn, men hvis ønsker ministeriet efter de gældende regler er afskåret fra at imødekomme. Man finder derfor, at beskyttelsen af de navne, der er forbeholdt efter de hidtil fulgte principper, bør bibeholdes og suppleres med en regel om, at andre her i landet eksisterende familienavne skal kunne opnå det samme værn efter forudgående skriftlig anmeldelse til justitsministeriet.

Under drøftelserne om en sådan udvi-

delse af kredsen af de forbeholdte navne har det været et nærliggende problem, om ikke også firmaer, varemærker og foreningsnavne skulle kunne beskyttes mod antagelse som familienavne. Efter udvalgets opfattelse kan det være stødende, om sådanne navne, der evt. har fået en særlig god klang i befolkningen og måske tilmed repræsenterer betydelige økonomiske værdier, kan tilregnes frit som familienavn. Lignende synspunkter gør sig iøvrigt gældende med hensyn til almindelig kendte kunstnernavne og pseudonymer. Man har derfor ment at burde stille forslag om en bestemmelse, hvorefter navne, der udgør eller indgår i her i landet indregistrerede firmaer, varemærker eller foreningsnavne, skal kunne forbeholdes ved skriftlig anmeldelse til justitsministeriet. En tilsvarende bestemmelse er foreslået for kunstnernavne og pseudonymer, der er almindelig kendt her i landet.

Som anført finder udvalget det selvfølgelig, at der også i fremtiden må være adgang til at få navneforandring til et beskyttet eller forbeholdt navn, når ansøgeren har en særlig tilknytning til navnet. Man anser det imidlertid ønskeligt, at en ny navnelov kommer til at indeholde oplysninger om, hvilken tilknytning til et forbeholdt familienavn, der kan danne grundlag for erhvervelse af navnet. På den anden side erkendes det, at en opregning ikke kan være udtømmende. Der må derfor åbnes myndighederne mulighed for at imødekomme et andragende om navneforandring, hvis ansøgeren iøvrigt kan påvise en særlig tilknytning til det navn, han søger om, selv om tilfældet ikke omfattes af lovens udtrykkelige regler.

4. Fornavn.

Efter gældende ret skal ethvert barn foruden familienavnet have eet eller flere fornavne, der vælges af forældrene, og som ikke må være upassende, jfr. § 18 i dåbsforordningen af 30. maj 1828. Der er intet til hinder for, at barnet ved dåben eller navngivelsen kan tillægges en andens for-

beholdte familienavn som fornavn (mellemnavn).

Udvalget foreslår en regel, hvorefter familienavne ikke må vælges som fornavne. Det skal dog være tilladt ved siden af et egentligt fornavn som mellemnavn at tillægge et barn moders eller faders familienavn eller mellemnavn.

Det forekommer udvalget ønskeligt, at der sker en indskrænkning i den nuværende helt fri adgang til at tillægge børn forbeholdte familienavne som fornavne (mellemnavne). Ordningen har flere gange været kritiseret og formentlig med rette, idet det synes at kunne være krænkende for de til familienavnet berettigede, at enhver skal kunne få deres forbeholdte navn som mellemnavn, uanset om han har nogen tilknytning til navnet eller ej.

Efter udvalgets opfattelse ville det iøvrigt være ønskeligt, at man fik en ensartet navngivelsesordning i Sønderjylland og den øvrige del af landet. Man finder også, at der i det hele kunne være trang til indførelse af nye og måske mere tidssvarende bestemmelser til afløsning af de gældende spredte regler om navngivelse og om tillæggelse af nyt fornavn ved dåb eller fremstilling i kirken til dåbens publication, der nu findes i kirkeritualet og lovene af 13. april 1851 og 4. marts 1857. Udvalget har imidlertid anset det for at ligge uden for dets opgave at udarbejde noget forslag herom, idet man finder det mere naturligt, at disse spørgsmål løses i forbindelse med en eventuel kommende revision af de gældende regler om registrering af fødsler og dødsfald m. v. Der henvises herved til, at problemerne tidligere er behandlet i den ovenfor omtalte betænkning, der i 1951 er afgivet af et af justitsministeriet nedsat særligt udvalg.

5. Navnebeskyttelse.

Familienavne, der i henhold til bestemmelserne i navneloven ai 22. april 1904 er anmeldt til justitsministeriet inden den 1. juli 1905, er forbeholdt og dermed unddraget fra tilegnelse ved øvrighedsbevis, me-

dens de i visse tilfælde kan fås ved kongelig bevilling". Det samme gælder familienavne, der er givet ved øvrighedsbevis eller bevilling efter den nævnte dato.

I lovens § 8 er der desuden optaget en straffebestemmelse, hvorefter den, der benytter et ham ikke retlig tilkommende slægtsnavn som sit, straffes med bøde.

Udvalget foreslår, at man opretholder den nuværende beskyttelse af forbeholdte familienavne, således at disse ikke kan erhverves ved navnebevis, medmindre ansøgeren har en særlig tilknytning til navnet, og at man udvider kredsen af de forbeholdte navne. Udvalget foreslår endvidere, at man bibeholder den nuværende hjemmel til at rejse politisag mod den, der uberettiget bruger en andens familienavn som sit, dog at påtale normalt kun bør finde sted, når nogen forurettet begærer det. Desuden foreslås det, at straffebestemmelsen suppleres med en udtrykkelig hjemmel for den private til ved civilt søgsmål at få kendt en anden forpligtet til at ophøre med en uberettiget brug af hans familienavn.

Udvalget finder det utvivlsomt, at de navne, der er blevet beskyttet eller forbeholdt efter de gældende regler, også fremtidig må have et tilsvarende værn mod tilegnelse af uvedkommende.

Som ovenfor nærmere omtalt har man endog ment, at der er trang til at udvide den eksisterende navnebeskyttelse ved en væsentlig begrænsning i den nuværende helt fri adgang til at tillægge børn beskyttede familienavne som mellemnavne, jfr. udkastets kap. 3.

På den anden side har man også fundet områder, hvor stærke hensyn taler for, at indehaverne af et forbeholdt navn må finde sig i en vis udvidelse af den kreds af personer, der kan få navnet. Dette gælder således reglerne i §§ 1 og 2, hvorefter der både for ægtebørn og børn uden for ægteskab skal være valgfrihed mellem faderens og moderens familienavn, og hvorefter barn uden for ægteskab kan få moderens aktuelle navn, selv om dette er hendes giftenavn. Det samme gælder tildels reglerne i § 12,

stk. 3, og § 8, pkt. 4, om, at en gift kvinde undertiden kan få tilladelse til at bære en tidligere mands navn i et nyt ægteskab.

Som det fremgår af det under pkt. 3 anførte, mener udvalget iøvrigt, at der tiltrænges en ordning, hvorefter kredsen af de forbeholdte navne kan udvides dels med her i landet forekommende familienavne, der ikke tidligere er optaget på fortegnelsen over forbeholdte navne, dels med navne, der udgør eller indgår i her i landet indregistrerede firmaer m. m., jfr. § 7.

Man er opmærksom på, at en sådan udvidelse kan medføre et ikke ubetydeligt arbejde for administrationen, men man finder ikke, at dette bør hindre gennemførelsen af en iøvrigt ønskelig ordning. Det forekommer tværtimod af afgørende vigtighed, at der foretages en **til** bunds gående undersøgelse af myndighederne, inden det tillades nogen at føre et nyt familienavn. Er en sådan tilladelse først meddelt, må ansøgeren kunne regne med, at han har erhvervet en egentlig ret **til** navnet, der ikke kan anfægtes af andre, medmindre han har opnået tilladelsen ved urigtige anbringender, eller der foreligger oplagte fejl fra myndighedernes side.

Efter udvalgets mening må man også i fremtiden have en straffebestemmelse ligesom i § 8 i den nugældende lov for den, der uberettiget benytter en andens familienavn som sit familienavn. Dog finder man, at påtale normalt kun bør ske efter begæring fra en forurettet, hvilket iøvrigt er i overensstemmelse med den praksis, der rent faktisk følges i de fleste politikredse i dag.

Udvalget er desuden af den opfattelse, at der, når navnereglerne nu skal kodificeres, bør tilvejebringes en udtrykkelig hjemmel **til**, at den, der bærer et bestemt familienavn, ved civilt søgsmål skal kunne få en anden forpligtet til at høre op med en uberettiget brug af navnet. Denne adgang bør stå den private åben, hvad enten den anden har benyttet navnet som familienavn for sig selv, eller han har misbrugt det på anden måde, f. eks. i et skuespil eller en film. Fører søgsmålet til domfældelse, og

fortsætter domfældte alligevel med at bruge navnet, efter at han er kendt uberettiget hertil, kan reglerne i retsplejelovens kap. 46 om domme, der ikke lyder på penge, bringes i anvendelse.

Det er ikke tanken, at bestemmelsen, der er optaget i forslaget § 19, stk. 2, skal kunne begrunde et selvstændigt krav om kassation af et allerede udfærdiget navnebevis. Udvalget er iøvrigt vejet tilbage for at optage nogen regel i udkastet indeholdende en speciel hjemmel for myndighederne selv eller domstolene til at annullere et af myndighederne udfærdiget navnebevis. Med hensyn til domstolskontrollen overfor administrationen bør der efter udvalgets

opfattelse fortsat gælde ganske det samme i navnesager som ved andre begunstigende forvaltningsakter. Det vil sige, at domstolene ikke skal kunne efterprøve hensigtsmæssigheden af et skøn. Hvis skønnet derimod er bundet til bestemte forudsætninger, kan retten efterprøve, om myndighederne har holdt sig disse forudsætninger efterrettelig.

Det bemærkes endelig, at udvalget ikke har fundet noget grundlag for at søge indført en særlig regel om erstatning for krænkelse af en andens eller andres ret til et bestemt forbeholdt navn, idet denne ret forekommer at være af en egenartet ideel, ikke økonomisk karakter.

V.

Udkast til lov om personnavne.

Kap. 1. Erhvervelse af slægtsnavn.

Barns erhvervelse af slægtsnavn.

§ 1.

Ægtebarn får ved fødslen faderens slægtsnavn.

Stk. 2. Gifter forældrene sig først med hinanden, efter at barnet er født, får det ved ægteskabet faderens slægtsnavn, såfremt det hidtil har båret moderens slægtsnavn. Er barnet fyldt 18 år ved ægteskabets indgåelse, sker der dog ingen ændring af navnet, medmindre der foretages anmeldelse herom til ministerialbogen (personregistret).

Stk. 3. Ægtebarn, der bærer faderens slægtsnavn, kan ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) antage moderens pigenavn.

§ 2.

Barn uden for ægteskab får ved fødslen moderens slægtsnavn.

Stk. 2. Er moderens slægtsnavn erhvervet ved ægteskab, kan barnets navn ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) ændres til hendes pigenavn. Er faderskabet fastslået, kan navnet på tilsvarende måde ændres til faderens slægtsnavn.

Adoptivbarns erhvervelse af slægtsnavn.

§ 3

Adoptivbarn får ved adoptionen adoptantens slægtsnavn. Hvis barnet bliver adopteret af ægtefæller, får det adoptivfaderens slægtsnavn, medmindre det i bevilningen bestemmes, at det i stedet skal bære adoptivmoderens pigenavn. Det kan også

bestemmes, at adoptivbarnet skal beholde sit eget navn eller bære dette i forbindelse med det navn, det får ved adoptionen.

Hustrus navneerhvervelse.

§ 4.

Hustruen får ved ægteskabets indgåelse mandens slægtsnavn, hvis hun ikke forinden over for vielsesmyndigheden har afgivet erklæring om, at hun ønsker at bære sit pigenavn.

Stk. 2. En hustru, der ikke bærer sin mands slægtsnavn, kan under samlivet antage dette ved anmeldelse til vielsesmyndigheden.

Stk. 3. Har hustruen fået mandens slægtsnavn, kan hun bruge sit pigenavn foran dette. I modsat fald kan hun bruge mandens slægtsnavn foran sit eget slægtsnavn.

Stk. 4. Opløses ægteskabet, kan hustruen, der har båret mandens slægtsnavn, genantage sit pigenavn ved anmeldelse til vielsesmyndigheden.

Erhvervelse af slægtsnavn ved navnebevis.

Den, der ønsker at ændre sit slægtsnavn, kan få navneforandring ved et af overøvrigheden udfærdiget navnebevis.

§ 6.

Der kan i almindelighed ikke udfærdiges navnebevis på:

- 1) Navne, der er forbeholdt som i § 7 nævnt, såfremt der her i landet findes nogen til navnet berettiget.

- 2) Navne, der har en sådan lighed med et således forbeholdt navn, at forveksling let kan ske.
- 3) Almindelig kendte historiske slægtsnavne.
- 4) Udenlandske slægtsnavne, der er almindelig kendt her i landet.
- 5) Navne, der ved udtale eller skrivemåde afgjort strider mod dansk sprogtone.
- 6) Navne, der er egentlige fornavne.
- 7) Navne, der kan virke stødende eller være til ulempe for bæreren.

§ 7.

Forbeholdte navne er :

- 1) Slægtsnavne, der er optaget på den i § 3 i lov nr. 89 af 22. april 1904 nævnte fortegnelse med tillæg.
- 2) Slægtsnavne, som det fremtidig tillades nogen at føre i medfør af § 5.
- 3) Andre slægtsnavne, der tilkommer her i landet bosatte personer, når en af disse har indgivet skriftlig anmeldelse til justitsministeriet om, at han ønsker sit slægtsnavn forbeholdt.
- 4) Navne, der udgør eller indgår i et her i landet indregistreret firma, varemærke eller foreningsnavn, og som er forbeholdt ved skriftlig anmeldelse til justitsministeriet fra rette vedkommende.
- 5) Kunstnernavne og pseudonymer, der er almindelig kendt her i landet, og som på tilsvarende måde er forbeholdt ved skriftlig anmeldelse til justitsministeriet.

§ 8.

Uanset reglerne i § 6 kan der udfærdiges navnebevis i følgende tilfælde :

- 1) Der kan meddeles tilladelse til at føre et navn, der uden at være erhvervet ved ægteskab, bæres eller har været båret som slægtsnavn af en af ansøgerens forældre eller bedsteforældre.
- 2) Et stedbarn kan med stedfaders eller stedmoders samtykke få tilladelse til at føre stedfaders eller stedmoders slægtsnavn, hvis navneændringen findes at være til bedste for barnet.

- 3) Et plejebarn kan under samme betingelse som under punkt 2) nævnt få tilladelse til at føre plejefaders eller plejemoders slægtsnavn.
- 4) Enhver kan få tilladelse til at føre et ham tidligere tilkommende slægtsnavn, medmindre han har mistet retten til at bære navnet efter reglerne i §§ 10, 11 og 12, stk. 1 og 2, jfr. § 13. En kvinde kan dog kun få tilladelse til at føre et slægtsnavn, hun har mistet i medfør af § 12, stk. 3, hvis hun har en særlig interesse deri.
- 5) Den, der har et fremmedlydende slægtsnavn, kan få tilladelse til at føre et navn, der indebærer en tilpasning til det danske sprog.
- 6) Når det i medfør af § 5 er tilladt en person at føre et nyt slægtsnavn, der ikke tidligere har været forbeholdt, kan der med hans samtykke meddeles hans efterkommere, forældre, søskende og søskendes børn eller enker tilladelse til at føre samme navn.
- 7) Kan en person iøvrigt påvise en ganske særlig tilknytning til et navn, kan han få tilladelse til at føre dette navn som slægtsnavn.

Anden erhvervelse af slægtsnavn.

§ 9.

Slægtsnavn, der erhverves ved anmeldelse efter §§ 1 og 2, ved legitimation eller ved adoption, tilkommer også vedkommendes barn eller adoptivbarn under 18 år, der bærer hans navn og står under hans forældremyndighed.

Stk. 2. Slægtsnavn, som en gift mand erhverver under samlivet, tilkommer også hans hustru, når hun hidtil har båret hans navn.

Stk. 3. Et slægtsnavn, der erhverves ved navnebevis, tilkommer iøvrigt kun de personer, der udtrykkelig nævnes i beviset. Har ansøgeren barn, adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn under 18 år, der bærer hans navn, skal disse medtages i navnebeviset,

medmindre der af særlige grunde træffes anden bestemmelse.

Kap. 2. Fortabelse af slægtsnavn.

§ 10.

Er moderens ægtemand ikke fader til et barn, der ved fødslen har fået hans slægtsnavn, kan retten til navnet efter hans påstand frakendes barnet, såfremt det vil være særlig krænkende for ham, at det bærer navnet.

Stk. 2. Påstand om frakendelse af retten til navnet skal nedlægges under faderskabssagen, eller - hvis ægtemanden ikke er part i en sådan — under en særlig sag, der anlægges mod barnet inden dets fyldte femte år.

§ 11.

Ved ophævelse af et adoptivforhold mister adoptivbarnet det slægtsnavn, det har fået ved adoptionen, medmindre det tillades barnet at beholde navnet.

§ 12.

Omstødes et ægteskab, mister hustruen det slægtsnavn, hun har fået ved ægteskabet, hvis det ikke af særlige grunde ved dommen tillades hende at beholde navnet.

Stk. 2. Opløses et ægteskab ved skilsmisse, og vil det på grund af hustruens forhold under ægteskabet være særlig krænkende for manden, at hun fortsat, fører det slægtsnavn, hun har fået ved ægteskabet, kan det på hans forlangende bestemmes i dommen eller bevillingen, at hun ikke længere må bære navnet.

Stk. 3. Hustruens ret til at bære mandens slægtsnavn efter ægteskabets ophør bortfalder, når hun gifter sig påny. Såfremt hun har en særlig interesse deri, kan overøvrigheden dog tillade, at hun fortsat bærer navnet.

§ 13.

Mister nogen retten til et slægtsnavn efter reglerne i § § 11 eller 12, stk. 1 og 2, mister også den, der har fået slægtsnavnet efter ham, retten til navnet.

Kap. 3. Fornavn.

§ 14.

Ethvert barn skal have eet eller flere fornavne.

Stk. 2. Valg af fornavn tilkommer forældrene i forening, hvis de begge har del i forældremyndigheden, og ellers den, der har forældremyndigheden.

§ 15.

Som fornavne må ikke vælges:

- 1) Navne, der kan befrygtes at blive til ulempe for barnet.
- 2) Slægtsnavne, der ikke efter deres oprindelse er fornavne.

Stk. 2. Det skal dog være tilladt ved siden af et egentligt fornavn som mellemnavn at tillægge et barn moders eller faders slægtsnavn eller mellemnavn.

Stk. 3. Ved ændring af slægtsnavnet efter §§ 1 og 2 kan det hidtidige slægtsnavn beholdes som fornavn (mellemnavn). Bæres det nye slægtsnavn allerede som fornavn, bortfalder dette ved navneændringen.

§ 16.

Forandring af fornavne kan ske ved et af overøvrigheden udfærdiget navnebevis, dog at der som regel må bevares mindst eet egentligt fornavn.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 15, stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse.

Kap. 4. Om fremgangsmåden ved navneforandringer.

§ 17.

For den, der ikke er fyldt 18 år, og som ikke har indgået ægteskab, indgives anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) og andragende om navneforandring ved navnebevis af dem eller den, der har forældremyndigheden.

§ 18.

Såfremt ægtefæller fører samme slægtsnavn, kan dette under samlivet kun æn-

dres, hvis de begge andrager derom. Dette gælder dog ikke hustruens navneforandring efter reglerne i § 8, pkt. 4.

Kap. 5. Forskellige bestemmelser.

§ 19.

Den, der benytter et ham ikke tilkommende slægtsnavn som sit, straffes med bøde. Påtale finder kun sted, når nogen forurettet begærer det, eller hvis almene hensyn kræver det.

Stk. 2. Den, der kan godtgøre, at en anden uberettiget benytter hans slægtsnavn eller et slægtsnavn, der har en sådan lighed hermed, at forveksling let kan ske, kan ved dom få den anden forpligtet; til at opføre med brugen af slægtsnavnet.

§ 20.

Justitsministeriet bemyndiges til at give nærmere regler om lovens gennemførelse.

Stk. 2. Justitsministeriet kan antage sagkyndig bistand i navnesager. Udgifterne afholdes på finansloven.

§ 21.

Navnebevis kan meddeles personer, der er bosat her i riget, eller som er danske statsborgere.

Stk. 2. Der kan indgås overenskomst med fremmed stat om anvendelse af denne lov på her bosatte fremmede statsborgere og på danske statsborgere bosat i udlandet samt om beskyttelse her i landet af slægtsnavne, der er i brug i udlandet.

§ 22.

Denne lov, der ikke gælder for Grønland, træder i kraft den . . . . . Fra samme tidspunkt ophæves lov nr. 89 af 22. april 1904 om navneforandring og lov nr. 66 af 19. februar 1941 om tillæg til førstnævnte lov samt §§ 49 og 74 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning og § 2 i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab.

VI.

Bemærkninger til lovforslaget.

De gældende bestemmelser om personnavne findes i forskellige spredte lovregler og forskrifter, således § 18 i dåbsforordningen af 30. maj 1828, §§ 49 og 74 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning, §§ 10 og 22 i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption samt i lov nr. 89 af 22. april 1904 om navneforandring. Disse bestemmelser er dog langt fra udtømmende, og på en række områder må man derfor søge oplysning i sædvane og retspraksis om, hvad der er gældende ret. Dette er f. eks. tilfældet med reglerne om den gifte kvindes navneføring og om navneforandring ved kongelig bevilling.

Spørgsmålet om en fælles nordisk revision af navnelovgivningen har flere gange været overvejet på de nordiske justitsministermøder, ligesom det har været drøftet af de delegerede for nordisk lovsamarbejde. På den baggrund nedsatte justitsministeriet i 1952 et udvalg, der skulle udarbejde forslag til en ny lovgivning om personnavne. Tilsvarende udvalg blev senere nedsat i Norge og Sverige, medens Finland og Island ikke har deltaget i samarbejdet. De af de 3 udvalg udarbejdede lovforslag svarer i realiteten til hinanden på de fleste væsentlige punkter.

Det danske udvalg har af hensyn til overskueligheden fundet det rigtigst, at alle lovbestemmelser om personnavne bliver samlet inden for rammerne af een og samme lov.

I det af udvalget udarbejdede lovudkast har man overalt anvendt den i Norge og Sverige benyttede betegnelse slægtsnavn i stedet for ordet familienavn. Reelt vil det ikke betyde nogen forskel, om man bruger

det ene eller det; andet af de 2 udtryk, selv om en slægt vel rent sprogligt kan opfattes som omfattende flere familier. I dåbsforordningen af 30. maj 1828 og i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab tales der således om familienavne på samme måde som f. eks. i tysk og fransk retsprog (Familiename, Nom de famille). I navneloven fra 1904 og i adoptionsloven fra 1956 har man derimod brugt ordet slægtsnavn i ganske samme betydning.

Man har endvidere fundet det af afgørende vigtighed, at det bliver slået fast i lovteksten, at slægtsnavn erhverves i og med selve fødslen. Efter dåbsforordningens § 18 skal et barn ved dåben benævnes ikke alene med fornavn, men også med det familienavn, som det skal bære i fremtiden. I § 2, stk. 1, i lov nr. 131 af 7. maj 1937 er det desuden bestemt, at barnet uden for ægteskab kan få tillagt enten moderens eller — hvis faderskabet er fastslået — faderens familienavn. Disse regler må formentlig forstås således, at barnet ikke erhverver noget slægtsnavn ved fødslen, men først får et sådant, når det senere bliver døbt eller navngivet. Spørgsmålet er imidlertid noget uklart, og man finder det vigtigt, at denne uklarhed fjernes. Der foreslås derfor bestemmelser, hvorefter barnet altid får et bestemt slægtsnavn ved selve fødslen.

Under forhandlingerne med de andre nordiske udvalg har man fundet det ønskeligt at gruppere de forskellige regler efter deres indhold. I kap. I behandles således reglerne om erhvervelse af slægtsnavn, i kap. II reglerne om fortabelse af slægtsnavn, i kap. III reglerne om fornavne, og i

kap. IV er der optaget nogle formelle forskrifter om fremgangsmåden ved navneforandring, medens kap. V indeholder forskellige andre bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen indeholder reglerne om ægtebarns erhvervelse af slægtsnavn. I stk. 1 har man optaget hovedreglen om barnets erhvervelse af slægtsnavn ved fødsel, medens de navneretlige følger af, at et barn uden for ægteskab legitimeres som ægtebarn, behandles i stk. 2. Stk. 3 har en ny regel om, at barnet kan antage moderens slægtsnavn ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret).

Stk. 1. **Det** fastslås, at ægtebarn får faderens slægtsnavn, hvilket er en lovfæstelse af den gældende praksis.

Stk. 2. Efter bestemmelsen får et barn uden for ægteskab, der bliver ægtebarn ved, at forældrene gifter sig med hinanden, faderens slægtsnavn ved ægteskabets indgåelse, hvilket stemmer med gældende ret. Fra denne regel om, at legitimationen automatisk får virkning for slægtsnavnet, gøres der dog 2 undtagelser, hvor der ikke sker nogen ændring af navnet, medmindre der foretages anmeldelse herom til ministerialbogen (personregistret). Dette er tilfældet, *hvor* barnet ikke har båret moderens slægtsnavn indtil legitimationen, eller *hvor* det ved denne er fyldt 18 år. Såfremt barnet f. eks. er anbragt i pleje og har fået bevilling til plejeforældrenes navn eller måske er blevet bortadopteret, vil det forekomme unaturligt, om barnet skal være nødt **til** at skifte slægtsnavn, fordi forældrene indgår ægteskab. Det synes heller ikke rimeligt at tvinge en voksen person til at skifte slægtsnavn, hvis hans forældre gifter sig med hinanden efter hans fyldte 18. år. Det bemærkes herved, at det er forekommet, at en person, der legitimeredes i voksen alder, har måttet søge om kongelig bevilling for at kunne beholde det slægtsnavn, han har haft fra fødslen, og som han er blevet kendt under i videre kredse.

Stk. 3. Efter reglen, der er ny, kan barnets oprindelige slægtsnavn (faderens navn) ændres til moderens pigenavn ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret). Udvalget er af den opfattelse, at ægtebarn lige så vel som barn uden for ægteskab bør kunne vælge mellem faderens og moderens slægtsnavn. Efter den nuværende bevillingspraksis, jfr. justitsministeriets cirkulære nr. 30 af 28. februar 1956, kan personer, der er født i ægteskab, kurant få bevilling til at føre moderens slægtsnavn. Det findes ubetænkeligt og ønskeligt at lade disse navneændringer ske på en enklere måde blot ved en anmeldelse til kirkebogen. Ændring af slægtsnavnet ved en sådan anmeldelse kan dog kun ske een gang. Hvis nogen, der har fået sit slægtsnavn ændret ved anmeldelse efter § 1, stk. 3, senere ønsker at få det oprindelige slægtsnavn igen, må han søge om navneforandring ved navnebevis. I denne situation kommer § 8, pkt. 4, til anvendelse.

For den, der ikke er fyldt 18 år, og som ikke har indgået ægteskab, indgives anmeldelse af dem eller den, der har forældremyndigheden, jfr. § 17.

Ved ændring af slægtsnavnet efter §§ 1 og 2 kan det hidtidige slægtsnavn beholdes som fornavn (mellemsnavn), jfr. § 15, stk. 3.

Spørgsmålet om, hvorvidt det burde kræves, at flere søskende skulle bære samme slægtsnavn, har været drøftet indgående. Man er imidlertid kommet til det resultat, at der ikke er grund til at stille et sådant krav, der tilmed i visse situationer kan føre til uønskede resultater. Det er således åbenbart, at man ikke kan binde voksne søskende til at føre samme navn. Er der tale om mindreårige søskende, kan man formentlig gå ud fra, at forældrene kun vil give børnene forskellige slægtsnavne i undtagelsestilfælde, hvor ganske særlige familiemæssige hensyn taler for en sådan ordning. Udvalget har derfor ikke optaget nogen bestemmelse om, at flere søskende ikke kan få forskelligt slægtsnavn.

Til § 2.

Bestemmelsen fastslår, hvilket slægtsnavn, der tilkommer barn uden for ægteskab. Hovedreglen findes i stk. 1, hvorefter barnet ved fødslen får det slægtsnavn, som moderen bærer, hvad enten det er hendes pigenavn eller et navn, hun har fået ved ægteskab. Efter andet stykke kan barnets navn ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) ændres til moderens pigenavn, eller — hvis faderskabet er fastslået — til faderens slægtsnavn.

Reglen i stk. 1 adskiller sig fra gældende ret, hvorefter barn uden for ægteskab, der tillægges moderens slægtsnavn, kun kan få hendes pigenavn. Ved loven om børn uden for ægteskab nr. 131 af 7. maj 1937 indførtes der en bestemmelse, hvorved man af hensyn til barnet gav dette ret til faderens slægtsnavn også i tilfælde, hvor han var gift, og uden hensyn til den interesse, hans hustru kunne have i at undgå et navnefællesskab med barnet. Som ovenfor omtalt har man fundet, at der er stærke hensyn, der taler for, at barnet også bør have ret til det navn, som moderen selv bærer, uanset om det er et giftenavn. Kun ved et sådant navnefællesskab mellem moder og barn — og eventuelle hel- eller halvsøskende — undgår man, at navnet kan angive, at barnet er født; uden for ægteskab. Udvalget har i det hele anset det utvivlsomt, at hensynet til barnets tarv som alt overvejende hovedregel bør gå forud for den interesse, som moderens nuværende eller tidligere ægtefælle kan have i, at hendes børn uden for ægteskab ikke får samme slægtsnavn som han. Dette gælder ubetinget, hvor moderen er fraskilt eller enke. Har hun derimod levet i ægteskab med manden på avlingstiden, kan det vel ikke udelukkes, at hendes brud på den ægteskabelige troskabspligt kan være i den grad krænkende for manden, at der bør åbnes ham en mulighed for at få barnet fradømt retten til at bære hans slægtsnavn. Man har derfor i forslaget § 10 optaget en bestemmelse, der indeholder den fornødne hjemmel til, at barnet i en sådan situation ved dom kan

frakendes navnet efter ægtemandens påstand.

Reglen i stk. 2 om, at barnets navn ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) kan ændres til faderens slægtsnavn, hvis faderskabet er fastslået, svarer til reglen i § 2, stk. 1 og 2, i lov nr. 131 af 7. maj 1937. Hvis barnet ved fødslen har fået et slægtsnavn, som moderen har erhvervet ved ægteskab, kan navnet på tilsvarende måde ændres til moderens pigenavn. Denne regel er en følge af, at barnet nu som udgangspunkt får moderens aktuelle navn, idet det findes åbenbart, at barnet også må have ret til at få tillagt moderens pigenavn, ligesom ægtebarnet har det.

Til § 3.

Bestemmelsen træder i stedet for § 10 i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption og svarer til denne bortset fra, at det nu kan bestemmes, at adoptivbarnet skal bære adoptivmoderens pigenavn. Dette er en naturlig følge af reglen i § 1 om, at ægtebarn kan vælge mellem faderens og moderens navn.

»Adoptantens slægtsnavn« er det aktuelle navn. Hvis barnet således bliver adopteret af en enke eller fraskilt hustru, der stadig bærer sit giftenavn, vil barnet også som udgangspunkt få dette navn.

Har barnet ved adoptionen fået adoptivfaderens slægtsnavn, kan dette senere ved anmeldelse ændres til adoptivmoderens pigenavn efter reglerne i § 1, stk. 3. Dette følger af, at barnet; efter princippet i den nye adoptionslov er at anse som ægtefællernes ægtebarn. Dette princip har iøvrigt givet udvalget anledning til at overveje, om der er grund til at opretholde reglen i adoptionslovens § 10 om, at det i bevilningen kan bestemmes, at barnet skal beholde sit eget navn eller bære dette og adoptantens navn i forening. Man har imidlertid ikke fundet tilstrækkelig grundlag for at stille forslag om ophævelse af denne regel. Der henvises herved til, at der stadigvæk vil kunne forekomme tilfælde, hvor barnet skal bevare en vis forbindelse

med den virkelige slægt, jfr. adoptionslovens § 13, stk. 2, hvorefter det på begæring kan bestemmes i bevillingen, at arveretten efter den virkelige slægt skal bevarer. Desuden forekommer det ikke helt sjældent, at den adopterede er ude over barneårene og således allerede er blevet kendt under sit hidtidige slægtsnavn i en videre kreds.

Ophæves adoptivforholdet, mister »bar-net« det navn, det har fået ved adoptionen, medmindre det udtrykkelig tillades det at beholde navnet, jfr. udkastets § 11.

Til § 4.

Paragraffen indeholder reglerne om den gifte kvindes navneføring. Som ovenfor nævnt findes der ingen almindelige bestemmelser i den nugældende lovgivning om dette spørgsmål. Med hensyn til de principielle betragtninger, der ligger til grund for udvalgets forslag, henvises i det hele til det under afsnit IV, pkt. 2, jfr. s. 29 f, anførte.

Stk. 1 fastslår, at hustruen får mandens slægtsnavn ved ægteskabets indgåelse, hvis hun ikke forinden har afgivet en erklæring om, at hun ønsker at bære sit pigenavn. Man har nøje overvejet spørgsmålet om, hvorvidt hustruen i stedet for pigenavnet som principiel regel skulle kunne beholde det navn, hun bærer ved vielsen, selv om dette er et tidligere giftenavn. Man er dog veget tilbage for at bryde så radikalt med den hidtidige navneordning. Som nærmere omtalt i bemærkningerne til § 12, stk. 3, har man imidlertid ment, at der bør holdes en mulighed åben for, at det kan tillades hustruen at beholde et tidligere giftenavn uanset nyt ægteskab, når hun har en særlig interesse deri. Der tænkes herved navnlig på tilfælde, hvor hun har gjort sig kendt under navnet som kunstner eller i et erhverv.

Ved udarbejdelsen af reglen i stk. 1 har man nærmere overvejet spørgsmålet om, hvilken myndighed erklæringen om hustruens navneføring skal afgives til. Man har drøftet så forskellige muligheder som viel-

sesmyndigheden, den bevisprøvende myndighed, overøvrigheden og folkeregistret i bopælskommunen. Da man i lighed med udvalgene i Norge og Sverige har ment, at hustruen bør bestemme sig inden vielsen, hvis hun ikke vil have mandens navn, har man imidlertid fundet det naturligt at kræve erklæringen afgivet til vielsesmyndigheden. Denne skal da også modtage senere anmeldelser vedrørende hustruens navneføring, jfr. § 4, stk. 2 og 4, således at den kan udfærdige fornødne attestationer om, hvad der er hustruens rette slægtsnavn.

Stk. 2 bestemmer, at en hustru, der ikke bærer sin mands slægtsnavn, til enhver tid under samlivet med ham kan antage hans navn ved en ny anmeldelse til vielsesmyndigheden. Dette har først og fremmest betydning i de tilfælde, hvor hun har bestemt sig for pigenavnet af hensyn til en virksomhed, som hun ophører med senere under ægteskabet. Skulle hustruen først efter ægteskabets opløsning eller samlivets ophør ønske at antage mandens slægtsnavn, må hun henvises til at indgive et andragende om navneforandring ved navnebevis efter reglerne i udkastets § 8, pkt. 7.

Har hustruen ved vielsen eller en senere anmeldelse erhvervet mandens slægtsnavn, kan hun ikke få pigenavnet igen ved en ny anmeldelse, så længe ægteskabet består. Grunden hertil er, at man vil undgå, at hun uden videre skal kunne veksle frem og tilbage mellem de 2 navne, hvornår og hvor ofte hun ønsker det, blot hun ulejliger sig med at sende en erklæring til vielsesmyndigheden. Derimod kan hun få pigenavnet tilbage ved et af overøvrigheden udfærdiget navnebevis, jfr. § 8, pkt. 4. Selv om et sådant bevis forudsættes udfærdiget kurant, har man dog foreslået denne løsning for at undgå en helt vilkårlig skiften mellem de 2 navne.

Stk. 3 tillader en gift kvinde, der bærer sin mands slægtsnavn, at bruge pigenavnet foran dette. Har hun afgivet erklæring om, at hun under ægteskabet vil bære sit pigenavn som slægtsnavn, kan hun bruge mandens navn foran slægtsnavnet. I begge til-

fælde er det det sidste navn, der er hustruens slægtsnavn, og hun har ikke ret til at forbinde navnene ved bindestreg. Uanset at der ikke kræves anmeldelse om en sådan navnebrug, må hun kunne få den angivet i sit pas og andre legitimationspapirer.

Stk. 4 bestemmer, at hustruen kan genantage sit pigenavn ved anmeldelse til vielsemyndigheden, hvis ægteskabet bliver opløst. Som ved stk. 2 nævnt skal hustruen, der bærer mandens navn, af ordensmæssige grunde kun kunne få sit pigenavn igen ved et af overøvrigheden udfærdiget navnebevis, så længe ægteskabet består. Det forekommer imidlertid rimeligt, at hun må have en særlig let adgang til at vende tilbage til pigenavnet ved en simpel anmeldelse, hvis ægteskabet bliver omstødt, eller det opløses ved skilsmisse eller mandens død.

Til § 5.

Bestemmelsen er en forenkling i forhold til gældende ret, hvor navneforandring i visse tilfælde skal søges ved øvrighedsbevis, der udfærdiges af politimesteren (i København overpræsidenten), i andre tilfælde ved kongelig bevilling, der udleveres af justitsministeriet eller overøvrigheden. Efter forslaget skal alle ansøgninger om antagelse af et nyt slægtsnavn, der ikke kan fås ved anmeldelse, indsendes til overøvrigheden. Denne udfærdiger et navnebevis på det ansøgte navn, såfremt betingelserne herfor iøvrigt skønnes at være til stede, jfr. §§ 6-8. Udvalget forudsætter dog, at det for at opnå en ensartet praksis kan bestemmes i medfør af § 20, stk. 1, at en række sager om navneforandring skal forelægges justitsministeriet til afgørelse af, om det ansøgte navn kan gives. Der kan således være tale om at kræve forelæggelse af spørgsmål om, hvorvidt bestemmelserne i §§ 6 og 7 er til hinder for at imødekomme en ansøgning om navneforandring.

Til § 6.

Bestemmelsen angiver de tilfælde, hvor der ikke kan fås navnebevis på et nyt slægtsnavn, medmindre ansøgeren har en særlig tilknytning til navnet, jfr. § 8.

Pkt. 1 og 2. Reglerne svarer til § 2 i lov nr. 89 af 22. april 1904, hvorefter der ikke kan fås øvrighedsbevis på navne, der er forbeholdt, eller som ikke adskiller sig tilstrækkeligt fra et forbeholdt navn. Udtryksmåden »adskiller sig tilstrækkeligt« er dog ændret til »der har en sådan lighed . . . . . at forveksling let kan ske«, jfr. pkt. 2. Ændringen er ikke blot af formel art, idet det er udvalgets opfattelse, at trangen til flere nye særprægede slægtsnavne tilsiger, at myndighederne ikke er for strenge ved vurderingen af forvekslingsbarheden. Beskyttelsen af et forbeholdt navn gælder kun, så længe der her i landet findes nogen til navnet berettiget, jfr. pkt. 1 in fine. Denne begrænsning er bl. a. indsat af hensyn til udvidelsen af kredsen af de forbeholdte navne efter § 7. Det ville således være urimeligt, om firmanavne, der er forbeholdt ved anmeldelse til justitsministeriet efter § 7, pkt. 4, fortsat skulle være undraget fra tilegnelse som slægtsnavn, efter at firmaet er ophørt med at eksistere.

Pkt. 3. Almindelig kendte historiske slægtsnavne vil normalt være forbeholdt. Udvalget har imidlertid fundet det nødvendigt at nævne dem særskilt, idet sådanne berømte navne — Tordenskjold og lign. — ikke bør kunne tilegnes af andre, selv om der ikke længere findes nogen til navnet berettiget.

Pkt. 4. Bestemmelsen går ud på at beskytte her i landet almindelig kendte udenlandske slægtsnavne mod tilegnelse af personer, der ikke har nogen særlig tilknytning til navnet. Hvis navnet er almindelig kendt i udlandet uden at være kendt i Danmark, kan ansøgningen ikke afslås efter denne bestemmelse.

Pkt. 5. Reglen svarer til første led i § 2, pkt. e, i 1904-loven, hvorefter der ikke kan fås øvrighedsbevis på et navn, der ikke

stemmer med dansk sprogtone. På grund af den stærke trang til flere særprægede slægtsnavne her i landet har man dog lempet noget på kravene, således at navnet kun bør nægtes, hvis det strider *afgjort* mod dansk sprogtone. Udvalget forudsætter, at justitsministeriet som hidtil i tvivlstilfælde af den art rådspørger et særligt sprogkyndigt udvalg - justitsministeriets personnavneudvalg.

Pkt. 6. Bestemmelsen svarer til gældende ret, idet der efter praksis ikke meddeles tilladelse til at føre et egentligt fornavn som slægtsnavn.

Pkt. 7. Bestemmelsen om, at der ikke som slægtsnavn må godkendes navne, der kan virke stødende, svarer til reglen i § 2, pkt. e, i den nuværende navnelov, hvorefter navnet ikke må være upassende. Som hidtil må en navneansøgning kunne afslås, hvis det nye navn har en obskøn klang, eller det ville være en profanering at gøre ordet til slægtsnavn. Udvalget foreslår dette forbud udvidet med en regel om, at der heller ikke må accepteres navne, der kan blive til ulempe for bæreren, hvilket svarer til bestemmelsen om fornavne i § 15, stk. 1, pkt. 1). Over for indvendinger om, at det vel må blive ansøgerens egen sag, om han vil føre et slægtsnavn, der eventuelt kan blive til ulempe for ham, må det fremhæves, at det nye slægtsnavn normalt også vil tilfalde efterkommere efter ansøgeren. Disses interesse må derfor varetages af myndighederne. Afgørelsen af, om et navn er af en sådan art, at det kan blive til ulempe for den, der bærer det, vil ofte kunne være vanskelig, og der bør udvises nogen forsigtighed med at afslå navneansøgninger under påberåbelse af denne bestemmelse.

Til § 7.

Efter pkt. 1 bibeholdes den hidtidige beskyttelse af navne, der er forbeholdt efter reglerne i §§ 2 og 3 i navneloven af 1904. Samme værn får nye slægtsnavne, der erhverves ved navnebevis efter lovens ikrafttræden, jfr. pkt. 2.

Om begrundelsen for udvidelsen af kredsen af forbeholdte navne efter reglerne i § 7, pkt. 3-5, henvises i det hele til det ovenfor under afsnit IV. pkt. 3, jfr. s. 31-33, anførte.

Til § 8.

Paragraffen fastslår, hvornår der kan udfærdiges navnebevis på slægtsnavne, der er forbeholdt eller iøvrigt unddraget fra tilladelse efter §§ 6 og 7. I det væsentlige er der tale om en kodifikation af de regler, der følges i den gældende bevillingspraksis. Man har dog ikke anset det muligt at gøre en sådan opregning i lovteksten udtømmende. De specielle bestemmelser i punkt 1-6 er derfor suppleret med en mere generel regel i punkt 7, hvorefter der åbnes adgang for myndighederne til at udfærdige navnebevis på et beskyttet navn, når ansøgeren i andre tilfælde end de under punkt 1-6 nævnte kan påvise en ganske særlig tilknytning til navnet.

Pkt. 1. Efter den nuværende praksis kan der ikke blot udfærdiges bevilling til at føre et slægtsnavn, der har været båret af ansøgerens fader eller farfader, men også til at føre moders eller i visse tilfælde farmoders pigenavn. Denne kreds af navne foreslås udvidet til at omfatte morfaders og mormoders navn, altså en ligestilling på dette punkt af agnatisk og cognatisk slægtskab. Det er dog en betingelse, at moderens eller bedstemoderens slægtsnavn ikke har været erhvervet ved et ægteskab, som ansøgeren ikke stammer fra.

Pkt. 2. Den nuværende adgang for stedbarn til at få tilladelse til at føre stedfaders navn udvides til også at gælde stedmoders navn. Dette falder i tråd med udkastets tendens til ligestilling af agnatisk og cognatisk slægtskab. Da man vil undgå forskelsbehandling, er fremgangsmåden ens, hvad enten stedbarnet er født i eller uden for ægteskab. Efter § 22 ophæves således den nuværende ordning efter § 2, stk. 3, i lov nr. 131 af 7. maj 1937, hvorefter barn uden for ægteskab kan tillægges stedfaderens

rens navn blot ved en anmeldelse til ministerialbogen (personregistret).

Navneændringen må være til bedste for barnet. Ved vurderingen heraf bør der lægges vægt på, om barnet er knyttet nærmere til stedfaderen eller stedmoderen end til dets egen fader eller moder. Dette stemmer i det store og hele med den nuværende bevillingspraksis, hvorefter det kræves, at der består eller har bestået en nærmere tilknytning mellem stedbarn og stedfader, navnlig ved at stedbarnet er opfostret i stedfaderens hjem, jfr. afsnit II, pkt. 9 og 10 i justitsministeriets navne-cirkulære af 24. juni 1927 og afsnit II, pkt. B. og C. i cirkulæret af 26. juni 1946 samt i det hele cirkulæret af 20. november 1957.

Pkt. 3. For at plejebarn kan få tilladelse til at føre plejefaders eller plejemoders slægtsnavn, er det ligeledes en betingelse, at navneændringen er til barnets bedste. Om den nugældende bevillingspraksis henvises til afsnit II, pkt. 13, i cirkulæret fra 1927 og afsnit II, pkt. D, i cirkulæret fra 1946.

Pkt. 4. Bestemmelsen indeholder en almindelig hjemmel for, at den, der efter fødslen har erhvervet et nyt slægtsnavn, kan få sit tidligere slægtsnavn tilbage. Det er dog en forudsætning, at han ikke er frakendt retten til navnet efter reglerne i §§ 10, 11 og 12, stk. 1 og 2, jfr. § 13.

Reglen finder f. eks. anvendelse, hvor en person, der har fået ændret sit slægtsnavn ved anmeldelse efter §§ 1 og 2, ønsker at vende tilbage til sit oprindelige slægtsnavn, idet navnet kun kan ændres een gang ved anmeldelse. Dette kan navnlig tænkes i tilfælde, hvor forældrene har antaget et nyt slægtsnavn for en mindreårig, der efter sit fyldte 18. år, hvor han selv kan bestemme, foretrækker det tidligere navn.

Bestemmelsen kan iøvrigt benyttes, hvor navneskifte er sket ved legitimation, adoption eller vielse. Det samme gælder, hvor en ansøger ved navnebevis — eller ved øvrighedsbevis eller bevilling fra før lovens ikrafttræden - har fået tilladelse til at føre et nyt, som regel et konstrueret, slægtsnavn,

som det senere viser sig, at han ikke kan affinde sig med.

Hvis en gift kvinde har erhvervet mandens slægtsnavn ved vielsen eller senere anmeldelse, kan hun ikke få pigenavnet igen under ægteskabet ved en formløs anmeldelse til vielsesmyndigheden, jfr. § 4. Navneændringen kan derimod ske ved et navnebevis, der vil blive meddelt hende kurant efter reglen i § 8, pkt. 4.

Efter 2. punktum i pkt. 4 kan en kvinde derimod kun få tilladelse til at føre et tidligere giftenavn, som hun har mistet ved indgåelse af nyt ægteskab, hvis hun har en særlig interesse deri, f. eks. af hensyn til, at hun ønsker at genoptage et tidligere erhverv. Er hun frakendt navnet efter reglerne i § 12, stk. 1 eller 2, er hun afskåret fra at få en sådan tilladelse.

Pkt. 5. Reglen svarer til den nuværende bevillingspraksis, hvor man i vidt omfang tillader fordanskning af slægtsnavne med fremmed sprogtone. Navne-cirkulæret fra 1927 fremhæver specielt i afsnit II, pkt. 3 og 4, fordanskning af svensklydende og tysklydende navne. I praksis tillader man imidlertid også, at andre og mere fremmedartede navne, f. eks. slaviske navne med konsonantophobninger, tilpasses det danske sprog. Dette gælder, selv om navnet måske stadig må betegnes som udansk i den ændrede form, når denne dog er en forbedring i forhold til den hidtidige stavemåde.

Pkt. 6. Efter forslaget afskaffes den nuværende ordning, hvorefter der i al almindelighed kan fås bevilling til at føre et forbeholdt navn, såfremt der skaffes samtykke til navneforandringen fra de personer, for hvem navnet er beskyttet, jfr. herved afsnit II, pkt. 2, i navne-cirkulæret fra 1927. Der har i praksis vist sig at være forbundet ulemper med denne ordning, idet det er forekommet, at samtykkeerklæringerne er blevet gjort til genstand for økonomiske transaktioner. Desuden vil det normalt være en håbløs opgave at skaffe de nødvendige erklæringer, og forsøget herpå medfører ulejlighed for ansøger og myndigheder og ikke sjældent et vist ubehag for de

hidtidige bærere af navnet. Udvalget har dog anset det påkrævet at optage en meget snæver samtykkeregulering som den under pkt. 6 foreslåede. Har en ansøger ved navnebevis antaget et konstrueret slægtsnavn, forekommer det rimeligt, at hans nærmeste familie kan få tilladelse til at føre samme navn, når den senere har vænnet sig til tanken om selv at skifte over til det nye navn.

Pkt. 7. Som nævnt har man ikke anset det gørligt at nå frem til en fuldstændig opregning af de tilfælde, hvor der bør være adgang til at få navneforandring til et beskyttet navn. Man har derfor måttet optage en mere generel regel, der åbner myndighederne mulighed for at imødekomme en navneansøgning, selv om denne ikke kan henføres under en af de foregående specielle bestemmelser. Det er dog en betingelse, at ansøgeren kan påvise en ganske særlig tilknytning af anden art til navnet.

En sådan tilknytning vil undertiden kunne bestå i meget lang tids brug af slægtsnavnet. Efter den nuværende bevillingspraksis kan der fås bevilling til et forbeholdt navn, som ansøgeren og hans mandlige ascendens har været almindelig kendt under og kaldt ved siden ca. 1885, altså tilbage til 20 år før navnelovens ikrafttræden, jfr. afsnit II, pkt. 1, i navne-cirkulæret fra 1927. Spørgsmålet om hævde har iøvrigt været drøftet indgående under de nordiske forhandlinger, men man er vejet tilbage for at optage nøje udformede udtrykkelige bestemmelser om navnehævd i lovtæksten. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at myndighederne ikke bør være afskåret fra at udfærdige navnebevis i medfør af reglen i pkt. 7 i tilfælde, hvor ansøgerens tilknytning til navnet består i, at han og evt. tillige hans forfædre uafbrudt og upåtalte har været kaldt ved og kendt under navnet i en meget lang årrække - 50 år eller mere. Udfærdigelse af navnebevis i en sådan situation bør dog ikke være en kulant sag, men der må kræves særlige omstændigheder, f. eks. at det kan få alvorlige konsekvenser for ansøgeren, at han nu må høre op med brugen af navnet. Kravene i

så henseende kan dog lempes, hvis navnet er mere almindeligt.

Efter reglen i pkt. 7 vil der også være mulighed for at tillade en person at føre et af ham anvendt kunstnernavn eller pseudonym som slægtsnavn.

Som et andet eksempel på reglens anvendelsesområde kan nævnes tilfælde, hvor en kvinde søger om tilladelse til at antage et slægtsnavn, der har været båret af en mand, som hun har levet sammen med indtil hans død uden at være blevet gift med ham. For at imødekomme en sådan ansøgning bør der dog normalt kræves samtykke fra den afdødes nærmeste slægtninge, ligesom det vil være af betydning, om ansøgeren og afdøde har børn sammen, og om disse i bekræftende fald fører faderens slægtsnavn.

I medfør af bestemmelsen i pkt. 7 vil der desuden være mulighed for, at en ægte-mand i visse tilfælde kan få tilladelse til at føre sin hustrus pigenavn som slægtsnavn, hvis han har en ganske særlig interesse deri. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at administrationen bør udvise megen varsomhed med at udstede sådanne navnebeviser. Som momenter, der kan komme i betragtning ved myndighedernes afgørelse af den slags sager, kan nævnes, at ægtefællerne sammen har overtaget en gård eller virksomhed, der drives under samme navn, som hustruen bærer som slægtsnavn, og at ægtefællerne har børn, der ligeledes fører hustruens slægtsnavn.

Til § 9.

De foregående paragraffer indeholder bestemmelser om individuel erhvervelse af slægtsnavn. Som regel er slægtsnavnet imidlertid fælles for en bestemt familiekreds. En enkelt persons — hovedpersonens — erhvervelse af et slægtsnavn vil derfor oftest være bestemmende for, hvilket slægtsnavn hans børn og evt. hans hustru — bipersonerne — skal føre.

Stk. 1. Det fastslås her, at et slægtsnavn, som hovedpersonen erhverver ved anmeldelse efter §§ 1 og 2, ved legitimation el-

ler adoption, uden videre tilkommer hans barn eller adoptivbarn. Dette gælder dog kun, hvis barnet er under 18 år, og såfremt det hidtil har båret hovedpersonens slægtsnavn og står under hans forældremyndighed. Skulle det forekomme, at barnet eller adoptivbarnet selv har barn, der bærer samme slægtsnavn og ikke står under en andens forældremyndighed, får navneændringen også virkning for dette, hvilket man ikke har fundet nødvendigt at fremhæve udtrykkeligt i lovteksten. Har hovedpersonen stedbarn eller plejebarn, der har fået hans slægtsnavn ved bevilling eller navnebevis eller for stedbarns vedkommende ved anmeldelse efter reglerne i § 2 i lov nr. 131 af 7. maj 1937, kan barnet kun få det nye navn ved navnebevis efter bestemmelsen i § 8, pkt. 2 og 3.

Stk. 2. Efter reglen får mandens erhvervelse af et nyt slægtsnavn også virkning for hans hustru, når hun hidtil har båret hans navn, jfr. herved reglen i § 18. Dette stemmer med, hvad der i mangel af udtrykkelige lovbestemmelser antages at gælde i dag. Bestemmelsen finder anvendelse, hvad enten mandens navneforandring sker ved navnebevis eller efter de i stk. 1 omtalte regler om erhvervelse af slægtsnavn ved anmeldelse, legitimation eller adoption.

Stk. 3. Reglen i stk. 3 omhandler de tilfælde, hvor navnet erhverves ved navnebevis. Bestemmelsen i § 1, stk. 3, i navneloven af 1904 om, at ansøgerens barn under 18 år, der bærer hans navn, skal omfattes af hans navneforandring ved øvrighedsbevis, er udvidet til også at omfatte adoptivbarn, stedbarn og plejebarn under 18 år, der bærer ansøgerens navn. Til gengæld er kravet om, at børnene skal omfattes af navneforandringen ikke absolut, men der kan træffes anden afgørelse, hvis særlige grunde taler derfor.

Til § 10.

Som ved § 2 anført adskiller forslaget sig fra gældende ret derved, at barn uden for ægteskab får moderens aktuelle slægts-

navn, selv om dette er erhvervet ved ægteskab. Denne regel gælder både de tilfælde, hvor moderen er enke, fraskilt eller separeret, eller hvor ægteskabet fortsat består. Der har i udvalget vasret enighed om, at barnet skal have en ubetinget ret til moderens navn, hvor hun er enke eller fraskilt.

Derimod har man fundet, at der, såfremt ægteskabet fortsat består, kan forekomme tilfælde, hvor der bør åbnes ægtemanden adgang til ved retssag at få barnet frakendt retten til navnet. Der foreslås derfor i § 10 en bestemmelse, hvorefter barn uden for ægteskab ved dom kan frakendes retten til ægtemandens slægtsnavn, hvis barnet er avlet på en tid, hvor ægteskabet ikke var opløst ved skilsmisse. Reglen skal dog kun kunne anvendes i undtagelsestilfælde, hvor ganske særlige omstændigheder taler derfor, f. eks. hvor det i høj grad ville være krænkende for manden, at barnet beholdt navnet.

Mister hustruen ved ægteskabets opløsning retten til at føre det slægtsnavn, hun har fået ved ægteskabet, jfr. § 12, stk. 1 og 2, følger det af reglen i § 13, at også hendes børn uden for ægteskab mister retten til dette navn.

Bestemmelsen i § 10 vil bl. a. kunne anvendes i tilfælde, hvor sag til omstødelse eller skilsmisse ikke kan anlægges, f. eks. fordi moderen er død.

I stk. 2 foreslås der en frist af 5 år fra barnets fødsel for adgangen til at anfægte barnets ret til navnet. Dette svarer til reglen i § 5, stk. 2, i det for folketinget fremsatte forslag til lov om børns retsstilling.

Til § 11.

Bestemmelsen svarer til og træder i stedet for de navneretlige regler i § 22, stk. 1, i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption.

Til § 12.

Paragraffens stk. 1 og 2 erstatter reglerne i §§ 49 og 74 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning, medens stk. 3 indeholder en bestemmelse

om, at hustruen mister et tidligere giite-navn ved indgåelse af nyt ægteskab.

Stk. 1. Det fastslås, at hustruen som hovedregel mister det slægtsnavn, hun har fået ved ægteskabet, hvis dette bliver omstødt. Der åbnes imidlertid retten mulighed for at vurdere spørgsmålet og tillade hustruen at beholde navnet, hvis særlige grunde taler derfor.

Dette kan f. eks. være tilfældet, hvor hun og manden har et barn sammen, der bærer mandens slægtsnavn, eller hvor hustruen selv har nået at gøre sig kendt under navnet; i en videre kreds.

Stk. 2. Udvalget anser det for tvivlsomt, om der bør være en regel om, at hustruen i tilfælde af skilsmisse skal kunne frakendes retten til mandens slægtsnavn. På baggrund af forhandlingerne med de to andre udvalg har man imidlertid ment at burde foreslå en sådan regel, selv om man finder, den bør være snævrere end bestemmelsen i ægteskabslovens § 74. Skilsmissen kan imidlertid meddeles under sådanne forhold, at manden har en meget stærk interesse i, at hustruen ikke længere bærer hans navn. Udvalget har derfor foreslået en regel, hvorefter det på mandens forlangende kan bestemmes i dommen eller bevillingen, at hustruen ikke fortsat må bære hans navn, såfremt dette ville være særlig krænkende for ham på grund af hustruens forhold under ægteskabet.

Principielle betragtninger kunne føre til, at kun domstolene skulle have adgang til at frakende en hustru retten til mandens navn. Man har imidlertid fundet det meget uhensigtsmæssigt, om der skulle føres en særlig retssag ved domstolene, hvor hele skyldspørgsmålet skulle trevies op igen, efter at skilsmisse er meddelt ved bevilling af de administrative myndigheder. Erfaringerne fra anvendelsen af den meget lidt benyttede regel i ægteskabslovens § 74 tyder da heller ikke på, at afgørelsen af sådanne spørgsmål ikke skulle kunne overlades til administrationen.

Stk. 3. Efter denne bestemmelse mister hustruen ligesom efter gældende ret man-

dens slægtsnavn, når hun efter ægteskabets ophør gifter sig påny. Forslaget åbner dog mulighed for, at hustruen ved henvendelse til overøvrigheden kan få tilladelse til at beholde navnet uanset nyt ægteskab. En sådan tilladelse skal f. eks. kunne gives, hvor hustruen har gjort sig kendt under det tidligere giftenavn i et erhverv eller måske som kunstner. Ganske vist kan hun allerede efter reglerne i § 8, pkt. 4, nå til et lignende resultat. Udvalget har dog fundet det lidet rimeligt, at hustruen i alle tilfælde skulle miste sit hidtidige slægtsnavn ved indgåelse af nyt ægteskab og derefter være henvist til at prøve at søge myndighederne om tilladelse til eventuelt ved navnebevis at få dette navn igen.

Til § 13.

Bestemmelsen fastslår i overensstemmelse med nugældende ret, at hovedpersonens fortabelse af et slægtsnavn efter reglerne i §§ 11 eller 12, stk. 1 og 2, også medfører, at bipersonerne, der har fået slægtsnavnet efter ham, mister retten til navnet. Medfører ophævelsen af en adoption, at den adopterede mister det navn, han har fået ved adoptionen, mister hans barn og hustru også retten til navnet. Det samme gælder hustruens barn uden for ægteskab, hvis hun selv fortaber retten til navnet efter reglerne i § 12, stk. 1 og 2.

Bestemmelsen finder derimod ikke anvendelse, hvis moderen til et barn uden for ægteskab fortaber retten til sit hidtidige slægtsnavn efter § 12, stk. 3.

Til § 14.

Reglen om, at det tilkommer forældrene i forening at vælge fornavn for barnet, hvis de begge har del i forældremyndigheden, svarer til gældende ret.

Til § 15.

Efter dåbsforordningens § 18 må der ikke tillægges barnet noget upassende navn. På linie med det norske udkast foreslår udvalget en regel, hvorefter der ikke må tillægges barnet et navn, der kan blive til

ulempe for det. Der må således ikke vælges fornavne, der kan give anledning til drillerier. Derimod er der intet til hinder for at vælge udenlandske fornavne eller helt nydannede navne, forudsat at disse ikke vil kunne blive til ulempe for barnet.

Efter gældende ret kan barnet ved navngivelsen tillægges et hvilket som helst slægtsnavn som mellemnavn, hvad enten navnet er forbeholdt eller ej. Erfaringerne har imidlertid vist, at mellemnavne af den art hyppigt bliver benyttet, som om det var bærerens slægtsnavn, selv om han er ganske uberettiget til en sådan navnebrug. Udvalget finder, at denne ordning svækker slægtsnavneskyttelsen betydeligt. Man foreslår derfor en regel, hvorefter slægtsnavne ikke skal kunne bruges som fornavne. Herfra gøres der dog i stk. 2 den undtagelse, at det skal være tilladt som mellemnavn at benytte faders eller moders slægtsnavn eller mellemnavn. Bærer barnet f. eks. faderens navn som slægtsnavn, kan det få moderens pigenavn som mellemnavn. Har barnet derimod fået moderens navn som slægtsnavn, kan det tillægges faderens navn som mellemnavn. Uanset om barnet har fået faders eller moders slægtsnavn, kan det tillægges faderens eller moderens mellemnavn som mellemnavn.

Reglen i stk. 3 er en følge af barnets ret til at vælge mellem faderens og moderens slægtsnavn efter reglerne i §§ 1 og 2. Et barn, der har fået faderens slægtsnavn ved fødslen, men senere erhverver moderens navn ved anmeldelse, kan efter slægtsnavneskiftet beholde faderens navn som mellemnavn. Hvis et barn, der får moderens slægtsnavn ved anmeldelse, allerede inden navneskiftet bærer moderens slægtsnavn som mellemnavn, falder dette bort ved navneændringen.

Til § 16.

Fornavnsændringer kan bestå i antagelse af eet eller flere nye navne eller bortkastelse af et hidtidigt navn. Tilladelse til forandring af fornavne skal som hidtil kunne

fås kurant. Dog må der i lighed med den gældende bevillingspraksis som regel bevares mindst eet af de oprindelige navne. Fra denne regel kan der kun gøres undtagelse, hvis særlige grunde taler derfor.

Til § 17.

Bestemmelsen fastslår, hvem der skal søge om navneforandring for den, der ikke er fyldt 18 år, og som ikke har indgået ægteskab.

Til § 18.

Efter bestemmelsen kan ægtefæller, der fører samme slægtsnavn, kun i forening få navneforandring, så længe samlivet består. Dette svarer i det væsentlige til reglen i § 1, stk. 1, i navneloven af 1904, hvorefter ægtefæller, hvis ægteskab ikke er endeligt opløst, kun kan få navneforandring ved navnebevis, når de begge ansøger derom.

Efter 2. punktum kan hustruen, der bærer mandens slægtsnavn, dog altid på egen hånd søge om tilladelse til påny som slægtsnavn at føre sit pigenavn eller et tidligere giftenavn, jfr. herved bestemmelsen i § 8, pkt. 4.

Til § 19.

Stk. 1. Straffebestemmelsen svarer til reglen i § 8 i navneloven fra 1904. Den er dog suppleret med en bestemmelse, hvorefter der kun skal ske påtale, når nogen forurettet begærer det, eller hvis almene hensyn kræver det. Efter det for udvalget oplyste følges der allerede i dag en lignende påtalepraksis i de fleste politikredse, og da man ikke finder, der er noget behov for en regel om ubetinget påtale, har man villet legalisere denne praksis.

Stk. 2. Reglen fastslår, at den, der bærer et bestemt slægtsnavn, ved dom kan få en anden forpligtet til at ophøre med en uberettiget brug af navnet. Dette følger vel allerede af almindelige retsgrundsætninger, og en udtrykkelig lovregel herom skulle for

så vidt ikke være nødvendig. Udvalget har dog fundet det rettest at optage en sådan bestemmelse i udkastet, når reglerne om personnavne nu skal søges kodificeret. Adgangen for den private til ved civilt søgsmål at få fastslået, at en anden har misbrugt hans slægtsnavn, skal stå ham åben, hvad enten denne anden har brugt navnet som sit slægtsnavn eller har anvendt det på anden måde. f. eks. i et skuespil. Fører sagen til domfældelse, og fortsætter domfældte med brugen af navnet, efter at han er forpligtet til at ophøre hermed, kan man anvende reglerne i retsplejelovens kap. 46 om domme, der ikke lyder på udredelse af penge.

Som ovenfor omtalt skal der ikke på denne regel kunne støttes noget selvstændigt krav om kassation af et af myndighederne udfærdiget navnebevis.

Til § 20.

Medens alle navnebeviser efter udkastet skal udfærdiges af overøvrigheden, må det dog forudsættes, at en række sager om navneforandring fortsat forelægges justitsministeriet, inden der træffes endelig afgørelse. Det vil således gælde, hvor der er spørgsmål om, hvorvidt reglerne i §§ 6 og 7 er til hinder for, at der udfærdiges navnebevis på et bestemt navn. Der kan her ofte blive tale om et vanskeligt skøn, således når der er tvivl om, hvorvidt navnet strider mod dansk sprogtone eller ligger for nær på et forbeholdt navn, eller om det evt. må formodes at kunne blive til ulempe for bæreren. Ministeriet må derfor som hidtil kunne anvende særlig sagkyndig bistand. Af den grund er der i stk. 2 optaget en bestemmelse svarende til reglen i § 2, sidste stk., i loven af 1904 om navneforandring.

Til § 21.

Stk. 1 fastslår, hvem der kan få udfærdiget navnebevis hos danske myndigheder. Bestemmelsen svarer til justitsministeriets

nuværende praksis i sager om navneforandring ved kgl. bevilling, medens øvrighedsbevis efter § 1 i navneloven af 1904 kun kan fås af personer, der er danske statsborgere, I fremtiden vil der som udgangspunkt i alle tilfælde kunne udfærdiges navnebevis til personer, der er bosat her i landet, altså også til her bosatte udlændinge, hvilket svarer til dansk international privatrets almindelige regler, der bygger på domicilprincippet. Undertiden vil danske statsborgere, der bor i udlandet, imidlertid ikke kunne få navneforandring i vedkommende fremmede land, fordi dette i modsætning til Danmark følger nationalitetsprincippet i navneretlig henseende. Forslaget åbner derfor sådanne udlandsdanskere mulighed for at få navneforandring ved henvendelse til de danske myndigheder.

Stk. 2 bestemmer, at der kan indgås overenskomst med fremmed stat om 2 forhold :

- 1) om anvendelse af navneloven på her bosatte fremmede statsborgere og på danske statsborgere bosat i udlandet, og
- 2) om retsbeskyttelse her i landet af slægtsnavne, der er i brug i udlandet.

Ad 1) Hidtil har man i Danmark og Norge fulgt domicilprincippet ved behandlingen af sager om navneforandring ved bevilling, medens man i Sverige hylder nationalitetsprincippet. Denne forskel har ført til visse vanskeligheder inden for Norden. En dansker bosat i Sverige vil ifølge dansk international privatrets almindelige regel ikke kunne få en dansk navnebevilling, nien efter svensk international privatret kan han heller ikke få navneforandring i Sverige. Udvalget finder det ønskeligt, at disse vanskeligheder finder en klar løsning ved en udtrykkelig overenskomst. Under de nordiske forhandlinger har man drøftet muligheden af indgåelsen af en konvention, svarende til familieretskonventionen af 6. februar 1931. Herefter skulle en statsborger i en af de kontraherende stater kunne få navneforandring hos myndighederne i en

af de andre stater, såfremt han i de sidste 2 år har været og fremdeles er bosat dér, men ellers i den stat, hvor han er statsborger.

Ad 2) Det skal endvidere ved overenskomst kunne bestemmes, at slægtsnavne, der er i brug i en af de andre kontraherende stater, skal være retsbeskyttede her i landet. De nærmere regler om en eventuel slægtsnavnebeskyttelse af den art må fastsættes ved overenskomsten.

Til § 22.

Da de særlige grønlandske forhold må antages at bevirke, at loven ikke vil kunne anvendes i Grønland uden afvigelser, har man fundet det rettest at søge gennemført en særlig lov for denne landsdel.

Det forudsættes, at der samtidig med lovforslagets eventuelle fremsættelse for folketinget, fremsættes et forslag om ændring i §§ 10 og 22 i lov nr. 140 af 25. maj 1956 om adoption.

VIL

**De nordiske udvalgs lovudkast
opstillet som paralleltekster.**

Barns erhvervelse af slægtsnavn.

Udkast til lov om personnavne.

Kap. 1. Erhvervelse af slægtsnavn.

Barns erhvervelse af slægtsnavn.

§ 1.

Ægtebarn får ved fødslen faderens slægtsnavn.

Stk. 2. Gifter forældrene sig først med hinanden, efter at barnet er født, får **det** ved ægteskabet: faderens slægtsnavn, såfremt det hidtil har båret moderens slægtsnavn. Er barnet **fyldt** 18 år ved ægteskabets indgåelse, sker der dog ingen ændring af navnet, medmindre der foretages anmeldelse herom til ministerialbogen (personregistret).

Stk. 3. Ægtebarn, der bærer faderens slægtsnavn, kan ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) antage moderens pigenavn.

§ 2.

Barn uden for ægteskab får ved fødslen moderens slægtsnavn.

Stk. 2. Er moderens slægtsnavn erhvervet ved ægteskab, kan barnets navn ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) ændres til hendes pigenavn. Er fadereskabet fastslået, kan navnet på tilsvarende måde ændres til faderens slægtsnavn.

Utkast til lov om personnavn.

Kapitel I.

Erverv av slektsnavn.

Barns erverv av slektsnavn.

§ 1. (Flertallet).

Barn får ved fødselen farens slektsnavn, men morens slektsnavn dersom hun alene har foreldremakten. Dette navn kan ved melding til folkeregistret endres til det slektsnavn en av foreldrene hadde som ugift.

§ 1. (Formannen).

1. Barn i ekteskap får ved fødselen farens slektsnavn.

Gifter foreldrene seg med hverandre først etterat barnet er født, får det ved giftermålet farens slektsnavn, dersom det hittil har båret morens navn. Er barnet fylt 18 år når foreldrene gifter seg, skjer ingen endring i navnet, hvis det ikke blir gitt melding herom til folkeregistret.

Barn i ekteskap som bærer farens slektsnavn, kan ved melding til folkeregistret endre navnet til morens slektsnavn som ugift.

2. Barn utenfor ekteskap får ved fødselen morens slektsnavn. Er det slektsnavn moren bærer, ervervet ved ekteskap, kan navnet ved melding til folkeregistret endres til hennes slektsnavn som ugift. Er farskapet fastslått, kan navnet på samme mate endres til farens slektsnavn.

Forslag till namnlag.

II. Om släktnamn.

Om barns förvärv av släktnamn.

2 §.

Barn, som vid födelsen har äktenskaplig börd, förvärvar faderns släktnamn. Samma lag vare, om barn efter födelsen men innan det fyllt aderton år erhåller äktenskaplig börd och därvid står under vårdnad av någon av föräldrarna.

Har barn i äktenskap icke sålunda förvärvat faderns släktnamn, må barnet efter anmälan antaga detta.

Barn i äktenskap må efter anmälan antaga moderns släktnamn såsom ogift.

Barn utom äktenskap förvärvar vid födelsen moderns släktnamn såsom ogift.

Trolovningsbarn så ock barn, till vars förmån fadern avgivit förklaring att det skall hava samma rätt till arv efter honom som barn av äktenskaplig börd, må efter anmälan antaga faderns släktnamn. Samma lag vare, där fader medgivit att barn utom äktenskap må bära hans namn.

Är modern gift, må barn utom äktenskap med samtycke av hennes make efter anmälan antaga dennes släktnamn.

4 §.

Barn, vars föräldrar äro okända, erhåller släktnamn genom namnmyndighetens försorg.

Utredes senare dess börd, må barnet efter anmälan antaga släktnamn som lagligen skulle hava tillkommit det.

IV. Om förfarandet i mål och ärenden enligt denna lag.

29. §.

Anmälan om antagande av släktnamn eller därom, att förnamn givits eller anta-

Adoptivbarns erhvervelse af slægtsnavn.

*Adoptivbarns erhvervelse af
slægtsnavn.*

Adoptivbarn får ved adoptionen adoptantens slægtsnavn. Hvis barnet bliver adopteret af ægtefæller, får det adoptivfaderens slægtsnavn, medmindre det i bevillingen bestemmes, at det i stedet skal bære adoptivmoderens pigenavn. Det kan også bestemmes, at adoptivbarnet skal beholde sit eget navn eller bære dette i forbindelse med det navn, det får ved adoptionen.

Hustrus navneerhvervelse.

Hustrus navneerhvervelse.

Hustruen får ved ægteskabets indgåelse mandens slægtsnavn, hvis hun ikke forinden over for vielsesmyndigheden har afgivet erklæring om, at hun ønsker at bære sit pigenavn.

Stk. 2. En hustru, der ikke bærer sin mands slægtsnavn, kan under samlivet antage dette ved anmeldelse til vielsesmyndigheden.

Stk. 3. Har hustruen fået mandens slægtsnavn, kan hun bruge sit pigenavn foran dette. I modsat fald kan hun bruge mandens slægtsnavn foran sit eget slægtsnavn.

Stk. 4. Opløses ægteskabet, kan hustruen, der har båret mandens slægtsnavn, genan-

gits, göres hos pastor i den församling, där den som anmälan avser är eller skal vara kyrkoskriven.

Anmälan att förnamm givits enligt 26 § första stycket andra punkten göres inom där angiven tid.

Beslut rörande anmälan skall av pastor meddelas så snart ske kan.

Adoptivbarns erverv av slektsnavn.

§ 2.

Adoptivbarn får ved adopsjonen adoptantens slektsnavn. Hvis barnet blir adoptert av ektefeller, får det adoptivfarens slektsnavn, hvis det ikke i bevillingen blir bestemt at det isteden skal bære adoptivmorens navn som ugift. Det kan også bestemmes at adoptivbarnet skal beholde sitt eget navn, eller bære dette navn i forbindelse med det navn det får ved adopsjonen.

Hustrus erverv av slektsnavn.

§ 3

Hustruen får ved vigselen mannens slektsnavn, hvis hun ikke på forhånd melder fra til vigselmannen at hun vil bære sitt slektsnavn som ugift.

En hustru som ikke bærer sin marins slektsnavn, kan under samlivet anta dette ved melding til folkeregistret.

Har hustruen fått mannens slektsnavn, kan hun bruke sitt navn som ugift foran dette. Bærer hun sitt slektsnavn som ugift, kan hun på samme mate bruke mannens slektsnavn foran sitt eget slektsnavn.

Blir ekteskapet kjent ugyldig eller omstøtt, eller opphører det ved skilsmisse eller mannens død, kan hustru som bærer man-

Om adoptivbarns förvärv av släktnamn.

Den som antages till adoptivbarn förvärvar därigenom adoptantens eller, om han adopteras av makar, adoptivfaderns släktnamn. På därom gjord framställning skall rätten dock förklara, att han genom adoptionen förvärvar adoptivmoders släktnamn såsom ogift. Rätten må ock tillåta, att han behåller det släktnamn som tillkom honom före adoptionen.

Har adoptivbarn icke vid adoptionen förvärvat adoptivmoders släktnamn såsom ogift, må han efter anmälan antaga detta.

Adoptivbarn må i förening bära adoptants släktnamn och släktnamn som tillkom honom före adoptionen.

Om hustrus förvärv av släktnamn.

6 §.

Hustru förvärvar genom vigseln mannens släktnamn, där hon icke dessförinnan avgivit, förklaring, att hon ämnar behålla släktnamn som tillkom henne före äktenskapet. Har hon lämnat sådan förklaring, må hon senare, dock ej om makarna på grund av söndring leva åtskilda, efter anmälan antaga mannens namn.

Hustru må i förening bära mannens släktnamn och släktnamn som tillkom henne före äktenskapet.

tage sit pigenavn ved anmeldelse til vielse-
sesmyndigheden.

*Erhvervelse af slægtsnavn
ved navnebevis.*

Erhvervelse af slægtsnavn ved navnebevis
eller bevilling.

Den, der ønsker at ændre sit slægtsnavn,
kan få navneforandring ved et af overøv-
righeden udfærdiget navnebevis.

Krav med hensyn til navnet.

Der kan i almindelighed ikke udfærdiges
navnebevis på:

1) Navne, der er forbeholdt som i § 7
nævnt, såfremt der her i landet findes no-
gen til navnet berettiget.

2) Navne, der har en sådan lighed med
et således forbeholdt navn, at forveksling
let kan ske.

3) Almindelig kendte historiske slægts-
navne.

4) Udenlandske slægtsnavne, der er al-
mindelig kendt her i landet.

5) Navne, der ved udtale eller skrive-
måde afgjort strider mod dansk sprog-
tone.

6) Navne, der er egentlige fornavne.

7) Navne, der kan virke stødende eller
være til ulempe for bæreren.

nens navn, ved melding til folkeregistret ta tilbake sitt slektsnavn som ugift.

Erverv av slektsnavn ved bevilling.

8 4

Den som ønsker å få endret sitt slektsnavn eller dets skrivemåte, eller som mangler slektsnavn, kan få navnebevilling av departementet.

Bevilling bør i alminnelighet ikke gis til å anta :

1. navn som ved uttale eller skrivemåte avgjort strider mot norsk språktone,
2. navn som er i bruk som fornavn og som ikke etter sin opprinnelse er slektsnavn,
3. her i riket alminnelig kjente historiske, utdødde eller utenlandske navn,
4. navn som kan virke støtende eller være til ulempe for bæreren.

§ 6.

Når det søkes om å få anta et navn som hører til de mer utbredte, bør bevilling bare gis når søkeren har en rimelig tilknytning til navnet.

30 §.

Förklaring som avses i 6 § första stycket första punkten avgives tidigast då lysning sökes.

7 §.

Upplöses äktenskap genom skillnad eller genom mannens död, må hustrun efter anmälan återtaga släktnamn som tillkom henne före äktenskapet.

(Se 29 § ovenför).

10 §.

Den vars släktnamn finnes vara icke särskiljande eller eljest otjänligt äger efter ansökan erhålla annat släktnamn.

Rätt att efter ansökan erhålla släktnamn tillkommer ock den som saknar sådant namn.

31 §.

Ansökan om erhållande av släktnamn eller förnamn göres hos en för riket gemensam namnmyndighet.

11 §.

Såsom släktnamn må godkännas endast namn som **till** bildning, uttal och stavning överensstämmer med svenskt språkbruk. Har sökanden utländskt släktnamn, må namn som innebär en anpassning av släktnamnet **till** svenskt språk godkännas.

Namn som är i bruk såsom förnamn må godkännas såsom släktnamn, om särskilda skäl därtill äro.

Ej må såsom släktnamn godkännas namn som kan väcka anstöt eller som kan antagas leda till obehag för bäraren.

12 §.

Såsom släktnamn må ej godkännas :

1. namn som till uttal eller stavning föret sådan likhet med annan tillkommande släktnamn att förväxling lätt kan ske ;

§ 7.

Forbeholdte navne er :

1) Slægtsnavne, der er optaget på den i § 3 i lov nr. 89 af 22. april 1904 nævnte fortegnelse med tillæg.

2) Slægtsnavne, som det fremtidig tillades nogen at føre i medfør af § 5.

3) Andre slægtsnavne, der tilkommer her i landet bosatte personer, når en af disse har indgivet skriftlig anmeldelse til justitsministeriet om, at han ønsker sit slægtsnavn forbeholdt.

4) Navne, der udgør eller indgår i et her i landet indregistreret firma, varemærke eller foreningsnavn, og som er forbeholdt ved skriftlig anmeldelse til justitsministeriet fra rette vedkommende.

5) Kunstnernavne og pseudonymer, der er almindelig kendt her i landet, og som på tilsvarende måde er forbeholdt ved skriftlig anmeldelse til justitsministeriet.

§ 8.

Specielle tilknytninger til navnet.

Uanset reglerne i § 6 kan der udfærdiges navnebevis i følgende tilfælde :

1) Der kan meddeles tilladelse til at føre et navn, der uden at være erhvervet ved ægteskab bæres eller har været båret som slægtsnavn af en af ansøgerens forældre eller bedsteforældre.

2) Et stedbarn kan med stedfaders eller stedmoders samtykke få tilladelse til at føre stedfaders eller stedmoders slægts-

Søkes det om å få anta et navn som ikke hører til de nier utbredte, kan bevilling bare gis med samtykke av dem som allerede bærer navnet som slektsnavn, eller som står i et slikt forhold til navnet som omhandlet i § 8 nr. 4. For barn under 18 år gis samtykke av dem eller den som har foreldremakten.

Bærer flere slekter det navn det søkes om uten at navnet hører til de mer utbredte og søkeren har en særlig tilknytning til den ene av slektene, er det nok at han godtgjør å ha samtykke fra medlemmene av denne slekt.

Som samme navn etter disse bestemmelser anses også et navn som ved uttale eller skrivemåte er så likt det annet at det lett kan skje forveksling. Består et navn af flere ord, regnes hvert enkelt av ordene som et særskilt navn.

Når det navn det søkes om har slik likhet som i § 6 fjerde ledd omhandlet med alminnelig kjent firma, varemerke eller annet kjennetegn som er vernet her i riket, eller med alminnelig kjent navn på stiftelse eller forening, psevdonym, kunstnernavn, mindre utbredt gårdsnavn eller andre lignende betegnelser, og det må antas at berettigede interesser ville skades hvis søkeren får bære navnet, skal bevilling nektes.

§ 8.

Uten hensyn til reglene i §§ 5, 6 og 7 kan det gis navnebevilling i følgende tilfelle :

1. Når det søkes om å få anta et navn som noen av foreldrene eller besteforeldrene bærer eller har båret som slektsnavn, og som ikke er ervervet ved ekteskap eller ved bevilling etter punkt 5.

2. Når et stebarn eller fosterbarn med samtykke av stefar eller stemor, fosterfar eller fostermor søker om å få anta dennes

2. namn som är sålunda förväxlingsbart med allmänt känt utdött släktnamn eller med här i riket allmänt känt utländskt släktnamn ;

3. namn som är sålunda förväxlingsbart med konstnärsnamn eller likartat namn, som är känt här i riket ;

4. namn som är sålunda förväxlingsbart med beteckning för stiftelse, ideell förening eller därmed likställd sammanslutning ;

5. namn som är sålunda förväxlingsbart med annans här i riket skyddade firma eller varumärke eller med annat kännetecken, som är här i riket inarbetat för annan vid utövning av näring eller yrke.

Vad ovan under 1. stadgas utgör ej hinder för avkomling, adoptivbarn, föräldrar, syskon eller syskons barn till den, som efter ansökan erhållit släktnamn, att med dennes samtycke erhålla samma namn.

13 §.

Ändock att hinder mot godkännande ej möter enligt 11 eller 12 § må ansöken om släktnamn avslås,

om namnet lätt kan uppfattas såsom beteckning för utbildning eller befattning,

om det giver sken av tillhörighet till visst stånd eller

om det är ägnat att uppfattas såsom benämning på järnvägs- eller poststation eller annan sådan i den allmänna samfärdseln och förvaltningen brukad beteckning.

Om förvärv av släktnamn efter ansökan.

8 §.

Barn i äktenskap må efter ansökan erhålla styvfaders släktnamn, om samhörigheten med denne är starkare än med fadern och det i övrigt finnes vara til barnets bästa samt styvfadern samtycker därtill.

Barn utom äktenskap till änka eller frånskild hustru vilket avlats efter äktenskapets upplösning må, om särskilda skäl äro, efter

navn, hvis navneændringen findes at være til bedste for barnet.

3) Et plejebarn kan under samme betingelse som under punkt 2) nævnt få tilladelse til at føre plejefaders eller plejemoders slægtsnavn.

4) Enhver kan få tilladelse til at føre et ham tidligere tilkommende slægtsnavn, medmindre han har mistet retten til at bære navnet efter reglerne i §§ 10, 11 og 12, stk. 1 og 2, jfr. § 13. En kvinde kan dog kun få tilladelse til at føre et slægtsnavn, hun har mistet i medfør af § 12, stk. 3, hvis hun har en særlig interesse deri.

5) Den, der har et fremmedlydende slægtsnavn, kan få tilladelse til at føre et navn, der indebærer en tilpasning til det danske sprog.

6) Når det i medfør af § 5 er tilladt en person at føre et nyt slægtsnavn, der ikke tidligere har været forbeholdt, kan der med hans samtykke meddeles hans efterkommere, forældre, søskende og søskendes børn eller enker tilladelse til at føre samme navn.

7) Kan en person iøvrigt påvise en ganske særlig tilknytning til et navn, kan han få tilladelse til at føre dette navn som slægtsnavn.

Anden erhvervelse af slægtsnavn.

§ 9.

Anden erhvervelse af slægtsnavn.

Slægtsnavn, der erhverves ved anmeldelse efter §§ 1 og 2, ved legitimation eller ved adoption, tilkommer også vedkommandes barn eller adoptivbarn under 18 år, der bærer hans navn og står under hans forældremyndighed.

Stk. 2. Slægtsnavn, som en gift mand erhverver under samlivet, tilkommer også hans hustru, når hun hidtil har båret hans navn.

Stk. 3. Et slægtsnavn, der erhverves ved navnebevis, tilkommer iøvrigt kun de personer, der udtrykkelig nævnes i beviset. Har ansøgeren barn, adoptivbarn, stedbarn eller

slektsnavn og navneendringen finnes å være til beste for barnet.

3. Når søkeren tidligere med rette har båret navnet, og han ikke har tapt det etter regiene i §§ 10–14.

Gjelder det et navn som en gift kvinne har fått ved ekteskap og som hun har mistet etter § 12 fjerde ledd, kan hun få bevilling til å bære dette navn etter at et nytt ekteskap er inngått, hvis hun godtgjør å ha en særlig interesse i å bære navnet.

4. Når en person som mangler slektsnavn, søker om å få anta som sådant, navnet på et gårdsbruk eller en plass som han selv eller noen av hans foreldre eier og har eid i minst 5 år, eller navnet på et gårdsbruk eller en plass som han selv eller noen av hans foreldre bruker, såfremt; bruksretten er stiftet for levetid eller bruken har vart i minst 20 år. Dette gjelder selv om eiendomsretten eller bruksretten til gårdsbruket eller plassen er opphørt, når søkeren brukte navnet som etternavn i den tid eiendomsretten eller bruksretten sto ved lag og fortsatt bruker navnet.

5. Kan en person for øvrig påvise en ganske særlig tilknytning til et navn, kan han få bevilling til å føre dette navn som slektsnavn.

Annet erverv av slektsnavn.

§ 9.

Navn som erverves ved melding etter § 1 (formannens forslag; ved foreldrenes etterfølgende ekteskap) eller ved adopsjon, tilkommer også erververens barn, stebarn, adoptivbarn og fosterbarn under 18 år, når disse bærer hans navn og den som har foreldremakten har samtykket.

Navnebevilling omfatter, når ikke noe annet er sagt i bevillingen, også de personer som er nevnt i første ledd, når de bærer søkerens navn og den som har foreldremakten har samtykket. En bevilling som er gitt i medhold av § 8 nr. 5, gjelder bare den person den lyder på, hvis det ikke er sagt

ansökan erhålla släktnamn, som modern ijämlikt 6 § eller 18 § 2 mom. förvärvat.

9 §.

Fosterbarn må efter ansökan erhålla fosterföräldrars släktnamn, om samhörigheten med dessa är starkare än med föräldrarna och det i övrigt finnes vara til barnets bästa samt fosterföräldrarna samtycka därtill.

14 §.

Den som gjort sig känd under konstnärnamn eller likartat namn må, om särskilda skäl äro, efter ansökan erhålla detta namn såsom släktnamn, ändock att rätt till namnförvärv enligt 10 § ej finnes.

15 §.

Den som efter födelsen förvärvat släktnamn må, om särskilda skäl äro, efter ansökan erhålla honom tidigare tillkommande namn, där han ej enligt denne lag gått detta förlustig.

16 §.

Där synnerliga skäl äro, må ansökan om släktnamn bifallas, ändock att hinder föreligger enligt 10, 11 eller 12 §.

Om annat förvärv av släktnamn.

18 §.

1 mom. Förvärvar någon släktnamn, tillkommer namnet jämväl barn, adoptivbarn och fosterbarn, som har hans släktnamn, står under hans vårdnad och icke fyllt aderton år, ävensom barn till dessa, som hava samma släktnamn och icke stå under annans vårdnad.

Vad nu sagts gäller icke vid förvärv av släktnamn genom vigsel eller efter anmälan enligt 6 eller 7 §.

2 mom. Förvärvar gift man släktnamn annorledes än efter ansökan, tillkommer namnet jämväl hans hustru, om hon enligt 6 § första stycket har hans namn och ma-

plejebarn under 18 år, der bærer hans navn, skal disse medtages i navnebeviset, medmindre der af særlige grunde træffes anden bestemmelse.

Fortabelse af slægtsnavn.

Kap. 2. Fortabelse af slægtsnavn.

§ 10.

Er moderens ægtemand ikke fader til et barn, der ved fødslen har fået hans slægtsnavn, kan retten til navnet efter hans påstand frakendes barnet, såfremt det vil være særlig krænkende for ham, at det bærer navnet.

Stk. 2. Påstand om frakendelse af retten til navnet skal nedlægges under faderskabsagen, eller — hvis ægtemanden ikke er part i en sådan — under en særlig sag, der anlægges mod barnet inden dets fyldte femte år.

§ 11.

Ved ophævelse af et adoptivforhold mister adoptivbarnet det slægtsnavn, det har fået ved adoptionen, medmindre det tillades barnet at beholde navnet.

i bevillingen at den også skal omfatte de personer som er nevnt i foregående ledd. Slik bestemmelse kan bare treffes når vilkårene etter § 8 nr. 5 også foreligger for disses vedkommende.

Navn som gift mann erverver under samlivet, tilkommer også hans hustru når hun erklærer at hun vil bære det nye navn. Ved navnebevilling gis erklæringen til departementet og ellers til folkeregistret.

Kapitel II.

Tap av slektsnavn.

§ 10. (Flertallet).

Blir det fastslått at morens ektemann ikke er far til det barn som etter § 1 bærer hans slektsnavn, kan barnet fradømmes navnet, dersom særlige omstendigheter tilsier dette.

(Mindretallet, Ramndal, stemmer imod paragraffen.)

§ 11.

Ved opphevelse av adopsjon taper adoptivbarnet retten til det navn det har fått ved adopsjonen, hvis ikke Kongen eller retten tillåter at det beholder navnet.

karna icke på grund av söndring leva åtskilda.

3 mom. Förvärvar styvfader släktnamn, tillkommer namnet jämväl styvbarn, som har hans namn, står under hans eller moderns vårdnad samt icke fyllt aderton år.

Där styvbarnet står under moderns vårdnad, gäller vad nu sagts icke om makarna på grund av söndring leva åtskilda.

4 mom. Förvärvar någon annorledes än efter ansökan släktnamn, må barn eller adoptivbarn, som enligt 2, 3 eller 5 § äger rätt till dennes namn men icke enligt vad i 1 mom. säges förvärvat det nya namnet, efter anmälan antaga detta såsom släktnamn.

Om förlust av släktnamn.

19 §.

1 mom. Förklaras någon icke hava äktenskaplig börd, förlorar han släktnamn, som han enligt 2 § första eller andra stycket, enligt 3 § andra stycket eller därefter enligt 18 § 1 eller 4 mom. förvärvat, där ej med hänsyn till hans yrkesutövning, familjeförhållanden eller eljest synnerliga skäl föreligga, att han må behålla namnet.

2 mom. Förklaras någon icke vara trolovningsbarn, förlorar han släktnamn, som han enligt 3 § andra stycket eller därefter enligt 18 § 1 eller 4 mom. förvärvat, där ej fadern avgivit förklaring att barnet skall hava samma rätt till arv efter honom som barn av äktenskaplig börd eller ock medgivit att det må bära hans namn. Föreligga med hänsyn till barnets yrkesutövning, familjeförhållanden eller eljest synnerliga skäl därtill, må barnet jämväl behålla namnet.

3 mom. Häves adoptivförhållande, förlorar adoptivbarn det enligt 5 § eller därefter enligt 18 § 1 eller 4 mom. förvärvade släktnamnet, där ej med hänsyn till hans yrkesutövning, familjeförhållanden eller eljest synnerliga skäl föreligga, att han må behålla namnet.

§ 12.

Omstødes et ægteskab, mister hustruen det slægtsnavn, hun har fået ved ægteskabet, hvis det ikke af særlige grunde ved dommen tillades hende at beholde navnet.

Stk. 2. Opløses et ægteskab ved skilsmisse, og vil det på grund af hustruens forhold under ægteskabet være særlig krænkende for manden, at hun fortsat fører det slægtsnavn, hun har fået ved ægteskabet, kan det på hans forlangende bestemmes i dommen eller bevillingen, at hun ikke længere må bære navnet.

Stk. 3. Hustruens ret til at bære mandens slægtsnavn efter ægteskabets ophør bortfalder, når hun gifter sig påny. Såfremt hun har en særlig interesse deri, kan overøvrigheden dog tillade, at hun fortsat bærer navnet.

§ 13.

Mister nogen retten til et slægtsnavn efter reglerne i §§ 11 eller 12, stk. 1 og 2, mister også den, der har fået slægtsnavnet efter ham, retten til navnet.

§ 12.

Blir et ekteskap kjent ugyldig eller omstøtt, mister hustruen retten til mannens slektsnavn, dersom det ikke av særlige grunner bestemmes i dommen at hun fortsatt skal kunne bære det.

Blir et ekteskap oppløst ved skilsmisse, kan det i dommen eller bevillingen bestemmes at hustruen for fremtiden ikke skal ha rett til å bære mannens slektsnavn. Ved avgjørelsen skal det foruten på hustruens interesse i fortsatt å bære navnet, også ses hen til om mannen kan antas å ville lide vesentlig skade eller ulempe ved at så skjer.

Mister hustruen sin rett til mannens navn etter disse bestemmelser, skal hun gjenoppta sitt slektsnavn som ugift.

Hustruens rett til å bære mannens slektsnavn etter ekteskapets opphør faller bort når hun gifter seg på ny. Departementet kan samtykke i at hun fortsatt får bære navnet dersom hun godtgjør at dette er av særlig interesse for henne.

§ 13.

Det som er bestemt i § 12 første, annet og tredje ledd, får tilsvarende anvendelse dersom en mann har fått bevilling til å bære hustruens slektsnavn etter § 8 nr. 5. Hans rett til dette navn bortfaller hvis han gifter seg på ny, dersom ikke departementet, når særlige omstendigheter gjør det ubetenkelig, samtykker i at han fortsatt får bære navnet.

§ 14.

Taper noen retten til et navn, blir navnet også å fradømme den som bærer samme navn og utleder sin rett fra ham, når ikke særlige omstendigheter tilsier at han får beholde navnet.

20 §.

Dornes til återgång i äktenskap, förlorar hustrun, där ej särskilda skäl däremot äro, det namn hon förvärvat enligt 6 § första stycket ävensom rätt att enligt 6 § andra stycket bära mannens namn.

Visar marinen i mål om äktenskapsskillnad, att han på grund av hustruns förhållande under äktenskapet skulle lida synnerligt men av att hon efter dess upplösning bär hans namn, må hon förklaras förlustig namn, som hon förvärvat enligt 6 § första stycket. Går hustru förlustig mannens namn, upphör hennes rätt att enligt 6 § andra stycket bära namnet.

Har hustru ej förvärvat mannens släktnamn, må hon i fall som i andra stycket säges förklaras förlustig rätt att enligt 6 § andra stycket bära namnet.

22 §.

Förklaras någon släktnamn förlustig, vare ock, om talan därom föres, den som förvärvat eller äger bära hans namn detta förlustig, där ej med hänsyn till dennes yrkesutövning, familjeförhållanden eller eljest synnerliga skäl föreligga, att han må behålla namnet.

21 §.

1 mom. Har någon efter ansökan erhållit släktnamn, ändock att hinder där-

Fornavne.

Kap. 3. Fornavne.

§ 14.

Ethvert barn skal have eet eller flere fornavne.

Stk. 2. Valg af fornavn tilkommer forældrene i forening, hvis de begge har del i forældremyndigheden, og ellers den, der har forældremyndigheden.

§ 15.

Som fornavne må ikke vælges :

1) Navne, der kan befrygtes at blive til ulempe for barnet.

2) Slægtsnavne, der ikke efter deres opvindelse er fornavne.

Stk. 2. Det skal dog være tilladt ved siden af et egentligt fornavn som mellemnavn at tillægge et barn moders eller faders slægtsnavn eller mellemnavn.

Stk. 3. Ved ændring af slægtsnavnet efter §§ 1 og 2 kan det hidtidige slægtsnavn be-

emot förelegat enligt 12 § första stycket 1., 3., 4. eller 5., och lider annan därav men, vare han namnet förlustig, där ej med hänsyn till hans yrkesutövning, familjeförhållanden eller eljest synnerliga skäl föreligga, att han må behålla namnet.

2 mom. Har någon efter ansökan erhållit släktnamn, ändock att hinder däremot förelegat enligt 12 § första stycket 2., och innebär förvärvet en kränkning av allmänt intresse, må han förklaras namnet förlustig.

Kapitel III.

Fornavn og mellomnavn.

§ 15.

Ved melding om et barns fødsel eller senest 6 måneder etter fødselen må fornavn velges for det, hvis barnet ikke har fått navn ved dåp. Når barnet meldes til dåp, kan et tidligere anmeldt navn endres. Er den som døper barnet en annen enn den som fører fødselsregistret, skal han uten opphold meddele denne hvilket navn barnet har fått ved dåpen.

Nekter den som mottar meldingen å godta det navn som er valgt, kan saken bringes inn for departementet.

§ 16.

Som fornavn må ikke velges :

1. navn som det er fare for kan bli til ulempe for den som bærer det,
2. navn som er eller har vært i bruk som slektsnavn og ikke etter sin opprinnelse er et fornavn.

§ 17.

Farens eller morens slektsnavn som ugift kan bæres som mellomnavn, hvis barnet ikke skal ha dette navn som slektsnavn.

III. Om förnamn.

25 §.

Förnamn förvärfvas genom att namnet antecknas i kyrkobok. Anteckning må ej ske med mindre namnet givits, antagits eller erhållits i den ordning nedan stadgas.

26 §.

Barn skall inom tid för anmälan om dess födelse givas förnamn. Inom ett år efter födelsen må barnet givas ytterligare förnamn.

Barn som ej fyllt aderton år må, oavsett vad i första stycket säges, givas förnamn vid dop eller motsvarande religiös förrättning. Den som vid dop eller sådan förrättning fyllt aderton år må därvid antaga förnamn.

(Se 29 § ovanför og 33 § 1 mom. nedenför).

28 §.

Såsom förnamn må ej godkännas namn, som kan väcka anstöt, som kan antagas leda till obehag för bäraren eller som eljest icke är ägnat såsom förnamn.

Har förnamn givits eller antagits vid dop, förrättat eller bekräftat inom svenska kyrkan, må därefter ej prövas om det bort godkännas.

holdes som fornavn (mellemnavn). Bæres det nye slægtsnavn allerede som fornavn, bortfalder dette ved navneændringen.

§ 16.

Forandring af fornavne kan ske ved et af overøvrigheden udfærdiget navnebevis, dog at der som regel må bevares mindst eet egentligt fornavn.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 15, stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse.

Kap. 4. Om fremgangsmåden ved navneforandringer.

§ 17.

Fremgangsmåden ved navneforandring.

For den, der ikke er fyldt 18 år, og som ikke har indgået ægteskab, indgives anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) og andragende om navneforandring ved navnebevis af dem eller den, der har forældremyndigheden.

§ 18.

Såfremt ægtefæller fører samme slægtsnavn, kan dette under samlivet kun ændres, hvis de begge andrager derom. Dette gælder dog ikke hustruens navneforandring efter reglerne i § 8, pkt. 4.

Ved endring av barnets slektsnavn etter § 1, kan det tidligere slektsnavn beholdes som mellomnavn. Bærer barnet allerede det nye slektsnavn som mellomnavn, bortfaller dette ved navneendringen.

Departementet kan samtykke 1 at et annet slektsnavn blir valgt som mellomnavn, når den som skal bære det ved avstamning eller på annen måte har særskilt tilknytning til navnet.

Det som i § 15 er bestemt om fornavn, får tilsvarende anvendelse på mellomnavn. Som mellomnavn kan likevel alltid briikes farens fornavn med en endelse som tilkjenne gir avstamningen.

§ 18.

Departementet kan i særlige tilfelle gi bevilling til å andre fornavn og mellomnavn.

Bestemmelsene i §§ 16 og 17 får tilsvarende anvendelse.

Kapitel IV.

Fremgangsmåten ved navneendringer og om søksmål im. v.

§ 19.

For den som ikke er fylt 18 år, gis melding til folkeregistret etter denne lov av dem eller den som har foreldremakten, eller disse må gi sitt samtykke til meldingen.

Nekter folkeregisterføreren å anta en melding eller mener noen som berøres av en godtatt melding at den burde vært avvist, kan spørsmålet bringes inn for vedkommende departement.

§ 20.

Det som er bestemt i § 19, gjelder tilsvarende ved søknad om navnebevilling. I særlige tilfelle kan bevilling gis selv om det ikke foreligger samtykke fra dem eller den som har foreldremakten.

27 §.

Den som förvärvat förnamn må, om särskilda skäl äro, efter ansökan erhålla ytterligare ett förnamn.

Där synnerliga skäl äro, må den som förvärvat förnamn i stället för detta efter ansökan erhålla annat förnamn.

32 §.

För den som står under annans vårdnad och ej fyllt aderton år göres anmälan eller ansökan av vårdnadshavaren.

(Se 33 § 1 mom. nedanför).

17 §.

Ansökan om släktnamn må, där hustru förvärvat mannens namn, bifallas endast om den göres av makarna gemensamt.

Ansökan av en av makarna må dock bifallas, om synnerliga skäl äro.

Navnebeskyttelse.

Kap. 5. Forskellige bestemmelser.

§ 19.

Den, der benytter et ham ikke tilkommende slægtsnavn som sit, straffes med bøde. Påtale finder kun sted, når nogen forurettet begærer det, eller hvis almene hensyn kræver det.

Søgsmål.

Stk. 2. Den, der kan godtgøre, at en anden uberettiget benytter hans slægtsnavn, eller et slægtsnavn, der har en sådan lighed hermed, at forveksling let kan ske, kan ved

§ 21.

Om meddelt navnebevilling skal det: på offentlig bekostning rykkes inn melding i Norsk lysingsblad. Kunngjøring kan unnlates når særlige grunner taler for det. Navneendringen skal også føres inn i fødselsregistret og de andre registre som departementet bestemmer.

Departementet kan bestemme at kunngjøring skal finne sted i andre tilfelle og gi regler om kunngjøringsmåten.

§ 22.

Innen 3 måneder etter at bevilling er kunngjort, kan departementet til bakekalle den, når det opplyses omstendigheter som viser at bevillingen ikke burde vært gitt. Er endringen foranlediget av klage, er det nok at klagen er innsendt innen 3 måneder. Det tilsvarende gjelder for samtykke etter § 12 fjerde ledd, § 13 og § 17 tredje ledd.

Kapitel V.

Forskjellige bestemmelser.

§ 24.

Uten hjemmel i denne lov må ingen endre navn eller navnets skrivemåte eller anta noe navn.

(Se norsk straffelov § 337.)

§ 23.

Den som uberettiget antar eller bruker et navn, kan fradømmes navnet etter søksmål fra en hvis rett er krenket. Tilsvarende

(Se 35 § nedenfor),

33 §.

1 mom. Envar vars rätt därav beröres må söka ändring i pastors beslut genom besvär hos namnmyndigheten. Besvären skola vara dit inkomna inom tre veckor från det klaganden fått kännedom om beslutet.

2 mom. Talan mot namnmyndighetens beslut i ansökningsärende eller i ärende, som enligt 1 mom. dragits under dess prövning, må av envar vars rätt därav beröres fullföljas hos Konungen genom besvär, vilka skola vara till namnmyndigheten inkomna inom tre veckor från det klaganden fått del av beslutet eller detta kungjorts.

3 mom. Har namnmyndigheten bifallit ansökan om erhållande av släktnamn eller förnamn, må före besvärstidens utgång beslutet på hemställan av sökanden återkallas.

1. Om namnrätt och namnplikt.

! o

Släktnamn och förnamn tillkommer svensk medborgare enligt vad i denna lag stadgas.

Envar är, där annat ej följer av lag eller sedvänja, pliktig att bära honom tillkommande namn.

Om skydd för egenartat släktnamn.

23 §.

Har någon förvärvat egenartat släktnamn, må annan bära samma eller därmed

DANSK TEKST

dom få den anden forpligtet til at ophøre med brugen af slægtsnavnet.

gjelder ved endring av navnets skrivemåte.

Mener noen at hans rett er krenket ved en bevilling etter denne lov, må søksmålet reises innen 5 år fra kunngjøringsdagen. Fristen gjelder også i andre tilfelle når departementet har truffet bestemmelse i samsvar med § 21 annet ledd.

lätt förväxlingsbart namn endast om han och hans släkt av ålder enligt ortens sed burit detta såsom tillnamn eller om han eljest äger rätt därtill enligt denna lag.

Ej må någon till men för den som förvärvat egenartat släktnamn använda med detta lätt förväxlingsbar firma eller eljest vid utövning av näring eller yrke använda med namnet lätt förväxlingsbart varumärke eller annat kännetecken. Lika med firma anses beteckning för stiftelse, ideell förening eller därmed likställd sammanlutning.

Släktnamn anses såsom egenartat, om det är ägnat att utmärka tillhörighet till viss släkt.

24 §.

Gör någon intrång i den rätt till släktnamn, som enligt 23 § tillkommer annan, och förklaras han i anledning därav oberrättigad att bära namnet eller att använda beteckningen, vare han, om han insett eller bort inse att hans förfarande länder namnhavaren till men, pliktig att till denne utgiva ersättning för lidande och annan skada.

34 §.

Twist angående släktnamn instämnes, utom då talan därom föres i mål om äktenskaplig börd, om barns egenskap av trolovningsbarn eller om äktenskapsskillnad eller i ärende om hävande av adoptivförhållande, till den domstol där den, mot vilken talan väckes, skall svara i tvistemål enligt vad i rättegångsbalken stadgas. Finnes enligt rättegångsbalken icke behörig domstol, väckes talan vid Stockholms rådhusrätt.

Talan som avses i 21 § så ock talan enligt 22 § som föres mot den, vilken enligt 18 § 1 eller 3 mom. förvärvat av annan efter ansökan erhållet släktnamn, må ej väckas senare än fem år efter det beslut i anledning av ansökan vunnit laga kraft.

Talan som avses i 21 § 2 mom. skall föras av myndighet som Konungen bestämmer.

Forskrifter med hensyn **til** loven.

§ 20.

Justitsministeriet bemyndiges **til** at give nærmere regler om lovens gennemførelse.

Stk. 2. Justitsministeriet kan antage sagkyndig bistand i navnesager. Udgifterne afholdes på finansloven.

International navneret.

§ 21.

Navnebevis kan meddeles personer, der er bosat her i riget, eller som er danske statsborgere.

Stk. 2. Der kan indgås overenskomst med fremmed stat om anvendelse af denne lov på her bosatte fremmede statsborgere og på danske statsborgere bosat i udlandet samt om beskyttelse her i landet af slægtsnavne, der er i brug i udlandet.

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

§ 22.

Denne lov, der ikke gælder for Grønland, træder i kraft den . . . . Fra samme tidspunkt ophæves lov nr. 89 af 22. april 1904 om navneforandring og lov nr. 66 af 19. februar 1941 om tillæg til førstnævnte lov samt §§ 49 og 74 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning og § 2 i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab.

§ 29.

Kongen kan gi nærmere regler som er nødvendige til gjennomføring av denne lov.

8 25

Navnebevilling kan meddeles personer som er bosatt her i riket, eller som er norske statsborgere.

Kongen kan inngå overenskomst med fremmed stat om anvendelsen av denne lov på her bosatte fremmede statsborgere og på norske borgere bosatt i utlandet, samt om rettsvern her i landet for slektsnavn som er i bruk i utlandet.

§ 30.

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 31.

Fra denne lovs ikrafttreden endres følgende lover på denne mate:

1. Lov om adopsjon av 2. april 1917, § 11 nytt tredje ledd skal lyde:

Om adoptivbarns navnerett gjelder det som er fastsatt i navnelovgivningen.

§ 27 første ledds tredje punktum oppheves.

§ 27 annet ledds første punktum skal lyde:

I forhold til barnets egne slektninger medfører opphevelse av adoptivforholdet etter § 21 første ledd ingen endringer bortsett fra det som følger av navnelovgivningen.

2. Lov om personnavn av 9. februar 1923.

Oppheves.

35 §.

Nærmere bestemmelser om namnmynligheten samt om handläggning av namn-ærenden meddelas av Konungen.

V. Om utlännings rätt til namn.

36 §.

Lika med svensk medborgare anses utlänning som erhållit bosättningstillstånd i riket samt utländsk kvinna vilken efter äktenskap med svensk man tager stadigvarande hemvist här i riket.

Konungen äger efter avtal med främmande stat förordna, att denna lag skall tillämpas å den andra statens här i riket bosatta medborgare ävensom att i lagen upptagna bestämmelser till skydd för släktnamn skola gälla i den främmande staten inhemskt namn.

VI. Övergångsbestämmelser.

37 §.

Denna lag träder i kraft den 1. januari 1962.

38 §.

Genom denna lag upphävas, med den begränsning som nedan stadgas:

5. kap. 15 §, 10 kap. 8 § och 11 kap.

31 § giftermålsbalken;

5. kap. 2 och 3 §§ föräldrabalken;

förordningen den 5 december 1901 angående antagande av släktnamn;

17 § folkbokföringsförordningen den 28. juni 1946;

så och vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till författningsrum som ersatts genom bestämmelse i denna lag skall denna i stället tillämpas.

Specielle bestemmelser i det norske udkast.

39 §.

1 mom. Släktnamn vilket vid denna lags ikraftträdande finnes för någon antecknat i kyrkobok tillkommer denne, som om han förvärvat namnet enligt denna lag.

2 mom. Den som vid denna lags ikraftträdande saknar släktnamn äger att inom två år antaga sådant enligt bestämmelserna i 1 § punkt 3. Kungl. förordningen den 5 december 1901 angående antagande av släktnamn. Har han ej inom sagda tid förvärvat släktnamn, skall det tillnamn, under vilket han är i kyrkobok antecknad, tillkomma honom såsom släktnamn enligt denna lag.

Kvinna som ingått äktenskap innan denna lag trätt i kraft äger att inom två år efter anmälan återtaga släktnamn, som tillkom henne före äktenskapet.

3 mom. Vad i 1 och 2 mom. stadgas om rätt till släktnamn gäller ej, där enligt äldre rätt förbud att bära i kyrkobok antecknat släktnamn kunnat meddelas samt talan här om anhängiggöres inom fem år från det lagen trätt i kraft eller från den senare dag, då namnet antecknats såsom släktnamn.

40 §.

Skall någon enligt denna lag förvärva annans släktnamn och saknar denne sådant, men finnes för honom i kyrkobok antecknat tillnamn, gäller förvärvet under den i 39 § 2 mom. angivna övergångstiden detta namn. För den som sålunda förvärvat tillnamn gäller vad i anförda lagrum säges.

§ 26.

Den som mangler slektsnavn kan som etternavn bruke :

1. farsnavn, som inneholder farens eneste eller stadig brukte fornavn med en endelse som angir avstamning,
2. det farsnavn som noen av hans foreldre har brakt som etternavn,
3. navnet på et gårdsbruk eller en plass som han selv eller noen av hans foreldre eier og har eid i minst 5 år, eller navnet: på

et gårdsbruk eller en plass som han selv eller noen av hans foreldre bruker, såfremt bruksretten er stiftet for levetid eller bruken har vart i minst 20 år.

§ 27.

For barn som ikke har ervervet slektsnavn ved fødselen, må det antas et slektsnavn når fødselen blir meldt. Som slektsnavn kan da velges et navn som barnet eller noen av dets foreldre kunne bruke som etternavn etter § 26.

Det anmeldte slektsnavn kan, inntil barnet fyller 18 år, ved melding til folkeregistret byttes om med et annet av de navn som er nevnt i § 26. Det som er bestemt i § 19 kommer tilsvarende til anvendelse.

§ 28.

1. Hvis noen fra før 9. februar 1923 og etter sitt fylte 18 år i god tro har brakt et navn som slektsnavn i 20 år, uten at sak har vært reist for å få ham fradømt navnet, er dette å anse som hans rette slektsnavn. I de 20 år medregnes den tid da navnet har vært i bruk av hans far og etter ham av moren eller søsken over 18 år. For enkes vedkommende medregnes også den tid da navnet har vært brukt av hennes mann før ekteskapet ble inngått.

2. Når noen på lovlig mate har tatt i bruk et etternavn som nevnt i § 26 nr. 3 og har brukt det i 20 år, er dette å anse som hans slektsnavn, selv om hans egen eller foreldrenes eiendomsrett eller bruksrett er opphørt, såfremt hans eller foreldrenes eiendomsrett har vart i minst 5 år eller bruksretten i minst 20 år.

Bilag.

P.M.

I den betænkning, som den af justitsministeriet under 4. maj 1898 nedsatte kommission, bestående af professor, dr. theol. *Fredrik Nielsen*, docent, dr. phil. *Axel Orlík* og professor, dr. juir. *Johannes C. H. R. Steenstrup*, afgav i 1899, og som samme år blev udgivet under titlen »Dansk Navneskik« bringer kapitel V (s. 107-20) en redegørelse for familienavnenes historiske udvikling.

Der vil ikke være anledning til en gentagelse her af denne fremstilling, hvis hovedtræk er dette, at familienavne-skikken (i modsætning til tilnavne-skikken) er et oprindeligt overklassefænomen (adelen, fremmet ved Frederik I's åbne brev af 1526), dernæst efter reformationen i stigende grad noget for de akademisk dannede specielt, for endelig i det 17de århundrede at blive et almindeligt borger-fænomen - typisk for bysamfundet, men stadig således, at det er den socialt bedre stillede del af befolkningen, som interesserer sig for familienavnet. Bysamfundets (og da i første række Københavns og de større købstæders) antagelse af familienavne finder sted dels under påvirkning fra universitetsuddannede kredse, dels fra de talrige fremmede, især tyske indvandrere såvel af købmands- som af håndværkerstand. Man kan regne med, at den væsentlige del af embedsstanden og den socialt bedre stillede del af borgerstanden (såvel handelsfolk som håndværkere) fra omkring 1700 fører familienavne — ifølge »Dansk Navneskik« hyppigst landsbynavne i hjemlig eller fremmed sprogform. »At tage sin Mødreneslægts Efternavn er almindeligt, ligeledes at Børn benævnes efter deres Faders første Kone, og lignende«. Betænkningen fastslår derefter, at denne navnedannelse standser omkring 1750; fra

dette tidspunkt arves familienavnet på mandssiden og optagelse fra mødreneslægten bliver en undtagelse. Samtidig sætter den bevægelse ind, som er årsagen til hele navnemiseringen: patronymerne mister deres oprindelige karakter og bliver arvelige.

Den undersøgelse, der her skal gøres rede for, kan på de afgørende punkter kun bekræfte det resultat, kommissionen af 1898 nåede til på dette område; i enkeltheder kan billedet uddybes, og det kan påvises, at navneskifte faktisk må siges at have været lige så hyppigt som navne-antagelse.

Det foreliggende materiale er vel ikke særlig stort, idet det kun omfatter 77 slægter, men udvalget må skønne over, hvorvidt der vil være anledning til dyberegående undersøgelser. I det foreliggende tilfælde er de af undertegnede udarbejdede slægtsartikler i Dansk Biografisk Leksikon I—XXVII (1933-44) fuldstændigt gennemgået; det drejer sig om ca. 600 slægtsartikler, hvoraf en væsentlig del behandler to eller flere slægter med samme navn. Materialet er suppleret med nogle enkelte helt tilfældige notater fra den genealogiske litteratur. Det bemærkes, at der er set bort fra illegitime familieforhold.

I det medfølgende underbilag er materialet opstillet i tre grupper:

- I. Eksempler på antagelse af moderens eller en fjernere slægtnings familienavn.
- II. Eksempler på antagelse af forskelligt slægtsnavn inden for samme mandstamme.
- III. Eksempler på navneskifte i mandstammer med faste eller vekslende familienavne.

I. Den første gruppe er langt den største og opviser 54 eksempler på antagelse af moderens eller en fjernere slægtnings familienavn :

a : Eksempler på antagelse af moderens navn, hvor faderen intet familienavn har, er slægterne : *Arendrup, Barfod, Bay, Brandt, Bruun II, Bøgh, Fabricius, Friis III, Grüner, Grøn, Klein, Kraft I, Monrad I, Monrad II, Reenberg, Schøning I, Schultz, Seidelin I, Storm, Stub, Svaning, Torr, Wandel, Winding* og *Vogt*.

b : Eksempler på antagelse af moderens familienavn på trods af, at faderen fører et sådant, udviser slægterne: *Borch, Bruun I, Engehtoft, Friis II, Kraft II, Krarup, Meyer, Muus, Ostefeld (?), Paludan, Schøning II, Seidelin II, Thura, Vibe* og *Worm*.

c : Eksempler på antagelse af fjernere slægtnings eller uvedkommendes navn :

1. hvor ingen af forældrene fører familienavn : *Bornemann* (farfader har familienavn, opkald efter person udenfor slægten), *Hage* (farmoders familienavn), *Koch* (opkald efter moders morbroder), *Krog* (efter plejefader), *Lerche* (efter moderens 1. mand).
2. hvor faderen fører familienavn : *Blicher* (mormoders søsters mand), *Friis I* (moderens 1. mand), *Jerndorff* (moderens 1. mand), *Pontoppidan* (farmoderens fætre), *Rosenstand* (farmoderens familienavn).
3. hvor moderen fører familienavn: *Le t h* (moderens 1. mand), *Rostrup* (faderens 1. hustru), *Vahl* (opkaldelse efter mormoderens broder).
4. hvor begge forældre fører familienavn : *Reesen* (mormoders familienavn).

II. Den anden gruppe omfatter 12 forskellige mandsstammer, i hvilke to eller flere familienavne er antaget. Det drejer sig om : a : 2 forskellige navne i slægterne : *Brønnum* (oprindeligt Brøndum)- *Scaveni-*

us, Fønnesbech-Tvermoes, Gade-Kierkegaard, Hauberg-Møller, Kiærsgaard-Willemoes, Lodberg-Rottbøll, Munch-Vinding, Munthe-Munthe af Morgenstjerne, de Poulsson-Taulov og *Steenstrup-Vogelius*. b: 3 forskellige navne i slægterne : *Buchtrup-Sanne-Müller* og *Møller-Schytte-Schytz*.

III. Den tredje gruppe omfatter dels slægter, som efter at have ført eet fast familienavn skifter over til et andet, dels sådanne som har ført vekslende familienavne, før et bestemt navn fastholdes. Det drejer sig om følgende :

a : fast familienavn ombyttes med et andet : *Treschow* (2 generationer) ombyttes med *Lund* (fødeby) ; *Brun* (4 generationer) med *Rørdam* (fødested), *Egeriis* (2 generationer) med *Steenbuch* (opkald uden for familien), *Bøgvad* (3 (muligvis 5) generationer) med *Thaulow* (fødested) (efter een generation med patronymikon).

b : hvor der føres vekslende familienavne : 1. *Glud* (fødested) (fra *Smed* (Smith) (professionsnavn), patronymikon og *Jelling* (fødested) ; 2. *Svane* (moderens navn) (fra *Staby* (fødested) og *Rib er* (fødested); 3. *Moth* af 1698) (moderens slægtsnavn) (fra *Kjærulf, Skriver* (profession), *Hals* (fødested) og *Aalborg* (fødested). (DAA 1958—59).

Det vil med støtte i den forrige kommissions grundige undersøgelser, der bekræftes af de ovenfor anførte stikprøver, slås fast, at det i det 17de og i den væsentligste del af det 18de århundrede var en overordentlig hyppig foreteelse, at en børneflokk tog deres moders eller andre fjernere, hyppigt kognatiske, slægters navne. Undersøgelsen her vil have vist, at den omstændighed, at faderen fører et familienavn, ikke forhindrer en optagelse af moderens navn, men at et sådant navneskifte må karakteriseres som almindeligt, uanset at det oprindelige navn har været ført i flere generationer.

Albert Fabritius.

I.

Eksempler på antagelse af moderens eller en fjernere slægtnings familienavn.

Arendrup

Asmus Lorentzen (1599-1678), købmand i Flensborg, g. m. Marie Petersdatter Arendrup - søn Lorentz Asmussen Arendrup, i hvis agnatiske descendens navnet arves. (Patriciske Slægter II).

Barjod

Borgmester i Assens Hans Pedersen, g. m. Else Cathrine Barfod (1700-76) - alle børn tager moderens slægtsnavn.

Bay

Borger i Randers Niels Nielsen, g. m. Maren Andersdatter Bay — alle børn tager moderens slægtsnavn (17de årh.). (Arkiv for Genealogi og Heraldik II-III).

Blicher

Didrik Blicher, g. m. NN Hansdatter - hendes søster Mette Hansdatter var mormoder til præsten i Bælum Jens Nielsen Horsens (1639-86)'s hustru - deres børn antog navnet Blicher efter deres mormoders søsters mand.

Borch

Ole Andersen Kabbel (1629-98), købmand i Lemvig, hvis fader også førte navnet Kabbel, g. m. Kirsten Clausdatter Borch — børnene antog moderens navn.

Bornemann

Sognepræst i Nørresundby Kjeld Nielsen Mule (1643-1723) havde sønnen Henrik Kjeldsen (der var opkaldt efter Henrik Bornemann); hans søn var Kjeld Nicolaj Bornemann (1735-96).

Brandt

Lands- og tingskriver på Als Claus Petersen, g. 1592 m. Marina Brandt - børnene antog moderens slægtsnavn.

Bruun I

Iver Hansen Tjufkjær, g. 1657 m. Gye Hansdatter Bruun — stamforældre til slægten Bruun (fra Fredericia).

Bruun II

Borgmester på Christianshavn Jacob Madsen, g. m. Karen Eilersdatter Bruun (1591-1674) - børnene optog moderens slægtsnavn.

Bøgh

Rasmus Olsen til Rosenlund, g. m. Frederica Bøgh (f. 1765) — børnene antog moderens navn (Erik Bøgghs slægt).

Engelstoft

Niels Lassen Thorning, g. m. Ingeborg Marie Engelstoft (1777-1832) - børnene antog moderens navn.

Fabricius

Købmand i Tønder Carsten Jensen, g. m. Gude Schmidt - sønnen sognepræst i Løjt Johan Christian Fabricius (1624-86) latiniserede moderens tyske professionsnavn.

Friis I

Rådmand i Ribe Niels Hansen Griisbech (1549-1618), g. m. Kirsten Christensdatter, der var enke efter Christen Friis - børnene tog navn efter moderens første mand.

Friis II

Blandt børnene var lektor i Ribe Christen Nielsen Friis, hvis datter Ingeborg Friis var g. m. borgmester Morten Lassen Hillerup – deres børn antog navnet Friis efter moderen.

Friis III

Guldsmed Børge Jacobsen (1695-1760) var g. m. NN Friis - børnene antog moderens navn.

Grimer

Provst i Nannestad Jens Mogensen (1641-1721) var g. m. en datter af Frederik Grüner - børnene antog moderens navn.

Grøn

Farver og brygger i Holstebro Anders Hansen (d. 1752) var g. m. Dorthea Linde Grøn (1688-1764) - børnene antog moderens navn.

Hage

Skipper og handelsmand i Stege Jens Knudsen var g. m. Anna Jensdatter Hagge. Deres søn Jens Jensen (1689-1736) var fader til købmand i Stege Johannes Jensen Hage, der altså antog farmoderens navn.

Jerndorff

Degn i Næraa Mads Lund var g. m. NN, der var enke efter degnen Peder Jerndorff — børnene tog navn efter moderens første mand.

Klein

Købmand i Odense Peder Jacobsen (1570-1651) var g. m. Marine Andersdatter Klyn – børnene antog moderens navn i formen Klein.

Koch

Boelsmand i Vinderup, Tyrstrup sg., Hans Thielsen var fader til skolelærer og degn i Fjeldstrup Jeppe Hansen Koch (1690-1776), der fik navnet ved opkaldelse efter sin moders morbroder gårdejer i Byskov Jeppe Hansen Koch.

Kraft I

Provst i Enebak Jens Andersen var g. m. Anna Kraft, datter af sognepræst ved St. Petri kirke i København Hans Kraft (d. ca. 1632) – deres børn antog moderens navn.

Kraft II

Blandt børnene var Kirsten Jensdatter Kraft, g. m. Peder Evensen Løjten, hvis børn ligeledes antog moderens navn.

Krarup

Hans Thomsen Lange (ca. 1665-99) var g. m. Inger Hansdatter Krarup — børnene antog moderens navn.

Krog

Købmand i Trondhjem Ove Gerlovsen havde sønnen provst Peder Offesen, der antog navnet Krog efter sin plejefader biskop Peder Krog.

Lerche

Peder Nielsen (1583-1638) var g. m. Sidsel Knudsdatter, enke efter Mads Lerche — børnene tog navn efter moderens første mand.

Leth

Sognepræst Bagge Nielsen (d. 1748) var g. m. Judithe Christensdatter Langemack, der var enke efter Jørgen Leth - børnene tog navn efter moderens første mand.

Meyer

Købmand i Trondhjem Ove Gerløvsen von Nettelhorst (1687-1736) var g. m. Salome Meyer. - Sønnen sognepræst Edvard Offesen Meyer (fader til Ove Gerløv Meyer) tog moderens navn.

Monrad I

Sognepræst i Aastrup Jørgen Lauridsen (d. 1675) var g. m. Anna Monrad - børnene tog moderens navn.

Monrad II

Kapellan i Assens Jørgen Marcussen (d. 1683) var g. m. Elisabeth Monrad - børnene tog moderens navn.

Muus

Brygger i København Jacob Riis var g. m. Anne Nielsdatter Muus - børnene tog moderens navn.

Ostenfeld

Provst i Viborg Christen Eriksen (Frisenberg) (1646—1711) var g. m. Anne Ostenfeldt - børnene tog moderens navn.

Paludan

Sognepræst i Lunde og Outrup Niels Laritsen Rindom (d. 1676) var g. m. Elisabeth Hansdatter Paludan — børnene tog moderens navn.

Pontoppidan

Laurids Jespersen (1522-1604), sognepræst i Espe og Vantinge var fader til Anne Lauridsdatter, der var g. m. Erik Knudsen på Brobyværk, hvis børn kaldte sig Pontoppidan, latiniseret af Broby (ældre slægt). — Anne Lau ridsdatters broder Hans Lauridsen (1560-1619) var fader til Pernille Hansdatter, hvis søn med Hans Mikkelsen Dines Hansen Langeland var stamfader til den yngre slægt Pontoppidan. Dines Hansens Langelands børn tog altså navn efter deres farmoders fætre.

Reenberg

Christen Laursen (d. 1616) var g. m. Kirsten Clausdatter Renior-børnene dannede navnet på grundlag af moderens familienavn.

Reesen

Købmand i Nyborg Knud Jensen Schiødt var g. m. Margrethe Resen — deres datter Mette Johanne Knudsdatter Schiødt var g. m. muremester Lauritz Sundby, hvis søn var kobbersmed i Kalundborg Lauritz Johannes Reesen (1812—85), der altså fik mormoderens slægtsnavn på trods af at begge forældre hver havde deres navn.

Rosenstand

Niels Jacobsen Haverslev var g. m. Christiane Magdalene Rosenstand — sønnen

sognepræst i Rødding hed Peder Rosenstand Haverslev (1721-66), hans børn tog faderens mellemnavn (farmoderens familienavn).

Rostrup

Købmand i Nakskov Jesper Hansen (d. 1738) var g. 1. m. Anna Rostorph, 2. m. Barbara Maria Kruckius — hans børn af 2. ægteskab tog navn efter faderens første hustru.

Schøning I

Sognepræst i Vaagen (Norge) Elias Schøning (fra Æbeltoft) var fader til Apollonia Schøning (1694-1784), hvis børn med Oluf Hartvigsen tog moderens navn (Grotøyslægten).

Schøning II

Apollonia's broder Andreas Schøning var fader til Anne Schøning, hvis søn i ægteskab med Oluf Woll hed Andreas Woll Schøning (den danske slægt).

Schultz

Købmand i Hjørring Peder Isaksen (d. 1795) var g. m. NN Andreasdatter Schultz — børnene tog moderens navn.

Seidelin I

Købmand i Helsingør Hans Jørgensen (d. 1639) var g. m. NN Mikkelsdatter Seidel — børnene tog moderens navn i den tyske femininumform Seidelin.

Seidelin II

Sønneatteren Else Jørgensdatter Seidelin (1670-1737) g. m. sognepræst Andreas Knudsen Thoustrup (1664-1750) - deres børn tog moderens navn.

Storm

Sognepræst i Egtved Knud Nielsen (1703-74) var g. m. Karen Pedersdatter Storm - han antog selv hustruens slægtsnavn, der gik videre til børnene.

Stub

Sognepræst i Spydering Hans Lauritzen (1634-95) var g. m. Gunild Stub – nogle af børnene tog moderens navn.

Svaning

Rådmand i Ribe Jens Laugesen var g. m. Dorthé Svane (f. 1561) - sønnen den bekendte præst og historiker Hans Jensen Svaning formede navnet: efter moderens.

Thur a

Sognepræst i Nakskov Laurids Mortensen Vedsted (1614-74) var g. m. Margrethe Lauridsdatter Thura - børnene tog moderens navn.

Torm

Jens Henriksen til Østergaard (d. 1713) var g. m. Mette Eriksdatter Torm - børnene tog moderens navn.

Vahl

Martinus Fahl (Vahl) havde en søster, der var moder til Christine Elisabeth Friis (1726-65), hvis søn i ægteskab med købmand i Bergen Henrik Rasmussen (1720-94) var Martin Vahl (1749-1804), der fik navnet Vahl ved opkaldelse efter mormoderens broder.

Wandal

Rådmand i Nyborg Niels Jensen var g. m. Karen Hansdatter Wandal, hvis søn sognepræst i Vindinge Johan Nielsen Wandal (d. 1722) altså tog moderens navn.

Vibe

Rådmand i Middelfart Jens Rasmussen var fader til biskop i Lund Mads Jensen Medelfar (1579-1637) - hans børn i ægteskab med Mette Vibe tog moderens slægtsnavn.

Winding

Forpagter på Ørslev Albert Sørensen (1650-1724) var g. m. Maren Andersdatter Winding — børnene tog moderens navn.

Vogt

Købmand og stadskaptajn i Christiania Niels Michelsen (1678-1722) var g. m. Eleonora Vogt — børnene tog moderens navn.

Worm

Provst Christen Sørensen Bagge (1700-72) var g. m. Margarethe Benedicte Worm - deres søn var professor Oluf Worm (1757-1830).

II

Eksempler på antagelse af forskelligt slægtsnavn indenfor samme mandsstamme.

Brønnum-Scavenius

Christen Jensen Brøndum (ca. 1670-1741) var fader til Anders Christensen Brønnum — hvis efterslægt beholdt navnet Brønnum — og til Peder Christensen Brøndum (f. 1702), hvis søn Jacob Brønnum Scavenius (1749-1820) blev adlet med det latiniserede stednavn (af Skagen).

Buehtrup-Sanne-Müller

Jens NN havde tre sønner, købmand i Aarhus Hans Jensen Buchtrup, købmand i Æbeltoft Søren Jensen Buchtrup (1678-1731) og Laurids Jensen, af hvis sønnesøner to kaldte sig Sanne og en tog navnet Müller efter sin stedfader (Uddevallasläkten Sanne, Upsala 1952).

Fonnesbech-Tvermoes

Fæster af Fonnesbækgaard i Ikast Christen Andersen (1663-1748) var fader til fæster i Tvermose Mads Christensen (d. 1751), hvis børn kaldte sig Tvermoes, og til Anders Christensen (1714-99), hvis børn tog navnet Fonnesbech.

Gade-Kierkegaard

Christen Jespersen Kierkegaard (ca. 1673-1749) havde to sønner Anders Christensen Gade (1715-83) og Peder Christensen Kierkegaard (1712-99) - begge navne videreførtes af den respektive descendens.

Hauberg-Møller

Møller i Snesere Svend Hansen (ca. 1687-1749) var fader til møller i Hellested Christian Svendsen Hauberg (1723-65), hvis efterslægt beholdt dette navn, og til møller i Roskilde Hans Svendsen (1716-96), hvis børn tog navnet Møller.

Kiærgaard-Willemoes

Christen Christensen Willemoes (ca. 1689-1746), hvis fader havde taget navnet efter sit fødested Villemose i Vejrum, var fader til ejer af Abildgaard Mads Christensen Willemoes (ca. 1734-97), hvis børn antog navnet Kiærgaard, og til amtsforvalter i Odense Christen Christensen Willemoes (1736-1818), hvis børn beholdt; navnet Willemoes.

Lodberg-Rottbøll

Bonde i Lodbjerg Christen Jensen var fader til Jens Christensen — hvis søn var biskop Christen Jensen Lodberg (1625-93), der videregav dette navn til sine børn - og til Michel Christensen, hvis søn Christen Michelsen sad på Rottbøll - hans sønebørn antog dette navn.

Munch-Vinding

Borger i Kolding Poul Jensen (ca. 1509-72) var fader til borgmester i København Iver Poulsen (1557-1622) - hvis efterslægt antog navnet Munch - og til rådmand i Kolding Jens Poulsen; dennes søn Poul Jensen Kolding var sognepræst i Vindinge, efter hvilket stednavn hans børn antog navnet Vinding.

Munthe-Munthe af Morgenstjerne

Christopher Gertsen Morgenstjerne var g. m. Birgitte Munthe. Deres tre sønner Ludvig (1657-1708), stamfader til en slægt Munthe, Gerhard (1671-1729) og Otto (1659-1733) antog alle moderens navn. Otto's søn Bredo kaldte sig Munthe af Morgenstjerne.

Møller-Schytte-Schytz.

Møller i Svendborg Jeppe Eggertsen (ca. 1729-80) havde sønnerne Andreas Schytte (1749-1822) - hvis efterslægt kaldte sig Schytz - og Jacob Møller (1776-1839), hvis børn beholdt navnet Møller.

de Poulson-Taulov

Sognepræst i Taulov Bertel Iversen (d. 1626) var fader til rådmand i Kolding Poul Bertelsen - hvis efterslægt er den adlede familie de Poulson — og til Jørgen Bertelsen Taulov (1606-80), hvis efterslægt beholdt navnet Taulov.

Steenstrup-Vogelius

Borgmester i Sæby Mikkelt Sørensen Riber (d. 1587) var fader til rådmand i Sæby Christen Mikkelsen Riber (d. tidl. 1642); hans søn Mikkelt Christensen (d. 1662), der ikke førte noget slægtsnavn, var sognepræst i Ugilt og fader til Frans Mikkelsen Vogelius (latinisering af Ugilt) (1640-1702); dennes søn Michael Vogelius var g. m. Magdalene Steenstrup. Af deres børn beholdt nogle navnet Vogelius, medens andre tog moderens navn.

III.

Eksempler på navneskifte i mandsstammer med faste eller vekslende familienavne.

Glud

Sognepræst i Jelling Niels Smed (Smith) (ca. 1510-75) var fader til sognepræst sst. Anders Nielsen (d. ca. 1619) hans søn Søren Andersen Jelling (1590-1681) var sognepræst i Glud — hans børn antog og beholdt dette navn.

Lund

Kommissarieskriver Rasmus Treschow i Lund var fader til sognepræst Jens Rasmussen Lund, der tog navn efter sit fødested.

Moth

Foged i Kjær herred Anders Andersen Kjærulf (1448) var fader til foged Anders Andersen Kjærulf (1470), hvis søn Jens Andersen Kjærulf (1519) var fader til foged i Hals Anders Jensen Skriver (d. 1589). Dennes søn rådmand Jens Andersen Hals (d. 1627) var fader til sognepræst i Slagelse, provst Anders Jensen Aalborg (eller Hals) (1591-1654), hvis søn provst Jens Andersen Hals (d. 1675) var gift med Beate Ingeborg Moth. Børnene antog hendes navn, der siden er ført af slægten.

Rørdam

Slægten udspringer fra sognepræst i Stovby Frants Madsen Brun, de følgende

tre generationer var alle præster og kaldte sig Brun, den sidste var sognepræst i Rørby Niels Holgersen Brun (1658-1707), hvis børn dannede navnet Rørdam efter deres fødeby.

Steenbuch

Augustinus Laursen Egeriis, hosekræmmer, hvis fader også førte navnet Egeriis, kaldte sin søn Hans Steenbuch efter professoren af samme, navn — efterslægten beholdt navnet Steenbuch.

Svane

Borger i Ribe Oluf Staby (d. før 1573) var fader til borgmester i Horsens Hans Olufsen Riber (d. 1615), der var gift med Anna Svane — børnene tog moderens navn.

Thaulow

Borgmester i Kolding Niels Andersen Bøgvad (d. 1611), hvis fader og bedstefader muligvis også førte navnet Bøgvad, var farfader til borgmester i Kolding Søren Andersen Bøgvad (d. 1646) — hans søn var sognepræst i Taulov Henrik Sørensen (kun patronymet), hvis børn antog navnet Thaulow.

Lov om navneforandring.

(lov nr. 89 af 22. april 1904).

§ 1.

Enhver myndig Mand eller Kvinde, der har Indfødsret og er dansk Undersaat, kan ved Bevis, der udfærdiges af Øvrigheden (i København Overpræsidenten, andetsteds vedkommende Politimester), vinde Hjemmel til at antage nyt Slægtnavn i Stedet for eller ved Siden af det ham eller hende hidtil tilkommende. En mindreaarig maa dog have Samtykke fra den af Forældrene, som, før vedkommende fyldte 18 Aar, har haft Forældremyndigheden. Af Ægtefæller, hvis Ægteskab ikke er endelig opløst, kan Retten kun udøves, naar begge Ægtefæller ere enige derom.

Flere Søskende kunne indgive Begæring i Fællesskab om et fælles Slægtnavn.

For Personer, som have Børn, der lovligt bære deres Navn, skal Navneforandringen tillige omfatte disse, hvis de ere under 18 Aar og undergivne vedkommendes Forældremyndighed; ere de over 18 Aar, kan den omfatte dem, for saa vidt de før det 18de Aar vare vedkommendes Forældremyndighed undergivne og selv samtykke.

En Fader eller Moder kan under de oven anførte Betingelser begære Navneforandring for sine Børn uden selv at forandre Navn. Saadan Navneforandring skal omfatte samtlige den paagældendes Forældremyndighed undergivne Børn. Have Ægtefællerne foretaget saadan Navneforandring for deres Fællesbørn, skal samme Navn tillægges de senere i Ægteskabet fødte børn.

iVdgang til Navneforandring ved Øvrighedsbevis kan kun benyttes een Gang.

§ 2.

Undtagne fra de Slægtnavne, der i Henhold til § 1 kunne antages, ere:

a) Slægtnavne, der retlig tilkomme andre Personer, som ere danske Undersaatte, for saa vidt vedkommende eller dennes Værge ved en til Justitsministeriet inden den 1. juli 1905 indgiven skriftlig Anmeldelse har forbeholdt Navnet.

Under »Slægtnavne« indbefattes saavel enkelte Navne som sammensatte Navne og disses Bestanddele.

b) Slægtnavne, der erhverves efter den 1. Juli 1905, naar de ere blevne optagne i den i § 3 ommeldte Navnefortegnelse eller Tillæg til denne.

c) Navne, som have været baarne af Personer, der have gjort sig fortjente af Fædrelandet, og som ikke ere almindelige Slægtnavne.

d) Navne paa faste Ejendomme, der ligge i Kongeriget og tilhøre danske Undersaatte, under Betingelse af, at Ejendommen i mindst 20 Aar har været almindelig kendt i Egnen under det paagældende Navn, og at dette af Ejeren eller dennes Værge er forbeholdt ved Anmeldelse til Justitsministeriet, overensstemmende med Litra a. Saadant Forbehold kan dog, naar Anmelderen ejer flere faste Ejendomme, kun tages for en af disse og har i intet Tilfælde Gyldighed over for Ejeren af en Ejendom, der i mindst 20 Aar har været almindelig kendt i den paagældende Egn under samme Navn som det anmeldte.

e) Navne, som skønnes enten ikke at være stemmende med dansk Sprogton eller at være upassende eller ikke at adskille sig tilstrækkeligt fra de under Litra a.-d. nævnte.

Justitsministeriet afgør endelig, hvorvidt de i Litra a. og d. omhandlede Anmeldelser fyldestgøre de foreskrevne Betingelser. I

Henseende til Afgørelse af de i Henhold til Litra c og e opstaaende Spørgsmaal kan Ministeriet antage sagkyndig Bistand; de hertil medgaaende Udgifter afholdes gennem Bevilling paa Finansloven.

§ 3.

Over de Navne, som i Henhold til § 2 a, c og d ikke ere Genstand for Tilegnelse, lader Justitsministeriet trykke en Fortegnelse, til hvilken der mindst en Gang aarlig udgives Tillæg, hvori Slægtnavne, der faas ved Øvrighedsbevis eller kongelig Bevilling, optages. Fortegnelsen og Tillægene skulle kunne faas til Købs i Boghandelen for en af Justitsministeriet fastsat Betaling.

Listen over de under § 2 Litra c omhandlede Navne bliver dog kun at betragte som en Vejledning. Skønner vedkommende Embedsmand, at et ikke deri medtaget Navn, der begæres, efter de samme Grundsatninger, som ere fulgte i Fortegnelsen, ikke burde være Genstand for Tilegnelse, bliver Spørgsmaalet om Navneforandringens Tilstedelighed at forelægge Justitsministeriet til Afgørelse. Det samme gælder med Hensyn til de Tvivl, som maatte opstaa med Hensyn til de øvrige i § 2 omhandlede Navne.

§ 4

Begæring om Navneforandring indgives til Øvrigheden paa det Sted, hvor paagældende — eller, hvis Begæringen omfatter flere, en af dem - er bosat. Begæringen, der ikke er stempelpligtig, skal foreligge skriftlig og indeholde Erklæring om, at vedkommende ikke tidligere har faaet Bevis for Navneforandring udfærdiget. Den skal, for alle paagældendes Vedkommende, være ledsaget af Daabsattester eller de Attester, som i Medfør af Lovgivningen træde i disses Sted, og, for saa vidt vedkommende er optagen i Rullen (Lægcis- eller Sørullen), af Oplysning om hans Stilling i denne.

Naar Betingelserne for den søgte Navneforandring ere til Stede, udfærdiger vedkommende Embedsmand et Bevis paa ustemplet Papir i Overensstemmelse med

en af Justitsministeriet fastsat Forskrift. For Beviset betales en Afgift af 4 Kr.; dog bliver Afgift ikke at betale, naar det af myndige Personer ikke angaar mere end een og dennes Ægtefælle, og naar derhos den paagældendes Uformuenhed er godtgjort, og der ikke allerede uformuenhed paa det samme Navn er udfærdiget et Bevis, paa hvilket han eller hun i Henhold til Reglerne i § 1 kunde have været optaget. Afgiften tilfalder vedkommende Embedsmand uden Afdrag i Lønningen. Om de udfærdigede Beviser gøres Indberetning til Justitsministeriet efter de af dette foreskrevne nærmere Regler.

Begæring fra Personer, som ere bosatte i Udlandet, indgives til Justitsministeriet, som udfærdiger Navnebeviset; Afgiften tilfalder Statskassen.

§ 5

Den fraskilte Hustru, som vil genoptage det hende som ugift tilkommende Slægtnavn, har Ret til at faa et Bevis i saa Henseende udfærdiget overensstemmende med Reglerne i § 4. Denne Navneforandring kan omfatte Hustruens Børn, hvis de ere under 18 Aar og undergivne hendes Forældremyndighed; ere de over 18 Aar, kan den omfatte dem, for saa vidt de før det 18de Aar vare hendes Forældremyndighed undergivne og selv samtykke; i begge Tilfælde kræves derhos Samtykke af hendes Forældre og Søsken, for saa vidt disse bo i Kongeriget.

§ 6.

Navneforandring kan fremdeles ske ved Kongelig Bevilling overensstemmende med de hidtil fulgte Regler.

De, der ønske som Slægtnavn at antage det Tilnavn, hvorunder de selv samt deres Fædre og Bedstefædre paa fædrene eller mødrene Side have været almindelig kendte i den paagældende Egn, kunne, naar de derom, inden 6 Maaneder efter denne Lovs Træden i Kraft, til Justitsministeriet indgive Andragende, som ikke behøver at stemples, forvente at faa dette Tilnavn til-

lagt ved Kongelig Bevilling som Slægtnavn i Stedet for eller ved Siden af deres hidtidige Slægtnavn. Bevillingen meddeles uden Betaling, og uden at de indtil da i Henhold til § 2 indløbne Anmeldelser derfor skulle være til Hinder. Justitsministeriet afgør endelig, hvorvidt saadant Andragende bliver at tage til Følge.

Forandring af Slægtnavn kan med Hensyn til de den paagældende Person vedkommende Retsforhold, der ere opstaaede før Navneforandringen, ikke gøres gældende mod Trediemand, medmindre det bevises, at denne har haft Kundskab om Navneforandringen.

Den, der benytter et ham ikke retlig tilkommende Slægtnavn som sit, straffes med Bøder fra 50 til 200 Kr. til Statskassen.

Hvorefter alle vedkommende sig have. at rette.

Givet paa Amalienborg, den 22de April 1904.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L.S.)

Alberti.

Sagerne behandles som offentlige Politisager.

§ 9.

Det bestemmes ved kongelig Anordning, fra hvilken Dag den ved nærværende Lovs §§ 1–5 aabnede Adgang til Antagelse af Slægtnavn ved Øvrighedsbevis skal indtræde; den ophører, med Undtagelse af den i § 5 omhandlede, naar 10 Aar ere forløbne efter dens Indtræden¹⁾. Lovens § 8 træder i Kraft 1 Aar efter den ved Anordningen bestemte Dag. I øvrigt træder Loven i Kraft den 1. Juli 1904.

§ 10.

Den i Henhold til Anmærkning paa Finansloven ved Kongelig Resolution af 26. Maj 1903 aabnede Adgang til at erhverve Navnebevis udfærdiget af Øvrigheden ophører den 1. Juli 1905.

¹⁾ Jfr. nu lov nr. 66 af 19. februar 1941 om tillæg til lov om navneforandring af 22. april 1904.

Cirkulære til Overpræsidenten i København og samtlige Amtmænd angaaende Behandlingen af Andragender om Navneforandring ved kongelig Bevilling.

Til Vejledning for D'Herrer ved Behandlingen af Andragender om Navneforandring ved kongelig Bevilling skal man henlede Opmærksomheden paa nedenstaaende Regler :

I.

A.

Ethvert Andragende om Navneforandring skal indeholde :

1. Navnene paa samtlige de Personer, der ønskes omfattede af Navneforandringen, med Angivelse af deres Bopæle.

2. Oplysning om, hvorvidt de paagældende er gifte samt, forsaavidt angaar **gifte** Personer og ugifte Kvinder, Oplysning om, hvorvidt de har Børn. Saafremt dette ikke maaatte være Tilfældet, maa det anføres udtrykkeligt.

3. Tydelig Angivelse af det ansøgte Navn og eventuelt af Navne, der ønskes bortkastede.

4. Begrundelse af Andragendet,.

5. For mandlige Andragere Oplysning om Lægdsrullebetegnelse, medmindre de paagældende er slettede af Lægdsrullen.

6. Oplysning om eventuelt tidligere opnaaet Navneforandring samt om, hvorvidt denne er opnaaet ved Bevilling eller Navnebevis.

B.

Andragendet maa underskrives af samtlige Personer over 18 Aar, der ønskes omfattede af Navneforandringen, og disses Hustruer, selv om Ægtefællerne maaatte

være separerede. Forsaavidt angaar Personer under 18 Aar, vil Andragendet være at underskrive af den eller de Personer, der er Indehavere af Forældremyndigheden, eventuelt tillige af deres Værge. Forsaavidt angaar mindreaarige Personer over 18 Aar - bortset fra gifte Kvinder - vil Andragendet tillige være at underskrive af den, der forinden den paagældendes 18. Aar har haft Forældremyndigheden.

Med Hensyn til Personer under 18 Aar, der er født udenfor Ægteskab og navngivne med Faderens Navn, bemærkes, at der saavidt muligt maa tilvejebringes en Erklæring fra Faderen, medmindre han er død eller forsvundet.

C.

Ethvert Andragende om Navneforandring skal ledsages af :

1. Fødselsattester for samtlige de Personer, der ønskes omfattede af Navneforandringen.

2. Vielsesattester for gifte Andragere samt Fødselsattester for de paagældendes Hustruer.

Forsaavidt angaar Andragere, hvis Ægteskab er opløst, uden at de paany er gifte, eller som er separerede, maa Andragendet være ledsaget af Dødsattest for Ægtefællen, Skilsmisse- eller Separationsbevilling eller Udskrift af Skilsmisse- eller Separationsdom.

3. Eventuelt tidligere opnaaet Navnebevilling eller Navnebevis.

4. Eventuelt Tjenestedygtighedspas.

II.

Med Hensyn til de Grunde, paa hvilke Andragende om Navneforandring kan støttes, skal man bemærke følgende:

1. *Navneforandring under Paaberaabelse af Navnehævd.* For at en Person kan paaberaabe sig at have vundet Hævd paa et Familienavn, kræves i Almindelighed, at han eller hans mandlige Ascendens siden ca. 1885 uafbrudt har været kaldt ved og almindelig kendt under det paagældende Navn. Dette godtgøres ved Attester fra to troværdige Personer, der udtrykkelig skal attestere, at de nøje har kendt den paagældende eller hans Ascendenter i hele det Tidsrum, Attesten omfatter. Selv om en saadan egentlig Navnehævd ikke foreligger, er det dog ikke helt udelukket at opnaa Navnebevilling, naar der foreligger en ganske særlig Tilknytning til det ønskede Navn og vedkommende derhos i en længere Aarrække har været kaldt ved Navnet og benyttet det i skriftlige Udfærdigelser af retlig Betydning, hvilket behørigt maa godtgøres.

2. *Navne for andring til beskyttet Navn eller Navn, der meget ligner et beskyttet Navn, udenfor de i Punkt 1 omhandlede Tilfælde.* Saafremt det paagældende Navn er beskyttet ved Anmeldelse foretaget i Overensstemmelse med § 2 a i Lov om Navneforandring af 22. April 1904, udkræves der Samtykke fra samtlige her i Landet bosatte Personer over 18 Aar, der er Bærere af Navnet, samt fra disses Hustruer.

Er det paagældende Navn derimod beskyttet af Hensyn til meddelt Navnebevilling eller Navnebevis (jfr. fornævnte Lovs § 2 b), udkræves kun Samtykke fra de Personer, der omfattes af Navnebevillingen eller Navnebeviset, samt disses Descendenter over 18 Aar og eventuelle Hustruer, hvorved dog bemærkes, at der som Regel ikke vil blive krævet Samtykke fra Personer, der har opgivet deres Bopæl her i Landet.

3. *Bevilling til Fordanskning af svensk-*

lydende Navn. Personer, der ønsker Navneforandring til det til deres svenskklingende Familienavn svarende danske Navn, maa tilvejebringe Dokumentation for, at de har erholdt dansk Indfødsret. Bevillingen vil kunne forventes meddelt uden Gebyr, saafremt særlige Grunde ikke maatte tale derimod.

4. *Bevilling til Fordanskning af tysklydende Navn.* Personer, der ønsker Navneforandring til det til deres tyskklingende Familienavn eller Fornavn svarende danske Navn, maa tilvejebringe Dokumentation for, at de ved de sønderjydske Landsdeles Genforening med Danmark har erhvervet dansk Indfødsret. Bevillingen vil kunne forventes meddelt uden Gebyr, saafremt særlige Grunde ikke maatte tale derimod.

5. *Bevilling for Ægtebarn til at føre Moders Pigenavn foran eget Familienavn, forbundet med Bindestreg.* Ved Indsendelse af Fødselsattest for Moderen maa der tilvejebringes Dokumentation for hendes Pigenavn, hvorhos der maa tilvejebringes Samtykke fra hende. Er Moderen afgaaet ved Døden, maa dette godtgøres ved Indsendelse af Dødsattest. Det bemærkes, at den heromhandlede Bevilling ikke kan forventes meddelt, forsaavidt de Navne, der ønskes forbundne, begge har Endelsen »sen«.

6. *Navneforandring til Moders Pigenavn.* Ved Indsendelse af Fødselsattest for Moderen maa der tilvejebringes Dokumentation for hendes Pigenavn, hvorhos der maa tilvejebringes Samtykke fra hende. Er Moderen afgaaet ved Døden, maa dette godtgøres ved Indsendelse af Dødsattest.

Hvis det ønskede Navn er beskyttet eller meget ligner et beskyttet Navn, maa der yderligere tilvejebringes Samtykke fra de eventuelle Bærere af Navnet i Overensstemmelse med de under Punkt: 2 nævnte Regler.

7. *Navne for andring til Moders Navn for Person, født udenfor Ægteskab og navngivet med Faders Navn.* Ved Indsendelse af Fødselsattest for Moderen maa der til-

vejebringes Dokumentation for hendes Pigenavn. Der maa derhos tilvejebringes Samtykke fra Moderen samt, forsaavidt den Person, for hvem Navneforandringen ønskes, er under 18 Aar, saavidt muligt tilige en Erklæring fra Faderen.

Er Moderen eller Faderen afgaaet ved Døden, maa dette godtgøres ved Indsendelse af Dødsattest. Er Faderen forsvundet, maa dette godtgøres, om fornødent ved Oplysning om, at han er forgæves eftersøgt af Politiet.

8. *Navneforandring for Person, født udenfor Ægteskab, til Faders Navn.* Det bemærkes, at saadan Navneforandring kan ske ved Rettelse i paagældende Kirkebog (Personregister) med vedkommende Ministeriums Tilladelse, forsaavidt Faderens Samtykke foreligger. Saafremt Faderen nægter at give sit Samtykke, kan Navneforandringen ikke finde Sted, ej heller ved Bevilling. Er Faderen død eller forsvundet, hvilket maa dokumenteres henholdsvis ved Indsendelse af Dødsattest og om fornødent ved Oplysning om forgæves Eftersøgning af Politiet, kan Bevilling kun forventes meddelt, naar det ved Erklæringer fra Faderens nærmeste Slægt eller paa anden Maade kan godtgøres, at han ikke kan antages at ville have modsat sig Andragendet. Det forudsættes herved, at Faderskabet er behørigt godtgjort ved Faderens Erkendelse, ved Dom eller paa anden Maade. Faderens Familienavn maa godtgøres ved Indsendelse af hans Fødselsattest.

9. *Navneforandring for Ægtebarn til Stedfaders Navn.* Ved Indsendelse af Fødselsattest for Stedfaderen maa der tilvejebringes Dokumentation for hans Familienavn, hvorhos Vielsesattest for Moderen og Stedfaderen maa indsendes. Der maa derhos tilvejebringes Samtykke fra Stedfaderen eller, forsaavidt han er forsvundet eller afgaaet ved Døden, Dokumentation for, at det maa antages at være stemmende med hans Ønske, at den paagældende erhverver hans Navn, samt Samtykke fra hans nærmeste Slægtninge. Saafremt Stedbarnet er under 18 Aar, maa der endvidere

tilvejebringes Samtykke til Navneforandringen fra dets naturlige Fader; er denne død eller forsvundet, maa dette godtgøres henholdsvis ved Indsendelse af Dødsattest og om fornødent ved Oplysning om forgæves Eftersøgning af Politiet. Endelig maa der tilvejebringes Oplysning om, at der mellem Stedbarnet og Stedfaderen bestaar eller har bestaaet en nærmere Tilknytning, navnlig ved, at Stedbarnet er opfostret i Stedfaderens Hjem.

10. *Navneforandring for Barn, født udenfor Ægteskab, til Stedfaders Navn.* Saafremt Stedbarnet er under 18 Aar og Moderen og Stedfaderen er i Live og giver deres Samtykke, kan den ønskede Navneforandring ske ved Navnerettelse i Overensstemmelse med Reglen i § 11 i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908, saaledes at det i Tilfælde, hvor Barnet har faaet Faderens Navn eller han er villig til at give det endnu ikke navngivne Barn sit Navn, er en Betingelse for Navnerettelsen, at der tilvejebringes Samtykke fra Faderen, saafremt han er i Live. Adgangen til Navnerettelse staaer dog kun aaben, forsaavidt der ikke tidligere er sket Navnerettelse i Henhold til den nævnte Lovbestemmelse. Bortset fra de Tilfælde, hvor Navneforandring efter det foranførte kan ske ved Navnerettelse, vil Bevilling være nødvendig. Med Hensyn hertil henvises til det under Punkt 9 anførte, hvorved dog bemærkes, at Samtykke fra Barnets naturlige Fader ikke udkræves, medmindre Barnet er under 18 Aar og er navngivet med hans Navn, jfr. Bemærkningerne foran under I. B.

11. *Bevilling for Barn, født af Enke udenfor Ægteskab, til Moders afdøde Mands Navn.* Ved Indsendelse af Moders afdøde Mands Fødselsattest maa dennes Familienavn godtgøres, ligesom Moders Ægteskab og hendes Mands Død maa godtgøres ved Indsendelse af henholdsvis Vielsesattest og Dødsattest. Der maa derhos tilvejebringes Samtykke til Navneforandringen fra Moderens afdøde Mands nærmeste Slægtninge, eventuelt fra de i Ægteskabet fødte Børn over 18 Aar.

12. *Bevilling for Enke til at føre sit Pigenavn.* Ved Indsendelse af Vielsesattest og Dødsattest for den afdøde Mand maa Ægteskabets Indgaaelse og Opløsning godtgøres, hvorhos der yderligere maa tilvejrbringes Samtykke fra Enkens nærmeste Slægtninge, der er Bærere af det ønskede Navn.

Endvidere maa det godtgøres, at den ønskede Navneforandring har en særlig Betydning for den paagældende.

13. *Navneforandring for en Person til Plejeforældres Navn.* Ved Indsendelse af Fødselsattest maa Plejefaderens (Plejemor-derens) Familienavn godtgøres, hvorhos der maa tilvejrbringes Samtykke til Navneforandringen fra Plejeforældrene samt Attest fra to troværdige Personer om, at Plejeforholdet har bestaaet i en længere Aarrække, og at den paagældende har været kaldt ved Plejeforældrenes Navn i dette Tidsrum.

14. *Navneforandring for en bortadopteret Person til det oprindelige Familienavn.* Ved Udskrift af Kirkebogen (Personregistret) maa det oprindelige Familienavn godtgøres, hvorhos Adoptivforholdet maa godtgøres ved Indsendelse af den paagældende Adoptionsbevilling. Forsaavidt Adoptivforholdet, maatte være ophævet, maa dette godtgøres ved Indsendelse af Domsudskrift eller Justitsministeriets Resolution.

Det maa derhos oplyses, hvilken særlig Interesse den paagældende har i at opnaa den ønskede Navneforandring.

15. *Navneforandring for Kvinde til afdød Samlevers Navn.* Ved Indsendelse af Fødselsattest for den afdøde Samlever maa

dennes Familienavn godtgøres, ligesom Dødsattest for ham maa indsendes. Der maa derhos tilvejrbringes Samtykke til Navneforandringen fra afdødes nærmeste Slægtninge samt Attest fra to troværdige Personer om, at Samlivsforholdet har haft en vis længere Varighed, og om, at den paagældende Kvinde under dette har været kendt under det ønskede Familienavn. Endvidere maa det oplyses, om de paagældende har Børn med hinanden og i bekræftende Fald, om disse er navngivne med Faderens Familienavn, hvilket da maa godtgøres ved Indsendelse af Fødselsattester.

16. *Bevilling til Forandring af Fornavn.* Der maa godtgøres en ganske særlig Interesse i at opnaa den ønskede Navneforandring, f. Eks., at det Navn, der ønskes bortkastet eller ændret, virker latterligt eller hidrører fra en Slægtning, der senere har begaaet en i den offentlige Mening vanærende Handling. Det bemærkes, at i det mindste eet af den paagældendes oprindelige Navne maa bibeholdes.

Ligesom det er en Selvfølge, at Ministeriet maa forbeholde sig i det enkelte Tilfælde at kræve yderligere Oplysninger tilvejrbragt, forsaavidt saadant skønnes fornødent, skal man bemærke, at nærværende Cirkulære er udfærdiget for at lette Myndighederne og til Vejledning for Publikum, og at den Omstændighed, at de ovenfor vedrørende de enkelte Tilfælde af Navneforandring nævnte Oplysninger eller Bevisligheder er til Stede, naturligvis ikke skaber nogen Ret for vedkommende Ansøger til at erholde den ansøgte Bevilling.

Justitsministeriet, den 24. Juni 1927.

Svenning Rytter.

Bilfeldt.

Cirkulære til Overpræsidenten i København og samtlige Amtmænd om Udlevering af Bevillinger til Navneforandring.

I.

Paa Justitsministeriets derom nedlagte Forestilling har det under 25. Juni 1946 behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at bestemme, at det fra den 1. Juli 1946 at regne overdrages Amtmændene og i København Overpræsidenten at udlevere nedennævnte Bevillinger til Navneforandring, der udfærdiges af Justitsministeriet ad mandatum:

1. Bevilling for Person født i Ægteskab til at føre Moders Pigenavn foran eget Familienavn, forbundet med dette ved Binde-streg,

2. Bevilling til at føre Stedfaders Familienavn,

3. Bevilling til at føre Plejeforadres Familienavn,

4. Bevilling til Bortkastelse af Fornavne og (eller) til Erhvervelse af nye Fornavne, alt under de nærmere Betingelser, som Justitsministeriet maatte bestemme.

I Henhold hertil bestemmer Justitsministeriet herved, at de ovennævnte Bevillinger kun kan udleveres af Overøvrighederne, naar de nedenfor angivne Betingelser er opfyldte, saaledes at Andragenderne i modsat Fald vil være at forelægge for Justitsministeriet. I øvrigt bemærkes, at Justitsministeriets Resolution bør indhentes i alle Sager, hvor der for vedkommende Overøvrighed maatte opstaa Tvivl om, hvorvidt de nedenfor foreskrevne Betingelser for Bevillingernes Udlevering gennem Overøvrighederne er til Stede.

II.

Idet man angaaende de almindelige Regler, der bør følges ved Indgivelse af Andragender om Navneforandring, henviser til Afsnit I A-C i Justitsministeriets Cirkulære Nr. 65 af 24. Juni 1927 angaaende Behandlingen af Andragender om Navneforandring ved kongelig Bevilling, vil iøvrigt følgende være at iagttage ved Overøvrighedernes Behandling af Navnesagerne :

A. Bevilling for Person født i Ægteskab til at føre Moders Pigenavn foran eget Familienavn, forbundet med dette ved Binde-streg.

1. Moderens Pigenavn maa dokumenteres ved Fremlæggelse af Fødselsattest for hende.

2. Der maa foreligge Samtykke til Navneforandringen fra Moderen, saafremt hun er i Live. Er hun afgaaet ved Døden, maa dette dokumenteres ved Fremlæggelse af Dødsattest.

3. Bevilling kan ikke meddeles, saafremt de Navne, der ønskes forbundet, begge har Endelsen »sen« eller »son«.

4. Bevilling kan ikke meddeles, saafremt et af de Navne, der ønskes forbundet, indeholder en Bestanddel som »de«, »von«, »le«, »la«, »af«, »ur«, »à« eller lignende.

5. Der maa ikke gives Bevilling til at føre et Familienavn, i hvilket flere end to Navne er forbundne ved Binde-streg.

6. Bevilling kan kun udleveres mod Gebyr 33 Kr. 66 Øre.

B. Bevilling for Person født i Ægteskab til at føre Stedfaders Familienavn.

1. Stedfaderens Navn maa dokumenteres ved Fremlæggelse af Fødselsattest for ham. Endvidere maa Moderens og Stedfaderens Vielsesattest fremlægges.

2. Der maa foreligge Samtykke til Navneforandringen fra Stedfaderen. Er han afgaaet ved Døden eller forsvundet, maa dette godtgøres, og der maa da foreligge Samtykke fra hans nærmeste Slægt samt Dokumentation for, at det maa antages at have været stemmende med hans Ønske, at Stedbarnet erhvervede hans Navn.

3. Der maa tilvejebringes Attest fra to troværdige Personer om, at der bestaar eller har bestaaet en nærmere Tilknytning mellem Stedfaderen og Stedbarnet, navnlig ved at Stedbarnet er opfostret i Stedfaderens Hjem.

4. Saafremt Stedbarnet er under 18 Aar, maa der foreligge Samtykke til Navneforandringen fra begge Barnets Forældre. Er de afgaaet ved Døden eller forsvundet, maa dette godtgøres henholdsvis ved Fremlæggelse af Dødsattest og om fornødent ved Oplysning om forgæves Eftersøgning af Politiet.

5. Gebyret for Bevillingen er 33 Kr. 66 Øre; men Bevillingen kan udfærdiges uden Gebyr, naar Andrageren paa behørig Maade godtgør sin Uformuenhed.

C. Bevilling for Person født uden for Ægteskab til at føre Stedfaders Familienavn.

Saafremt Navneforandringen ikke kan ske ved Anmeldelse til vedkommende Ministerialbog (Personregister) efter Reglerne i Lov Nr. 130 af 27. Maj 1908 § 11 eller Lov Nr. 131 af 7. Maj 1937 § 2, Stk. 3, kan der meddeles Bevilling under tilsvarende Betingelser som med Hensyn til Personer født i Ægteskab, dog at Faders Samtykke for Personer under 18 Aar ikke udkræves, medmindre den paagældende er navngivet med hans Navn.

D. Bevilling til at føre Plejeforældres Familienavn.

1. Plejeforældrenes (eventuelt kun Plejefaderens eller Plejemoderens) Familienavn maa dokumenteres ved Fremlæggelse af Fødselsattest.

2. Der maa foreligge Samtykke fra Plejeforældrene.

3. Der maa tilvejebringes Attest fra to troværdige Personer om, at Plejeforholdet har bestaaet i en længere Aarrække, og at Plejebarnet har været kaldt ved Plejeforældrenes Navn i dette Tidsrum.

4. Gebyret for Bevillingen er 33 Kr. 66 Øre; men Bevillingen kan udfærdiges uden Gebyr, naar Andrageren paa behørig Maade godtgør sin Uformuenhed.

E. Bevilling til Bortkastelse af Fornavn (eller) til Erhvervelse af nye Fornavne.

1. Der maa anføres en antagelig Grund for Andragendet om Fornavnsændring.

2. Ved Bortkastelse af Fornavne maa Andrageren bibeholde mindst eet af sine oprindelige egentlige Fornavne (det er ikke tilstrækkeligt, at Andrageren beholder et »Mellemnavn«).

3. Ved Bevilling til nye Fornavne maa det paases, at kun Navne, der almindeligt anvendes som Fornavne, og ikke Kælnavne og »Mellemnavn« tillades, samt at Mandsnavne ikke gives til Kvinder og omvendt.

4. Bevilling kan kun udleveres mod Gebyr 33 Kr. 66 Øre.

III.

Overøvrigheden kan kun udlevere Bevillinger til Navneforandring for Personer, der har dansk Indfødsret.

IV.

1. Bevilling udleveres af Overøvrigheden paa det Sted, hvor Andrageren bor eller i Mangel af Bopæl opholder sig. Eider flere Andragere, og bor de ikke inden for samme Overøvrigheds Omraade, kan

Bevillingen udleveres af Overøvrigheden paa det Sted, hvor en af Andragerne bor.

2. Bevilling udfærdiges under eet for samtlige Personer, der opnaar Navneforandring.

3. Forandring af gifte Personers Familienavn kan, saa længe Ægteskabet ikke er endeligt ophævet, kun tilstaaes begge Ægtefæller i Forening; men Hustruen nævnes ikke i en Bevilling, der ændrer hendes og hendes Ægtefælles Familienavn.

4. Samtidig med Udlevering af en Bevilling til Forandring af *Familienavn* indsendes til Justitsministeriet Meddelelse herom paa Kartotekskort, der vil blive tilstillet Overøvrighederne. Hvert Aar umiddelbart efter den 1. Januar indsendes til Justitsministeriet en Fortegnelse over de Familienavne, som det er tilladt at føre ved de i det foregaaende Kalenderaar udleverede Bevillinger til Forandring af Familienavn.

5. Samtidig med Udlevering af en Bevilling til Navneforandring gives der Meddelelse herom

a) til Førerne af de Ministerialbøger, i hvilke de Personer, der omfattes af Bevillingen, er indført som døbte eller navngivne. Meddelelsen bør indeholde Oplysning om Bevillingens Dato, de paagældendes Fødselsdato og Fødested samt Dato og Sted for Daab eller Navngivelse og fulde Navn før og efter Bevillingen. Meddelelse gives ikke om den Navneforandring, som gift Kvinde opnaar som Følge af Mandens Navneforandring.

For saa vidt angaar Personer, der er indført i de i de sønderjyske Landsdele førte Fødselsregistre, gives Meddelelse til vedkommende Personregisterfører og ikke til Kirkebogføreren.

b) til Folkeregistrene i de Kommuner, hvor de af Bevillingen omfattede Personer og eventuelt disses Hustruer har Bopæl eller i Mangel heraf Ophold. Meddelelsen bør

indeholde Oplysning om Bevillingens Dato, de paagældendes Fødselsdato, Livsstilling og Bopæl samt det fulde Navn før og efter Navneforandringen.

c) til Strafferegistrene i de Politikredse, hvor de af Bevillingen omfattede Personer, som er over 15 Aar, og eventuelt deres Hustruer, er født. For Personer, der er født i Udlandet, gives Meddelelsen til Københavns Byrets Skriverkontor, og for Personer, der er født paa Færøerne, gives Meddelelsen baade til det nævnte Skriverkontor og til Landfogeden (Politimesteren) paa Færøerne. Meddelelsen bør indeholde Oplysning om Bevillingens Dato, de paagældendes Fødselsdato og Fødested samt det fulde Navn før og efter Navneforandringen.

d) til vedkommende Udskrivningschef, for saa vidt angaar Personer, der er optaget i Lægdsrullen. Meddelelsen bør indeholde Oplysning om Bevillingens Dato, de paagældendes Fødselsdato, Fødested, Bopæl og Lægdsrullebetegnelse samt det fulde Navn før og efter Navneforandringen. Om fastansatte Militærpersoners Navneforandring bør desuden Meddelelse sendes til Krigs- eller Marineministeriet.

6. Ved Bevillingens Udlevering henlægges en Genpart af Bevillingen i vedkommende Overøvrigheds Arkiv. Fremkommer der Begæring fra rette Vedkommende om Udlevering af en Genpart af Bevillingen, bør Begæringen efterkommes mod Erlægelse af en passende Betaling for det dermed forbundne Afskrivningsarbejde.

7. Blanketter til Bevillingerne vil blive tilstillet Overøvrighederne fra Justitsministeriet. Bevillingssagerne optages i Overøvrighedernes Bevillingsregnskaber og indsendes paa sædvanlig Maade til Revision sammen med de øvrige Bevillingssager. Med hver Sags Akter bør følge en Genpart af den paagældende Bevilling.

Justitsministeriet, den 26. Juni 1946.

A. L. H. Eilmquist.

Bilf eldt.

Cirkulære om udlevering af bevillinger til navneforandring.

(Til overpræsidenten i København, samtlige amtmænd og rigsombudsmanden på Færøerne).

Ved kongelig resolution af 25. juni 1946 blev det overdraget overøvrigheden at udlevere bevillinger til navneforandring i en række tilfælde, der er nævnt i justitsministeriets cirkulære nr. 182 af 26. juni 1946.

Ved kongelig resolution af 24. februar 1956 er det bestemt, at overøvrigheden fra den 1. marts 1956 tillige skal kunne udlevere bevillinger til at føre moders pigenavn som familienavn. Ved behandlingen af andragender om en sådan bevilling følges de i cirkulæret af 26. juni 1946 omhandlede almindelige regler om overøvrighedens behandling af andragender om navneforandring. Andragendet må til dokumentation af moderens pigenavn være ledsaget af hendes dåbs- eller fødselsattest. Såfremt moderen er i live, må hendes samtykke foreligge, medens der ikke kræves samtykke fra andre bærere af navnet. Ge-

byret for bevillingen er 40 kr., men bevilling kan udfærdiges uden gebyr, hvis andrageren er uformuende.

Samtidig udvides den i afsnit II E i cirkulæret af 26. juni 1946 omhandlede adgang for overøvrigheden til at udlevere bevillinger til erhvervelse af nye fornavne, således at overøvrigheden, foruden bevilling til egentlige fornavne, tillige kan udlevere bevilling til som fornavn (mellempavn) at føre moders pigenavn eller moders eller laders mellempavn.

Den, *l.:r* fremtidig i overensstemmelse med de hidtil gældende regler andrager om bevilling til at føre moders pigenavn forbundet med eget familienavn ved bindestreg, bedes gjort bekendt med adgangen til at få bevilling til at føre moders pigenavn som familienavn eller som mellempavn.

Justitsministeriet, den 28. februar 1956.

Hans Hækkerup.

Gaarden.

Cirkulære om udlevering af bevillinger til navneforandring.

(Til overpræsidenten i København, samtlige amtmænd og rigsombudsmanden på Færøerne).

Ved kongelig resolution af 25. juni 1946 blev det overdraget overøvrigheden at udlevere bevillinger til navneforandring i en række tilfælde på de nærmere betingelser, som justitsministeriet måtte bestemme. De nærmere betingelser er fastsat i justitsministeriets cirkulære nr. 182 af 26. juni 1946.

I medfør af den justitsministeriet givne bemyndigelse udvides den i cirkulærets afsnit II B omhandlede adgang for overøvrigheden til at udlevere bevillinger for børn født i ægteskab til at føre stedfaders familienavn, således at disse bevillinger kan ud-

leveres af overøvrigheden, selv om barnets fader nægter at samtykke i navneforandringen, såfremt barnet har opholdt sig i moderens og stedfaderens hjem i mindst to år, eller faderens nægtelse af samtykke må antages at være begrundet i uvedkommende hensyn.

Samtidig udvides overøvrighedens adgang til i medfør af cirkulærets afsnit II E at udlevere bevillinger til erhvervelse af nye fornavne til at omfatte bevilling til som fornavn (mellemnavn) at føre stedfaders mellemnavn.

Justitsministeriet, den 20. november 1957.

Hans Hækkerup.

Gaarden.

